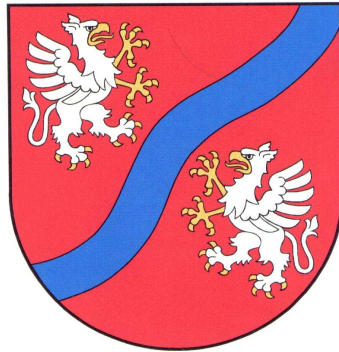

Załącznik do Uchwały Nr XIII/141/07
Rady Gminy Mszana Dolna
z dnia 14 września 2007 roku

***STRATEGIA ROZWOJU
SPOŁECZNO-
GOSPODARCZEGO
GMINY MSZANA DOLNA
NA LATA 2007 – 2015***

MSZANA DOLNA, WRZESIEŃ 2007

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
1. WSTĘP - CELE, ŹRÓDŁA I ZAKRES DOKUMENTU	3
2. MIEJSCE STRATEGII W ZARZĄDZANIU GMINĄ	7
3. SYTUACJA WYJŚCIOWA	11
3.1. Położenie geograficzne	11
3.2. Historia	12
3.3. Środowisko przyrodnicze	20
3.4. Turystyka	21
3.5. Ludność	27
3.6. Rynek pracy	31
3.7. Działalność gospodarcza	34
3.8. Zagospodarowanie przestrzenne	37
3.9. Własność nieruchomości	40
3.10. Edukacja	41
3.11. Kultura i sport	43
3.12. Infrastruktura techniczna	44
3.13. Służba zdrowia i opieka społeczna	46
3.14. Bezpieczeństwo	46
3.15. Stan środowiska naturalnego	48
3.16. Gospodarka finansami gminy	53
3.17. Ujęcie statystyczne gminy	54
3.3. Analiza SWOT	57
4. STRATEGIA GMINY MSZANA DOLNA	64
4.1 Misja Gminy	64
4.2. Cele Strategiczne, cele pośrednie oraz mierniki realizacji	65
4.3. Zadania służące realizacji celów strategii – karty zadań	73
<i>KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: TURYSTYKA</i>	75
<i>KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ</i>	93
<i>KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: ŚRODOWISKO, KRAJOBRAZ, ROLNICTWO, LEŚNICTWO</i>	100
<i>KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: KULTURA I EDUKACJA</i>	118
<i>KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE</i>	132
4.4. Hierarchiczny układ celów pośrednich i zadań	156
4.5. Monitoring i aktualizacja Strategii	170

1. WSTĘP - CELE, ŹRÓDŁA I ZAKRES DOKUMENTU

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007 – 2015 jest podstawowym dokumentem programowym ukierunkowanym na tworzenie polityki gminy w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego w wyznaczonym horyzoncie czasu i tworzącym ramy dla prorozwojowych programów i projektów realizowanych przez gminę oraz organizujących aktywność innych grup i partnerów. Planowanie strategiczne to systematyczne i uporządkowane działania, podczas których samorząd przewiduje i planuje przyszłość, określa etapy realizacji i realne środki do jej osiągnięcia. Istotą planowania strategicznego jest takie sformułowanie celów i działań, by w optymalny sposób wykorzystać zasoby występujące w danym otoczeniu prawnym, finansowym i społecznym. Niezwykle istotne w procesie planowania strategicznego jest także budowanie konsensusu obejmującego całą społeczność oraz tworzenie wspólnej wizji lepszej przyszłości społeczno-gospodarczej dla danego obszaru.

Działania bieżące nie sprzyjają myśleniu długoterminowemu, strategicznemu. Nie sprzyja temu również roczna perspektywa budżetu gminy - podstawowego planu finansowego i źródła finansowania zadań lokalnych. Stąd konieczne jest zapisanie celów długoterminowych wspólnoty, po to by realizując zadania bieżące łatwo było rozpoznać czy wpisują się one w realizację celów długoterminowych naszej *Strategii*.

Strategia jest procesem twórczym. Jej domeną jest zidentyfikowanie najważniejszych zjawisk oraz uzgodnienie wiarygodnych celów, zadań, a w konsekwencji całej strategii działań. Celem tak rozumianej *Strategii* jest świadome wywieranie wpływu na tworzenie lokalnego rozwoju społeczno-gospodarczego, czyli procesu, dzięki któremu samorząd podnosi jakość życia swoich mieszkańców, tworząc przez to nową jakość wspólnoty oraz pobudzając postęp gospodarczy. Lokalny rozwój społeczno-gospodarczy jest procesem przewidywalnym, planowanym i wdrażanym dzięki spójnym działaniom i programom podejmowanym przez sektor publiczny oraz prywatny tzn. samorząd wraz z lokalną społecznością.

Istotnym elementem partnerskiego planowania strategicznego jest osiągnięcie konsensusu pomiędzy wszystkimi uczestnikami procesu tak, aby zapisane cele odpowiadały oczekiwaniom większości społeczności lokalnej. Ważne jest, by cele były realne w założonej, długiej perspektywie czasowej. Stąd też efektywne planowanie strategiczne powinno posiadać trzy cechy:

1. Powinno pomagać samorządowi w sformułowaniu wspólnych i akceptowanych celów, a także tak wpływać na rozwój społeczno gospodarczy, by możliwe było ich osiągnięcie;
2. Powinno przedstawiać samorządowi cele i zadania rozwoju społeczno-gospodarczego. Mówiąc inaczej powinno podpowiadać jakie plany są do zrealizowania, jakie są niezbędne ku temu zasoby i jak osiągać założone cele;
3. W przeciwieństwie do innych metod planistycznych powinno skupiać się na przedsięwzięciach wykonalnych.

Niezwykle istotnym elementem *Strategii*, warunkującym trafność dokonywania kolejnych rozstrzygnięć jest realistyczna ocena lokalnych zasobów, szans i zagrożeń.

Konieczność opracowywania strategii rozwoju wynika też z norm prawnych - zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju „politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju” i dotyczy to zarówno strategii krajowych, jak i strategii rozwoju lokalnego, w tym strategii rozwoju gminy.

Celem opracowania niniejszej Strategii jest:

- zaktualizowanie ustaleń strategicznych sformułowanych w poprzednich latach i istniejących dokumentach;
- doprecyzowanie wskazanych wówczas kierunków działania gminy w perspektywie najbliższych 8 lat;
- dostosowanie strategii i kierunków rozwoju gminy do zmieniających się warunków życia oraz społecznych potrzeb i oczekiwań w tym zakresie, a także wyzwań płynących z otoczenia.

W przypadku każdej aktualizacji strategii czy programu rozwoju społeczno-gospodarczego punktem wyjścia do wszelkich podejmowanych działań jest odpowiedź na podstawowe zagadnienie: na ile dotychczasowe, przyjęte i realizowane w ramach poprzedniego dokumentu kierunki rozwojowe pozostają nadal aktualne i czy odpowiadają nowym wyzwaniom stawianym przed lokalną społecznością – jej potrzebom, oczekiwaniom, nowym możliwościom, które pojawiają się dzięki zmieniającemu się otoczeniu. Konsekwencją tak postawionego pytania jest kolejne pytanie o zmianę (lub niezmiennosć) podstawowych priorytetów rozwojowych.

Niniejszy dokument jest generalną odpowiedzią na powyższe pytania wypracowaną w trakcie warsztatów lokalnych, wspartą ogólną diagnozą stanu gminy.

Podstawowy kształt *Strategii* został wypracowany i uzgodniony w trakcie cyklu spotkań, w tym dwóch sesji warsztatów planowania strategicznego, które odbyły się w maju i czerwcu 2007 roku na terenie Urzędu Gminy w Mszanie Dolnej oraz Zespołu Placówek Oświatowych w Rabie Niższej, a także dzięki wkładowi merytorycznemu wypracowanemu w trybie indywidualnych konsultacji z władzami Gminy Mszana Dolna.

W warsztatach strategicznych uczestniczyli przedstawiciele samorządu gminy, a także liderzy lokalnych środowisk – sołtysi, przedsiębiorcy, przedstawiciele ważnych instytucji edukacji i kultury, ochrony środowiska, organizacji pozarządowych oraz służb porządkowych (policji i straży).

Proces planowania *Strategii* był moderowany i wspierany przez zewnętrznych konsultantów - głównie w zakresie metodologii i procedury prac, aktualizacji diagnozy stanu gminy, moderowania warsztatów strategicznych oraz opracowania i syntezy wyników prac.

Zakres prezentowanej *Strategii* obejmuje wiodące z punktu widzenia rozwoju lokalnego obszary aktywności władz lokalnych i skupia się przede wszystkim na priorytetach. Zgodnie z zamierzeniami inicjatorów aktualizacji, dokument *Strategii* nie obejmuje więc wszystkich zadań realizowanych przez Gminę, a jedynie te, które wydają się kluczowe dla dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego i jakości życia wspólnoty gminnej.

Istotą *Strategii* jest więc wyznaczenie głównych, najważniejszych kierunków działań średnio- i długookresowych i takie opisanie sposobu ich realizacji, który pozwoli na wykorzystanie dokumentu *Strategii* do wspomagania zarządzania Gminą i co równie ważne w dzisiejszych czasach – sięgania po zewnętrzne źródła finansowania kluczowych, z punktu widzenia rozwoju gminy, inwestycji i projektów. Poza wskazaniem głównych obszarów i kierunków działania *Strategia* ustala również, w jaki sposób monitorowane będą postępy w jej realizacji i jaki powinien być mechanizm ich oceny.

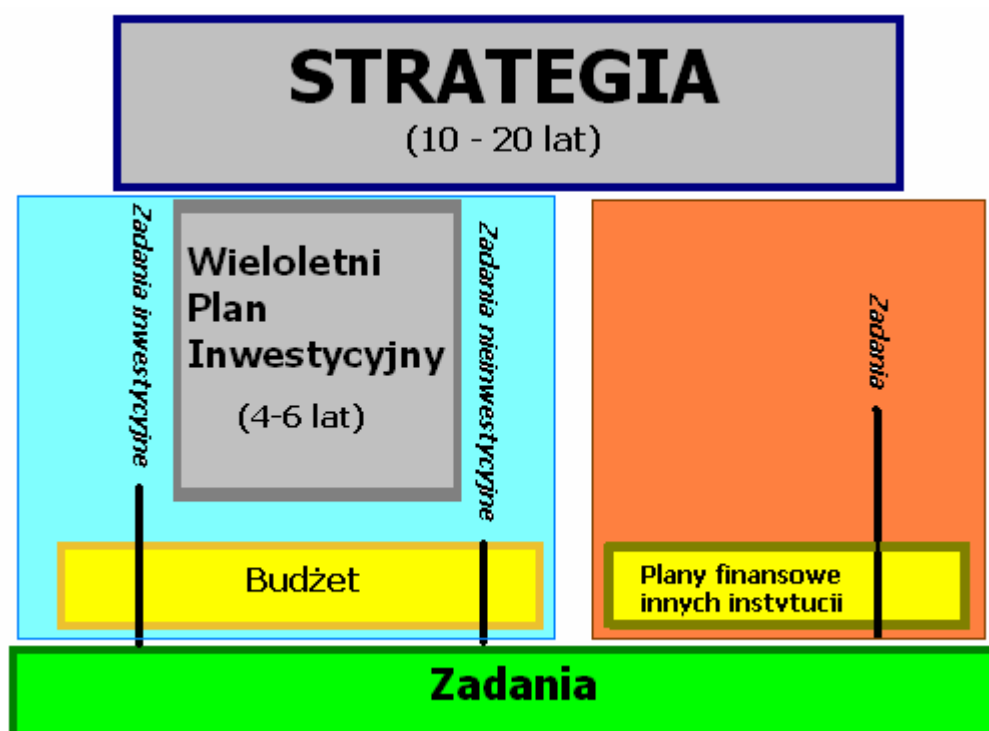
Strategia Rozwoju Gminy Mszana Dolna na lata 2007 – 2015 jest głównym średnio- i długoterminowym dokumentem programowym przygotowywanym przez władze samorządowe i ma charakter kierunkujący pozostałe prace programowe. Kolejnym krokiem będzie zintegrowanie ze *Strategią* istniejących programów i planów dziedzinowych, a także przygotowanie na tej podstawie zaktualizowanych szczegółowych planów realizacyjnych rozwoju w poszczególnych obszarach strategicznych.

Osią tych planów będą priorytety ujęte w *Strategii*, uzupełnione o plan realizacji pozostałych ważnych zadań w danej dziedzinie. Pomocą w przygotowaniu planów realizacyjnych będzie zestawienie potencjalnych źródeł finansowania zadań przygotowane w ramach prac nad *Strategią*.

Ustalenia zawarte w dokumencie *Strategii* oraz w związanych z nią dokumentach programowych i planach realizacyjnych winny być corocznie wykorzystywane jako podstawowe wytyczne przy formułowaniu projektu budżetu Gminy oraz przy formułowaniu strategii postępowania w zakresie pozyskiwania przez Gminę zewnętrznych środków pomocowych, szczególnie ze źródeł UE. Powinny być także wykorzystywane jako wskazówki do współpracy Gminy z partnerami samorządowymi i społecznymi, a w konsekwencji do podejmowania wspólnych przedsięwzięć służących zaspokojeniu potrzeb społeczności Gminy.

2. MIEJSCE STRATEGII W ZARZĄDZANIU GMINĄ¹

Strategia jest narzędziem umożliwiającym zarządzanie jednostką samorządu terytorialnego w długim przedziale czasowym. Ze wszystkich narzędzi zarządzania, strategia posiada najdłuższą perspektywę czasową. Z tego względu inne narzędzia zarządzania są ze strategią powiązane w sposób bezpośredni bądź pośredni. Poniższy schemat ilustruje powiązania strategii z innymi narzędziami zarządzania.

Strategia wyznacza długoterminowe cele stojące przed społecznością lokalną. Wdrażana jest przez całą społeczność lokalną, a nie tylko urząd gminy, dla którego wskazuje drogę do osiągnięcia celów stojących przed społecznością. Z tego względu na powyższym schemacie wydzielono gminę i jej jednostki organizacyjne. Część zadań może być realizowana przez inne jednostki, w szczególności przez organizacje pozarządowe. Inne jednostki mogą być finansowane z budżetu gminy, albo też mogą realizować zadania z innych środków. Strategia wyznacza cele długoterminowe, natomiast nie definiuje dokładnie szczegółów realizacji. W przypadku celów wymagających realizacji zadań nieinwestycyjnych, środki na realizację tych

¹ Opracowano na podstawie: Krzysztof Pakoński, *Zarządzanie finansowe i i strategiczne*, Warszawa 2003 oraz *Wieloletnie Plany Inwestycyjne*, praca zbiorowa pod red. Rafała Stanka i Dariusza Śmiałkowskiego, Warszawa 2001

zadań powinny zostać zaplanowane w budżetach rocznych. Ponieważ zadania nieinwestycyjne zwykle nie wymagają tak skomplikowanego planowania jak inwestycyjne, zwykle nie jest potrzebny etap pośredni między strategią, a budżetem rocznym (wykonaniem), bądź jest potrzebny uproszczony etap pośredni w postaci planu. Zadania inwestycyjne wymagają dokładniejszego planowania. Zwykle samo przygotowanie inwestycji trwa dłużej niż roczny plan finansowy gminy, czyli budżet. Należy wykonać dokumentację przedinwestycyjną w postaci studium wykonalności, oceny oddziaływania na środowisko, projektu technicznego, a często aplikacji o dofinansowanie ze środków zewnętrznych. Analizy te wykonuje się w celu wyboru optymalnego - z punktu widzenia społeczności lokalnej - wariantu realizacji inwestycji. Strategia identyfikuje i zapisuje cele, do których dąży społeczność lokalna oraz definiuje drogę dojścia do konkretnych rozwiązań (ale nie same rozwiązania).

Wieloletni Plan Inwestycyjny (WPI)

Gminne plany inwestycyjne są narzędziem realizacji ich strategii rozwojowych. Same plany strategiczne nie wymagają jeszcze bilansowania potrzeb i możliwości inwestycyjnych gmin, z uwagi na dłuższy horyzont czasowy i inny format opracowania. Wiarygodność samorządu w zakresie zamierzeń rozwojowych staje się możliwa dopiero dzięki dobrze opracowanemu WPI; przypisuje on poszczególnym przedsięwzięciom harmonogramy finansowania zadań oraz określa całkowite możliwości finansowe.

Opracowanie WPI ma znaczenie:

- Dla kontaktów ze społecznością lokalną. Na wszystkich etapach procesu inwestycyjnego - od fazy przygotowawczej projektu do fazy eksploatacji - można minimalizować wpływ partykularnych interesów, które są sprzeczne z dobrem publicznym, rozumianym jako konsensus społeczny dotyczący polityki inwestycyjnej samorządu. Wieloletnie plany inwestycyjne dają władzom samorządowym wielofunkcyjny instrument polityki informacyjnej. Przede wszystkim mieszkańcy, mając możliwość zapoznania się z przeznaczeniem środków publicznych, mogą wpływać na kierunki inwestowania w gminie. Dokument WPI, jako baza informacyjna o zadaniach inwestycyjnych, jest też swego rodzaju ofertą dla potencjalnych inwestorów.
- Dla kontaktów finansowych. Gminy dysponujące wieloletnimi planami inwestycyjnymi stają się atrakcyjniejszymi, a przede wszystkim wiarygodnymi

partnerami banków i instytucji finansowych, co oznacza swobodniejsze poruszanie się na rynku kapitałowym i łatwiejszy dostęp do zewnętrznego finansowania inwestycji.

WPI powinien określać:

- prognozę dochodów gminy;
- niezbędną wielkość wydatków operacyjnych oraz obsługę i spłatę zaciągniętych zobowiązań;
- przewidywaną wielkość pożyczek i kredytów;
- wielkość środków przeznaczonych na inwestycje;
- przewidywana wielkość skumulowanego długu oraz przepływy finansowe w latach obejmujących okres planowania.

WPI zawiera listę zadań inwestycyjnych przewidzianych do realizacji wraz z zakresem (finansowym), w rozbiciu na poszczególne lata z uwzględnieniem okresów programowania np lat 2007–2013.

Budżet

Budżet jest rocznym planem finansowym jednostki samorządu terytorialnego. Z punktu widzenia finansowania poszczególnych zadań jest dokumentem najważniejszym. Jednak proces uchwalania budżetu nie sprzyja podejmowaniu decyzji w oparciu o cele długoterminowe. Dlatego proces opracowywania i uchwalania budżetu powinien uwzględniać decyzje podjęte przy opracowywaniu strategii rozwoju gminy oraz wieloletniego planu inwestycyjnego.

W przypadku zastosowania takiego schematu możemy mówić o zintegrowanym podejściu do zarządzania. W przypadku Jednostki Samorządu Terytorialnego, jaką jest gmina zarządzanie takie powinny cechować następujące elementy:

1. wieloletnia perspektywa w planach zadań inwestycyjnych i operacyjnych (posiadanie WPI);
2. kompletność planów realizacyjnych budżetu i wszystkich jednostek świadczących usługi dla mieszkańców, niezależnie od ich formy prawnej;
3. efektywność zarządzania;
4. uczestnictwo mieszkańców w zarządzaniu gminą poprzez swoich reprezentantów.

Wśród innych warunków skutecznego zarządzania strategicznego gminą warto zwrócić uwagę także na:

- Odpowiednio wcześniej ustalony cel podejmowania prac planistycznych, który

powinien być zrozumiały dla wszystkich potencjalnych uczestników. Każdy z uczestników może identyfikować się z innym (pośrednim) celem, w zależności od funkcji, jaką pełni w strukturach i wspólnocie samorządowej.

- Jednoznacznie i precyzyjnie określony zakres kompetencji i obowiązków wszystkich osób i jednostek zaangażowanych w prace planistyczne.
- Stosowne decyzje administracyjne, zasady opracowywania (począwszy od sporządzania wniosków aż do uchwalenia planu) i zastosowana terminologia powinna być wyjaśniona, opisana i usankcjonowana prawnie.
- Długofalowość strategii, która winna być zintegrowana z planami zagospodarowania przestrzennego i strategiami branżowymi.
- Zadbanie o odpowiednie ramy prawne - nadanie strategii rangi uchwały organu stanowiącego.
- Założenie, że skutki wdrożenia będą poddawane monitorowaniu w fazie funkcjonowania. Dzięki temu system będzie otwarty na wprowadzanie zmian i stopniowe udoskonalenie.

Należy podkreślić, że planowanie strategiczne stanowi pełny cykl zarządzania, w skład, którego wchodzi również etap monitorowania (oceny i wniosków).

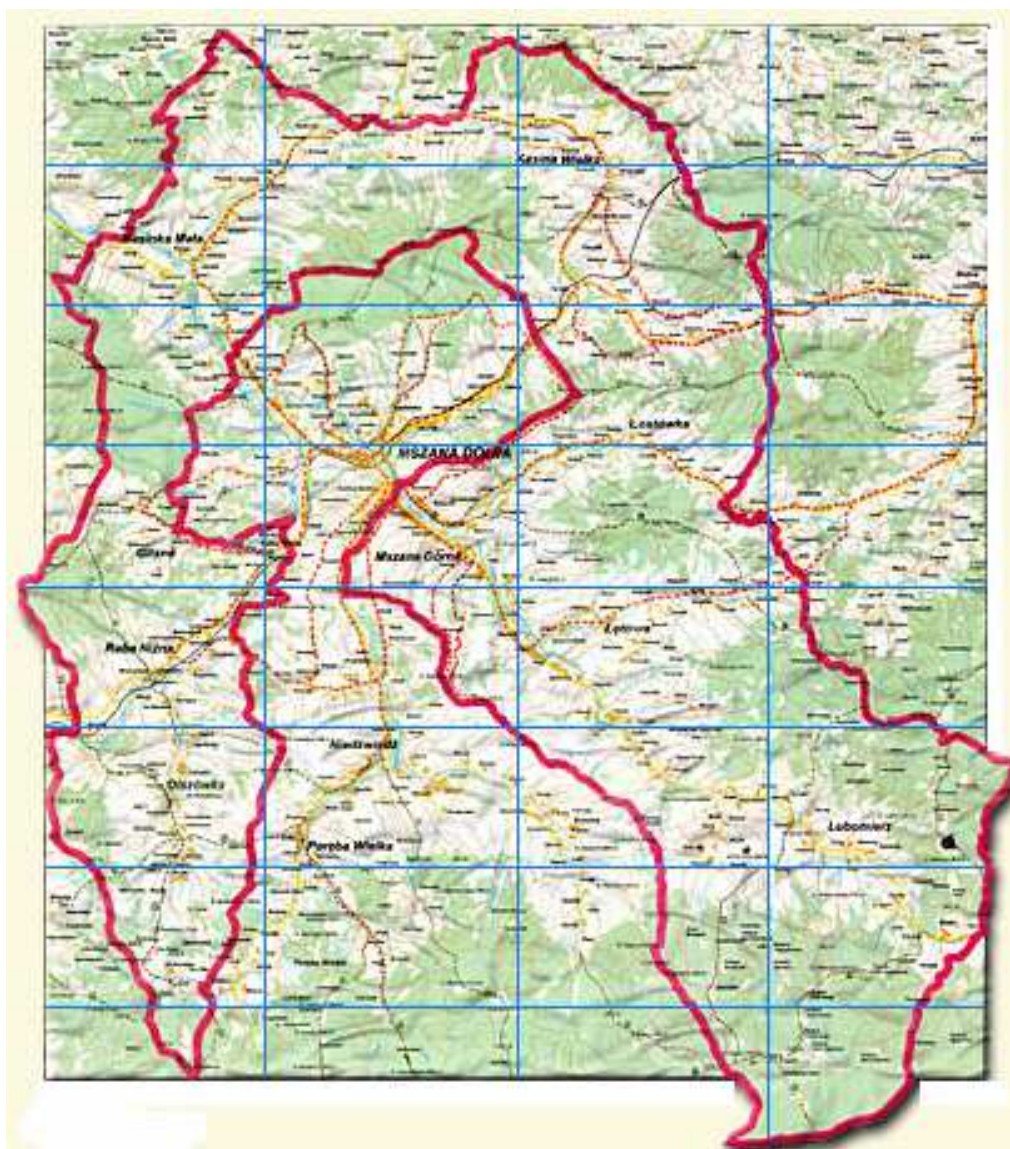
Etap monitorowania powinien wpływać na modyfikacje planów długoterminowych w taki sposób aby uwzględniać ewentualne zmiany. Zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne często powodują konieczność modyfikacji planów.

3. SYTUACJA WYJŚCIOWA

3.1. Położenie geograficzne

Gmina Mszana Dolna, leżąca w powiecie limanowskim, to jedna z bardziej malowniczych gmin województwa małopolskiego. Obejmuje swoim obszarem 9 sołectw: Glisne, Kasinkę Małą, Kasinę Wielką, Lubomierz, Łętowe, Łostówkę, Mszaną Górną, Olszówkę i Rabę Niżną. Powierzchnia gminy wynosi 169,84 km², zaś liczbę ludności - zgodnie z danymi z 2006 roku - szacuje się na 16 590 mieszkańców. Położenie geograficzne gminy w Karpatach Zachodnich jest jednym z jej głównych walorów. Gmina usytuowana jest częściowo w zachodniej części Beskidu Wyspowego, a częściowo w północnej części Gorców. Część gminy - okolice wsi Lubomierz – położona jest w otulinie Gorczańskiego Parku Narodowego. Położenie na obszarze Gorców - potężnego i rozgałęzionego pasma górskiego - jest jednym z podstawowych atutów gminy. Tereny gminy stanowią dojście do chętnie odwiedzanych przez turystów szczytów Gorców – z najwyższym pasmem Turbacza (1311 m n.p.m.). Sam Turbacz jest pewnego rodzaju zwornikiem dla pięciu potężnych ramion, w których wyraźnie wyodrębniają się szczyty Jaworzyny (1288 m n.p.m.), Średniaka (1205 m n.p.m.), Przysłopu (1187 m n.p.m.), Mostownicy (1244 m n.p.m.) i Kudłonia (1276 m n.p.m.). Pasma otoczone jest głębokimi dolinami górskich rzek i potoków, a jego wyjątkowy charakter zachował się do naszych czasów i jest chroniony przez Gorczański Park Narodowy. Część kompleksu gorczańskiego leży na terenie gminy Mszana Dolna wraz z najbardziej malowniczą w tych górach doliną rzeki Kamienicy. Obecnie tylko około 13% powierzchni Gorców znajduje się w granicach utworzonego w 1981 roku Gorczańskiego Parku Narodowego, ale ochrona przyrody jest coraz bardziej intensywna i czyni się starania o powiększenie jego powierzchni.

Rysunek 1 Mapa Gminy Mszana Dolna

Źródło: www.mszana.pl

3.2. Historia

Tereny obecnej Gminy Mszana Dolna były stopniowo zasiedlone począwszy od X wieku, co bezpośrednio wiązało się z początkami osadnictwa na Podhalu i przemieszczaniem się ludności z kierunku północnego w stronę podnóży Tatr i dalej przez Bramę Orawską na Spisz. Nazwy poszczególnych sołectw zapożyczone są od nazw potoków i rzek w dorzeczu Dunajca i Raby. Zwiększone ożywienie ruchu osadniczego w tym regionie datuje się na XIII wiek, co związane było z nadaniem praw własności do tych ziem zakonowi cystersów. Konwent Cystersów przybył z Jędrzejowa do Ludźmierza, a następnie - w roku 1241 - przeniósł się do Szczyrzyca. Z nadania Teodora Gryfity, wojewody krakowskiego, w dobra zakonu włączono

włości połączone szlakiem: Szczyrzyc, Skrzydlina, Mszana Dolna, Niedźwiedź, Stare Wierchy, wieś Obidowa, dolina Lepietnicy, Ludźmierz. Wiele z tych miejscowości lokowano po raz pierwszy na prawie klasztornym. Kolejnym etapem było nadanie Cystersom w 1308 roku przez Władysława Łokietka „przywileju generalnego” potwierdzającego prawo do lokacji miast i wsi na prawie polskim i niemieckim, bez osobnych zezwoleń przy każdorazowym akcie. Na mocy tego prawa, najprawdopodobniej w drugiej dekadzie XIII wieku, nastąpiła lokacja szeregu miejscowości podgorczańskich, w tym także Mszany. W tym okresie założona została także parafia w Mszanie, co na wiele wieków stało się podstawą rozwoju regionu. Kolejny okres rozwoju ziem podgorczańskich nastąpił w latach panowania Kazimierza Wielkiego, który poprzez rozszerzenie granic królewskich istotnie wpłynął na kolonizację Zagórza, ingerując także we włości i nadania klasztorne. W wyniku tych działań następuje ponowna lokacja Mszany w 1345 roku na prawie magdeburskim.—Po nadaniu aktu lokacyjnego Mszanie Dolnej nastąpiły kolejne lokacje na terenie Zagórza: Mszany Górnej (1365), Olszówki (1388) i Niedźwiedzia (1398). W XV wieku pojawiła się na terenie polskich Beskidów ludność wołoska i pasterze rumuńscy, o czym świadczą nazwy miejscowe takie jak: Magura, Przysłop, Kiczora i Turbacz. Najstarszą wśród osad założonych w rejonie Gorców przez pasterzy wołoskich jest powstała w 1416 roku, i granicząca z terytorium Zagórzan od południowego wschodu, wieś Ochotnica. Wołoski charakter gospodarki - niekontrolowane wypalanie i karczowanie lasów pod tereny wypasowe i uprawy - w istotny sposób wpłynął na ich dzisiejszy wygląd. Do czasu zaboru austriackiego w dobrach królewskich pozostawały: Mszana Dolna, Kasinka Mała, Olszówka i Raba Niżna. Ośrodki te, drogą nadania królewskiego, przeszły około roku 1400 w posiadanie rodziny Ratołdów ze Skrzydłnej, a następnie w roku 1524 do rodziny Pieniązków herbu Odrowąż. Podział wpływów i terytorium Zagórza ustalił się ostatecznie na początku wieku XVII, gdy po drugiej stronie Gorców rodzina Lubomirskich utworzyła tzw. Klucz Porębski, do którego weszły oprócz Poręby Wielkiej także Mszana Górna, Lubomierz, Konina, Niedźwiedź, Podobin, Łętowe, Łostówka, Zawada i Witów. Podział ten został zatwierdzony w 1605 roku przez króla Zygmunta III Wazę. W XVII wieku, w czasie potopu szwedzkiego, Mszana Dolna została doszczętnie spalona, a odbudowa najważniejszych instytucji (w tym kościoła i parafii) przeciągnęła się do początków wieku XVIII. W 1714 roku Mszana Dolna i okolice zostały złupione przez wojska rosyjskie, a w 1734 roku Kozacy sprowadzeni tutaj przez Teodora Lubomirskiego, w czasie walk o tron Polski, splądrowali większość podgorczańskich wsi. W tym okresie niezwykle charakterystycznym zjawiskiem w rejonie Zagórza było zbójnictwo, związane z pogarszającą się sytuacją ekonomiczną wsi zagórzańskich i podgorczańskich w okresie od XVI do XVIII. W 1770 roku – na dwa lata przed pierwszym rozbiorem polski tereny Zagórza zostały przejęte

przez Austrię. W nowym podziale administracyjnym Gorce weszły w skład tzw. cyrkułu nowosądeckiego, a królewszczyzny oraz skonfiskowane majątki klasztorne wpisane zostały w zakres cesarskich dóbr kameralnych. Początek panowania austriackiego wiąże się z wprowadzeniem kolejnych reform gospodarczych i administracyjnych prowadzących do usunięcia pozostałości wcześniejszych stosunków ziemskich. Do najistotniejszych należy zaliczyć wydane w latach 1782 i 1786 patenty państwowe ograniczające pańszczyznę oraz przeprowadzone na ich mocy w 1785 roku pomiary gruntów w celach podatkowych. System dóbr kameralnych prowadził do stałych konfliktów pomiędzy zarządcami, a chłopami. Ostatecznie w latach 1819-1824 dobra kameralne zostały zlicytowane przez państwo. Problemy gospodarcze, postępujące rozdrobnienie własności leśnej, a wreszcie emigracja zarobkowa są najbardziej charakterystycznymi zjawiskami w życiu regionu w drugiej połowie XIX i na przełomie XX wieku. Sytuacja ta nie zmieniła się także po odzyskaniu niepodległości - dużemu przeludnieniu wsi towarzyszyło bezrobocie, którego nie było w stanie rozładować powolne wprowadzanie przemysłu do takich ośrodków jak Mszana Dolna. W okresie II wojny światowej Gorce stały się miejscem zagorzałych walk polsko-niemieckich. Po zakończeniu kampanii wrześniowej, mimo przegranej, nie ustał opór, a walka przeniosła się do podziemia. W latach 1939-1945 Gorce stanowiły silne ognisko działalności partyzanckiej. Terenem działań batalionów Armii Krajowej (Pierwszy Pułk Strzelców Podhalańskich) były okolice Mszany Dolnej, Poręby, Rabki i Kamienicy. Na terenie Zagórza od 17 marca 1941 roku do 23 marca 1943 roku działało polskie podziemie - jako Związek Walki Zbrojnej, a w latach 1943-1944 jako organizacja podległa Armii Krajowej z ramienia Inspektoratu Okręgu Krakowskiego. Na ziemiach tych bardzo intensywny był także opór ludności cywilnej przejawiający się w organizowaniu tajnego nauczania (forma organizacyjna nadana przez prof. Bronisławę Szczepaniec) obejmującego także organizację Komisji Egzaminacyjnej przewodzonej przez dr Sebastiana Flizaka. Sebastian Flizak przyczynił się także do organizacji nauczania w Mszanie Dolnej i jej okolicach już po II wojnie światowej (pierwsze w historii miasta - prywatne, Koedukacyjne Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące w Mszanie Dolne), a także prowadził badania w zakresie etnografii Zagórza.

Poniżej przedstawiono opis i historię poszczególnych miejscowości należących administracyjnie do Gminy Mszana Dolna.

▪ **MSZANA GÓRNA;**

to miejscowość letniskowa, położona na północnym przedpolu Gorców, wzdłuż środkowego biegu rzeki Mszanki, w odległości ok. 1,5 km od Miasta Mszana Dolna, przy drodze wylotowej z Mszany Dolnej, w kierunku Szczawy i Kamienicy. Od południowego

wschodu wieś otaczają lesiste garby Wszołowej (624 m. n.p.m.), Ogorzałej (806 m. n.p.m.) i Ostrej (780 m. n.p.m.). Wieś tworzy siedmiokilometrowy łańcuch osiedli. Dolnym krańcem, w którym znajduje się główne skupisko domów, wieś graniczy z Mszaną Dolną, górnym - z Lubomierzem. Lokacja Mszany Górnej (w 1365 roku) jest dziełem Kazimierza Wielkiego. Jej dzieje wiążą się bezpośrednio z przeszłością Mszany Dolnej. Mszana Górna w XV wieku należała do starostwa nowotarskiego i wchodziła w skład dzierżawy porębskiej tzw. „klucza Porębskiego”, związanej przez długi okres ze Starostwem Mszańskim i rodziną Pieniżków.

▪ **KASINA WIELKA;**

Dzięki malowniczymu położeniu i dogodnemu, leczniczemu klimatowi wieś Kasina Wielka stała się miejscowością często odwiedzaną przez turystów. Dużą atrakcją miejscowości jest drewniany, zabytkowy kościół (klasy „0”), który ukończono i poświęcono w 1624 roku, cmentarz żołnierzy austriackich pochodzący z okresu I Wojny Światowej, usytuowany obok najwyższej położonej w Polsce (570 m n.p.m.) stacji kolejowej z XIX w. (dawna linia kolejowa Chabówka - Lwów). Usytuowanie miejscowości oraz atrakcyjne plenery przyciągają wielu znanych reżyserów, między innymi Stevena Spilberga, który na stacji PKP i w kamieniołomie w Kasinie Wielkiej kręcił ujęcia do filmu „Lista Schindlera”. „Cassina, que fluit de Snezna” - to pierwsze słowa na temat Kasiny Wielkiej, które można spotkać w dokumentach z czasów Bolesława Śmiałego. Tak według oficjalnych zapisków z 1254 roku rozpoczyna się historia miejscowości letniskowej rozproszonej na obszarze górnej części doliny potoku Kasinka, prawobrzeżnego dopływu Raby, należącej do Beskidu Wyspowego. Otaczają ją cztery wzniesienia: najwyższe Ćwilin (1070 m n.p.m.), Śnieżnica (1006 m n.p.m.), Lubogoszcz (967 m n.p.m.) i najmniejszy Dzielec (648 m n.p.m.). Kasina Wielka powstała wraz z rozwojem posiadłości Cystersów ze Szczyrzyca, którzy otrzymali duże darowizny ziem na Podhalu od wojewody krakowskiego Teodora Gryfity. Sprzyjało to osadniczej działalności zakonu. Za czasów Ludwika Węgierskiego Cystersi utracili Kasinę Wielką, Mszaną Dolną i wiele innych miejscowości, które zostały włączone do „królewszczyzny”. Jednakże już Władysław Jagiełło sprzedał Kasinę Zygmunтови z Cichawy, który następnie w 1398 roku odsprzedał ją Andrzejowi z Korabowic, właścicielowi ze Skrzydlnej. Umowa kupna-sprzedaży nie została jednak dotrzymana i w pięć lat później wieś nabywa wojewoda łęczycki Jan Ligieza. W 1489 roku Panem Kasiny zostaje Adam Niewiarowski i przez prawie sto lat jego ród zarządza posiadłością. W 1597 roku Przeclaw Niewiarowski, kawaler maltański darował wieś Dominikanom z Krakowa, którzy byli jej właścicielami przez ponad 200 lat. Niestety

wślawili się okrucieństwem w stosunku do chłopów, zmuszając ich do ryzykowania życiem i ucieczki za granicę, a także spaleniem na stosie dwóch kobiet posądzonych o czarną magię. Dopiero w 1804 roku na licytacji we Lwowie wieś została sprzedana hrabiemu Wodzickiemu, właścicielowi Poręby Wielkiej. W kolejnych latach wieś często zmieniała właścicieli, aż do lat trzydziestych XX wieku, kiedy to jej właścicielami stali się mieszkańcy.

▪ **KASINKA MAŁA**

Wieś Kasinka Mała leży przy drodze z Mszany Dolnej do Krakowa na zachodnim skraju Beskidu Wyspowego na wysokości 370 – 440 m. n.p.m., przy ujściu rzeki Kasinki do Raby (prawy dopływ Wisły). Wieś graniczy z Mszaną Dolną, Lubniem, Kasiną Wielką i Węglówką. Kasinka Mała charakteryzuje się ciekawą rzeźbą terenu - wysokości względne wynoszą od 386 m n.p.m. do 537 m n.p.m., wieś otaczają szczyty: Szczebel 977 m. n.p.m., Lubogoszcz 968 m. n.p.m. i Kiczora 735 m. n.p.m, Specyfika położenia przyczynia się do powstania mikroklimatu zbliżonego do rabczańskiego. Z osobliwości przyrodniczych na uwagę zasługuje grota lodowa tzw. „Zimna dziura” na północnym stoku Szczebła, w której przez cały rok utrzymuje się lód. Jest to typowa grota lodowa (jedyna na obszarze Beskidów) zatrzymująca zimne powietrze, co wywołuje obniżenie temperatury znacznie poniżej średniej rocznej w okolicy. Inną osobliwością jest jezioro na Lubogoszczy zwane „Żabim Oczkiem”. Jezioro to charakteryzuje się dużą zmiennością zależną od ilości opadów - czasem wysycha i zarasta go roślinność. Jego powierzchnia wynosi około 90 m². Dodatkowe atrakcje dla odwiedzających stanowią: Kościół murowany z XIX w. z ołtarzem o formach barokowo-neogotyckich, kamienny pomnik i grób poległych w czasie strajków chłopskich w 1937 roku z płytą pamiątkową na cmentarzu, willa rodziny Szczepańskich na stoku Lubogoszczy, w której rozgrywa się akcja powieści Józefa Szczepańskiego „Portki Odyssa”. Mieszkańcy Kasinki Małej do dziś kultywują regionalne tradycje między innymi poprzez ubieranie tradycyjnych strojów ludowych podczas wszelkiego rodzaju uroczystości. Na uwagę zasługuje także fakt umiejscowienia w 1924 roku w Kasince Małej na stoku Lubogoszczy ośrodka wypoczynkowego Towarzystwa YMCA. Ośrodek znajduje się na wysokości ponad 700 m. n.p.m. W 1931 roku wybudowano tam basen pływakki, który należy do jednego z najwyższych położonych basenów w Polsce. Kasinka Mała jest węzłem dla szlaków turystycznych na pobliskie wzniesienia: szlak czarny na Szczebel; szlak żółty i czarny na Lubogoszcz do ośrodka i potem czerwony na szczyt Lubogoszczy.

Wieś Kasinka Mała zwana niegdyś Kasiną Małą, założona w 1360 roku, zawdzięcza swój początek pracy kolonizacyjnej Cystersów Szczyrzyckich. Stanowiła do 1772 roku własność królewską i wchodziła w skład mszańskie starostwa niegrodowego. Oddawana była w dzierżawę różnym panom, z różnym szczęściem dla swych mieszkańców. Po I rozbiore stanowała własność cesarskiego skarbu austriackiego; sprzedana przez rząd austriacki w 1812 roku A. Udrańskiemu stała się własnością prywatną. Od 1880 roku wieś staje się samodzielną gminą, w której w 1884 roku założono szkołę ludową. W 1934 roku Kasinka Mała weszła w skład „gminy zbiorowej” Mszana Dolna. Od tego czasu często zmieniała przynależność administracyjną. Ważniejsze wydarzenia w dziejach historii wsi to tradycje walk antyfeudalnych - walka chłopów o równość społeczną na wsi – tzw. „rabacja chłopska” w 1846 roku, „strajk chłopski” w 1937 roku (podczas którego zginęło 9 chłopów). W okresie okupacji niemieckiej wieś była terenem intensywnej działalności podziemnej.

▪ GLISNE;

Jest to najmniejsza wieś Gminy Mszana Dolna, położona wśród zalesionych wzgórz na przełęczy pomiędzy pasmem Lubonia Wielkiego, a pasmem Szczebla. Oddalona o 55 km od Krakowa i 5 km od Mszany Dolnej, położona przy trasie z Mszany Dolnej do Tenczyna. Historia miejscowości jest ściśle związana z historią szkoły. Budynek starej szkoły powstał w 1886 roku. Do założenia tej szkoły przyczynił się Albin Korytowski. Ponieważ był obcokrajowcem musiał starać się o obywatelstwo austriackie. Otrzymał je w gminie Glisne. Gmina przyjęła go za obywatela, a ten chcąc zostawić po sobie pamiątkę zakupił fragment ogrodu na „roli kiecowej” i postawił budynek, który przeznaczył na szkołę. Budynek szkoły przetrwał wszystkie historyczne zawieruchy, jakie nękały okolice. Do dziś zachowały się z tych czasów dzienniki lekcyjne i księgi ocen potwierdzające istnienie szkoły.

▪ ŁOSTÓWKA;

Wieś położona w długiej, wznoszącej się od strony Mszany Dolnej dolinie potoku o tej samej nazwie. Ta typowo zagórzańska wieś była miejscem intensywnych badań etnograficznych S. Flizaka. Znajduje się tu kaplica murowana z 1831 roku - prostokątna z półkolistą apsydą i wieżą od frontu. Wewnątrz pozorne sklepienie kolebkowe z polichromią z 1833 roku, a także hełm wieży i sygnaturka o barokowych formach i ołtarzyk w stylistyce zapóźnionego ludowego baroku z początków XIX wieku. Uwagę zwraca także spichlerz z XVIII wieku, drewniany o konstrukcji zrębowej, piętrowy,

prostokątny, z nadwieszonym gankiem szalowanym, nakryty siodłowym dachem naczółkowym. Nazwa miejscowości pochodzi od imienia „WŁOST” - który był zarządcą tych terenów z ramienia klasztoru OO. Cystersów ze Szczyrzyca. Pierwsze wzmianki o terenach, na których położona jest Łostówka spotykamy w Kodeksie Małopolskim - gdzie pod datą 10.V.1254 wymieniana jest nazwa "WŁOSTOWA", użyta w akcie nadania tych ziem klasztorowi w Szczyrzycu.

- **ŁĘTOWE;**

W źródłach historycznych nazwa wsi Łętowe pojawia się stosunkowo późno, bo dopiero pod koniec XVI wieku w dokumentacji Radziwiłłowskiej. Pierwotnie obszar Łętowego pokryty był lasami. Osiedlająca się tu ludność zajmowała głównie tereny łąk i pastwisk. Utrzymuje się, że pierwszym osiedlem w Łętowem były Michory. Początkowo Łętowe należało do parafii Mszana Dolna. Dopiero w 1942 roku zaistniało jako odrębna parafia. Nowy kościół, którego budowę ukończono w 1972 roku, został poświęcony przez ówczesnego kardynała Karola Wojtyłę. Z kroniki szkolnej można dowiedzieć się, że początkiem nauki szkolnej we wsi Łętowe był rok 1889.

- **RABA NIŻNA;**

To duża wieś letniskowa położona u ujścia potoku Olszówka do Raby i w dolinie górnego biegu rzeki Raby. W XVI wieku wieś była królewsczyzną i należała do starostwa nowotarskiego, a później do starostwa mszańskiego. Pod koniec XVIII wieku przeszła w ręce rodziny Chomontowskich, po której pozostał murowany dwór i zespół parkowy. Z pierwszej połowy XIX wieku pochodzi kapliczka murowana ze sklepieniem kolebkowym, pokryta dachem gontowym, szczytem i sygnaturką. Dwie inne mają formy słupów czworobocznych, czterokondygnacyjnych z niszami, nakryte daszkami namiotowymi. Na terenie wsi znajduje się także zabytkowy dwór klasycystyczny murowany z 1832 roku usytuowany tuż nad Rabą, należący niegdyś do rodziny Chomentowskich, obecnie rozbudowany i zaadoptowany na ośrodek wypoczynkowy „Energetyk” Huty im. Sendzimira, w którym znajduje się ogólnodostępny basen kąpielowy. Jedną z ciekawostek jest przystanek kolejowy z końca XIX wieku, wykorzystywany do kręcenia zdjęć dla wielu filmów m.in. „Przygody dobrego wojaka Szwejka”, „Niemcy”. Wybitnie turystyczno-wypoczynkowa miejscowość Raba Niżna, wykorzystując swoje doskonałe warunki przyrodnicze, ciekawą rzeźbę terenu, klimat, wody i bogatą szatę roślinną spełnia optymalne funkcje turystyczne i rekreacyjne. Niewątpliwą atrakcją miejscowości jest położona na wysokości 881 m. n.p.m., na płd.-wsch. stoku Lubonia Wielkiego w pobliżu

„Perci Borkowskiego” jaskinia, której długość korytarzy wynosi 8 m. Regionalne budownictwo letniskowe zwiększa naturalną atrakcyjność miejscowości (dacie letniskowe), a charakterystyczna dla rolnictwa gminy specyfika upraw, hodowli, produkcji zdrowej żywności, stanowi atrakcyjną bazą dla rozwoju agroturystyki, ekoturystyki i wypoczynku w kwaterach prywatnych.

▪ **OLSZÓWKA;**

Wieś w dolinie potoku o tej samej nazwie, który jest dopływem Raby, na północ od Jaworzyny Ponickiej, położona na północnych stokach Gorców (425 – 580 m. n.p.m.). Sąsiaduje z Rabą Niżną od północy, od wschodu z Porębą Wielką, Niedźwiedziem i Podobinem, od zachodu z miastem Rabką. Wieś istnieje ponad 600 lat. Dokument lokacyjny Olszówki wystawił w 1388 roku król Władysław Jagiełło. W XVI wieku była to jedna z najludniejszych wsi w okolicy. Po okrojeniu starostwa nowotarskiego należała do starostwa mszańskiego. We wsi istniał browar i wytwórnia gontów. Etnicznie Olszówka należy do regionu Zagórzan, językowo zbliża się do gwary podhalańskiej. Po wojnie rozwinął się tu ruch letniskowy.

▪ **LUBOMIERZ;**

Duża wieś obejmująca szereg gospodarstw rolnych, usytuowana w dolinach potoków górskich o nazwach Potok Lubomirskiego i Potok Rosocha, które łączą się z rzeką Mszanką, położona jest na styku Beskidu Wyspowego i Pasma Gorców, leży przy drodze nr 968 prowadzącej z Lubnia do Zabrzeży i dalej do Krościenka i Szczawnicy. Wieś rozciąga się na długości około 7 kilometrów, z licznymi rozgałęzionymi osiedlami, w głąb okolicznych jarów. Centrum wsi z kościołem odległe jest od Mszany Dolnej o około 12 km. Osiedla i przysiółki położone są na wysokości od 560 do 750 m n.p.m. Wieś jest zamieszkiwana przez grupę etniczną Zagórzan. Jej górna część znana jest pod nazwą „Przystop” i sięga do przełęczy między Kudłoniem i Jasieniem. Dolna część graniczy z Mszaną Górną. Do Lubomierza należy także wioska Rzeki leżąca w dolinie Kamienicy. Atutem Lubomierza jest jego interesujące położenie gwarantujące wspaniałe wycieczki na pobliski Kudłoń (1276 m n.p.m.) - rozległy masyw słynący z niezwykłych, przeważnie kilkunastometrowych turniczek, ambon i maczug z twardego piaskowca magurskiego oraz obecnej tu fauny (w szczególności jeleni i dzików). Inne szlaki prowadzą na Turbacz (1310 m n.p.m.) i Jasień (1062 m n.p.m.). Dodatkową atrakcją są kąpiele w czystych baniorach Mszanki. Lubomierz może poszczycić się m.in. zabytkowymi kapliczkami, z których najciekawszą jest XVIII wieczna kaplica fundacji Lubomirskich. Miejscowy kościół

drewniany o konstrukcji zrębowej, pochodzi z początku XX wieku (został wzniesiony krótko przed I wojną światową). Poza tym we wsi zachowało się kilka zabytkowych chałup chłopskich. Są też piękne, oryginalne zagrody w regionalnym, góralskim stylu. Na północnym stoku grzbietu Jaworzynka (1013 m) jest czynny wyciąg narciarski o długości 587 m. W wiosce znajduje się poczta, restauracja oraz liczne kwatery prywatne. Lubomierz to miejscowość której warunki klimatologiczne i materialne dają duże możliwość rozwoju agroturystyki.²

3.3. Środowisko przyrodnicze

Jednym z głównych atutów Gminy Mszana Dolna jest jej położenie geograficzne i wynikające z tego bogactwo środowiska naturalnego przekładające się na atrakcyjność turystyczną Gminy. Pod względem geologicznym obszar Gorców i Beskidu Wyspowego zaliczany jest do zewnętrznych Karpat Zachodnich, których budowa i rzeźba kształtowała się w ciągu ostatnich 30 mln lat. Gorce i Beskid Wyspowy zbudowane są z kompleksu skał, zwanego fliszem karpackim, składającego się z ławic piaskowców poprzekładanych warstwami łupków lub zlepieńców. Geologowie oceniają wiek tych utworów na kredę i trzeciorzęd. Po osadzeniu uległy one sfałdowaniu, a w drugiej połowie trzeciorzędu, równocześnie z Tatrami, wynurzyły się z wód morskich. Osobliwym zjawiskiem jest tu odwrócenie, czyli inaczej inwersja rzeźby: główne wypiętrzenia powstały na liniach synklin tektonicznych, wypełnionych odpornymi na erozję grubymi ławicami piaskowców, natomiast doliny rozwinęły się na antyklinach. Sfałdowanie fliszu zdecydowało w dużej mierze o obecnej rzeźbie i krajobrazie Beskidu Wyspowego i Gorców. Nad Gminą górują lasy, a w nich dęby, lipy, a w obszarze regla dolnego buki i świerki. W górnych partiach Gorców zachowały się duże fragmenty dawnej Puszczy Karpackiej. Najwyższe szczyty Gorców zajmuje piętro regla górnego, gdzie charakterystyczną cechą krajobrazu są liczne polany. Są one wynikiem działania ludzi, którzy w okresie od XV do XVIII wieku karczowali i wypalali lasy. Gorce to zwarty kompleks górski, odbiegający krajobrazem od sąsiedniego Beskidu Wyspowego. Odznaczają się łagodnością form grzbietów i górnych części stoków tworzących rozległe spłaszczenia na poziomie 700 - 900 m. n.p.m. Doliny są bardzo strome i wąskie w profilu zbliżone do litery „V” - poprzecinane licznymi progami skalnymi, na których tworzą się wodospady. W tym spokojnym krajobrazie urozmaiceniem są ciekawe formy skalane tworzące „ambony” oraz „grzyby”. Szczególnie

² Przygotowane w oparciu o informacje zawarte na stronach internetowych: wanczyk_d.w.interia.pl; www.zs1.mszana.dolna.ids.pl

okazałe przykłady takich form występują w okolicach Kudłonia z legendarnym „skamieniałym bacą”.

Bogactwem tych gór są rzeczki i potoki. Gorce odwadniane są głównie przez Dunajec i jego dopływy: Kamienicę i Ochotnicę oraz przez rzekę Rabę i jej dopływy. W północnej części Gorców występują źródła mineralne, stanowiące podstawę rozwoju uzdrowiska dziecięcego - Rabki oraz rozwijającej się Szczawy. Na terenie Gorców spotkać można wiele gatunków unikalnych roślin np. paproć - podejrzon lancetowaty. Fauna tego terenu nie jest zbyt bogata - żyją tu m.in. jelenie, sarny, liczne są dziki, lisy i zające. Osobliwością jest czarny bocian widywany nad potokami oraz pomarańczowo-czarny jaszczur plamisty zwany salamandrą będący symbolem Gorczańskiego Parku Narodowego. W Gorcach znajduje się również kilka niewielkich jaskiń, a największą z nich jest Zbójcka Jama o długości około 30 m. W gminie Mszana Dolna, podobnie zresztą jak na terenie całego Beskidu Wyspowego i Gorców występuje tzw. przejściowy charakter klimatu, związany ze ścieraniem się wilgotnych mas powietrza znad Atlantyku oraz suchego powietrza z głębi kontynentu. Klimat omawianego regionu należy - w kotlinie - do umiarkowanie ciepłego, zaś w okolicznych górach - do umiarkowanie chłodnego. Potocznie klimat gminy Mszana Dolna określa się jako klimat górski. Przeważają wiatry z zachodu lub północnego zachodu. Ich średnia roczna prędkość wynosi około 2 m/sek. W ciągu roku ilość wietrznych dni w gminie Mszana Dolna jest duża i dochodzi do 80%. Dość często dociera do tego regionu wiatr „halny”, powodując niekiedy duże straty w drzewostanach. W zimie powoduje on gwałtowne topnienie pokrywy śnieżnej. Na terenie gminy Mszana Dolna notuje się duże wahania temperatury powietrza oraz znaczną ilość opadów atmosferycznych, średniorocznie około 800 mm. Najwięcej opadów występuje latem, są one często gwałtowne, chociaż krótkotrwałe, wiosna jest zazwyczaj spóźniona i chłodna, lato niezbyt upalne, jesień długa, pogodna i ciepła, a zima dosyć surowa. Najcieplejszy miesiąc to sierpień, a najchłodniejszy luty. Występują tu też pewne niewielkie różnice temperatur pomiędzy poszczególnymi miejscowościami, np. najniższe temperatury występują w Kasinie Wielkiej, cieplej jest w samej Mszańce Dolnej i Kasince Małej, które położone są w kotlinie osłoniętej ze wszystkich stron górami, dzięki czemu również mają one łagodniejszy klimat niż sąsiadująca z nimi, odległa o 14 km, Rabka.

3.4. Turystyka

Gmina Mszana Dolna, dzięki swojemu położeniu blisko Krakowa i Nowego Sącza od wielu lat była miejscem wypoczynku głównie dla rodzin z dziećmi. Czyste powietrze, klimat zbliżony do rabczańskiego, różnorodność przyrodnicza - dawały gwarancje atrakcyjnego

spędzenia wolnego czasu. Na zróżnicowanych trudnością szlakach turystycznych swoich sił mogą spróbować bardziej i mniej wprawni wędrowcy. Do najbardziej znanych i najatrakcyjniejszych szlaków na terenie gminy należą³:

1. Lubogoszcz (967 m npm):

- Szlak koloru czerwonego. Czas przejścia od stacji kolejowej do szczytu - ok. 2 godzin.
- Szlak zielony - z urzędu miasta przez ulicę Jana Pawła II, Rynek, ulicę Leśną, do szczytu ok. 1,5 godziny.

Wchodząc na Lubogoszcz, warto zwiedzić założony w 1924 r. ośrodek YMCA (Young Men's Christian Association - zbudowany głęboko w lesie.

2. Śnieżnica (1005 m npm):

- Szlak niebieski (dojazd do Kasiny Wielkiej PKP lub PKS), początkowo obok trasy narciarskiej (lewą stroną) - po ok. 500 m terenami leśnymi na szczyt; czas przejścia ok. 1,5 godziny.
- Szlak niebieski - z Przełęczy Gruszowiec (dojazd do Gruszowca PKS). Ok. 1,5 godziny.
- Szlak koloru zielonego z Przełęczy Gruszowiec do schroniska - czas przejścia ok. 1 godziny.

3. Ćwilin (1060 m npm):

- Szlak żółty - od stacji kolejowej, przez most na Mszance, pod mostem kolejowym, doliną rzeki Mszanki, Czarnym Działem. Ok. 3 godziny.
- Szlak niebieski z Przełęczy Gruszowiec. Do szczytu ok. 1 godziny stromą trasą.

4. Szczebel (977 m npm):

- Od stacji kolejowej - początkowo czerwonym szlakiem, później czarnym. Czas przejścia ok. 2,5 godziny. Po drodze najbardziej strome w Beskidzie Wyspowym podejście.
- Szlakiem czerwonym do przełęczy Glisne - stamtąd zielonym. Czas przejścia - ok. 3 godziny.

Osobliwością Szczebła jest tzw. „Zimna Dziura”. W grocie utrzymuje się przez znaczną część roku warstwa lodu. Ze Szczebła można podziwiać dolinę Raby, w kierunku wschodnim Lubogoszcz, Śnieżnicę, Mogielicę, a w kierunku południowym pasmo Gorców.

5. Luboń Wielki (1023 m npm):

- Szlak czerwony z Mszany Dolnej przez Przełęcz Glisne - czas przejścia ok. 2,5 godziny.
- Szlak żółty z Rabki Zaryte - czas ok. 1,5 godziny.
- Szlak niebieski z Rabki Zaryte - ok. 1 godzina.

³Opracowano na podstawie informacji ze strony <http://www.zs1.mszana-dolna.ids.pl/mszana/mszana.html>

- Szlak zielony z Rabki - czas przejścia ok. 2-2,5 godziny.

Na Luboniu oprócz schroniska turystycznego znajduje się rezerwat przyrody nieożywionej - wspaniałe osuwisko fliszowe.

6. Turbacz (1311 m npm):

- Szlak niebieski z Koninek - 2 godziny.
- Szlak zielony z Niedźwiedzia. Prowadzi obok Domu Orkana przez Turbaczyk, Kopieniec, Czoło Turbacza - 3,5 godziny.

Szlak zielony z Koninek, przez polanę Jaworzynę – Tobołów - Obidowiec. Czas ok. 2,5 godziny.

Atutem turystycznym regionu jest rozbudowana i dobrze wyposażona baza turystyczna schronisk górskich. Do najważniejszych schronisk w okolicach Mszany Dolnej należą:

- Schronisko im. Orkana na Turbacz: Pierwsze schronisko na Turbacz zbudowano w latach 1924 - 1925, na polanie Wisielakówce. Po pożarze w roku 1934 rozpoczęła się budowa nowego, kamiennego budynku na polanie Wolnicy (górną część Hali Długiej). W roku 1939 budynek nie był jeszcze ostatecznie wykończony, zaś w październiku 1943, wobec groźby obsadzenia przez niemiecką żandarmerię został spalony przez polskich partyzantów. W 1953 roku przystąpiono do budowy obecnego schroniska, wykorzystując częściowo stare mury. W tym celu do transportu materiałów zbudowano wyciąg linowy z Doliny Łopusznej. Autorką projektu architektonicznego jest inż. Anna Górka. Budynek ma postać zamkniętego czworoboku o kubaturze 9 tys. metrów sześciennych ze 130 miejscami noclegowymi. Okolica schroniska jest w Gorcach centralnym węzłem turystycznym.
- Schronisko PTTK na Luboniu Wielkim: Obiekt powstał z inicjatywy Oddziału PTTK w Rabce. Projekt architektoniczny przygotowali Stanisław Dunin-Borkowski i Jerzy Czopnowski. Uroczyste otwarcie obiektu odbyło się w 1931 roku. Po szczęśliwym uratowaniu obiektu od spalania przez Niemców w 1944 r. schronisko do dzisiaj służy turystom.
- Schronisko górskie „Pod Śnieżnicą”: Położone jest na południowym stoku Śnieżnicy przy szlaku zielonym z Przełęczy Gruszowiec na Śnieżnicę, otoczone kompleksem obiektów związanych ze schroniskiem. Aktualnie schronisko administrowane jest przez Parafię św. Michała w Krakowie.

Amatorzy aktywnego wypoczynku znajdą na terenie gminy sporo możliwości spędzania czasu. Trasy rowerowe służące uprawianiu kolarstwa górskiego oraz stoki narciarskie przyciągają coraz większe rzesze turystów. Do najbardziej znanych i uczęszczanych tras rowerowych należą:

- Trasa z Mszany Dolnej przez Zarabie, Glisne, Tenczyn, Lubień i z powrotem do Mszany Dolnej przez Lubień i Kasinkę Małą. Droga ta umożliwia objazd góry Szczebel (ok. 20 km);

pozwała również na wejście na szczyt Szczebła od strony Glisnego, a także umożliwi wejście na szczyt Lubonia.

- Trasa z Mszany Dolnej przez Kasinę Wielką, Węglówkę, Kasinkę Małą, z powrotem do Mszany. Droga ta umożliwi objazd podnóża góry Lubogoszcz. Na całej trasie (ok. 25 km) odznacza się pięknymi widokami.

- Trasa z Mszany Dolnej do Koninek (granica Gorczańskiego Parku Narodowego) przez Podobin, Porębę Wielką i Niedźwiedź. Droga w obie strony - 26 km.

- Trasa z Mszany Dolnej przez Kasinę Wielką, Jurków, Wilczyce, Łostówkę, Mszanę Górną i kończąca w Mszanie - trasa dla bardziej „zaawansowanych”, ale dostarczająca wielu wrażeń. Na 30 kilometrowej trasie 70% terenu to asfalt, a reszta to typowa droga górska.

Gmina Mszana Dolna ma tradycje w organizowaniu imprez związanych z propagowaniem kolarstwa górskiego. Co roku w czerwcu organizowany jest wyścig rowerów górskich. Odbywa się on w wielu kategoriach wiekowych. W sezonie letnim odbywa się także cykl zawodów duathlonowych, zaś do stałych uczestników tej imprezy należy wielu wspaniałych kolarzy górskich. Na terenie gminy dostępna jest także infrastruktura narciarska. W promieniu 15 km od centrum znajdują się trzy duże stacje narciarskie: w Kasinie Wielkiej, Koninkach i Lubomierzu.

Dużą atrakcją dla mieszkańców i wypoczywających tu osób są naturalne i sztuczne, kąpieliska. W rejonie Mszany Dolnej przepływa wiele potoków, spływających do dwóch głównych rzek tego rejonu: Raby i Mszanki. Wszystkie okoliczne rzeki i potoki należą do prawobrzeżnych dopływów Wisły i charakteryzują się znacznymi wahaniami wodostanów. Wody potoków, szczególnie w ich górnym biegu, są czyste, co stanowi o atrakcyjności tego regionu. Rzeka Mszanka jest na znacznej długości uregulowana. W jej korycie zbudowano tzw. stopnie rzeczne, wykorzystywane w okresie letnim jako baseny kąpielowe. Można się również kąpać w naturalnych zagłębieniach Mszanki i innych okolicznych potokach, zwanych „baniorami”. Na terenie gminy znajdują się także baseny i kąpieliska.

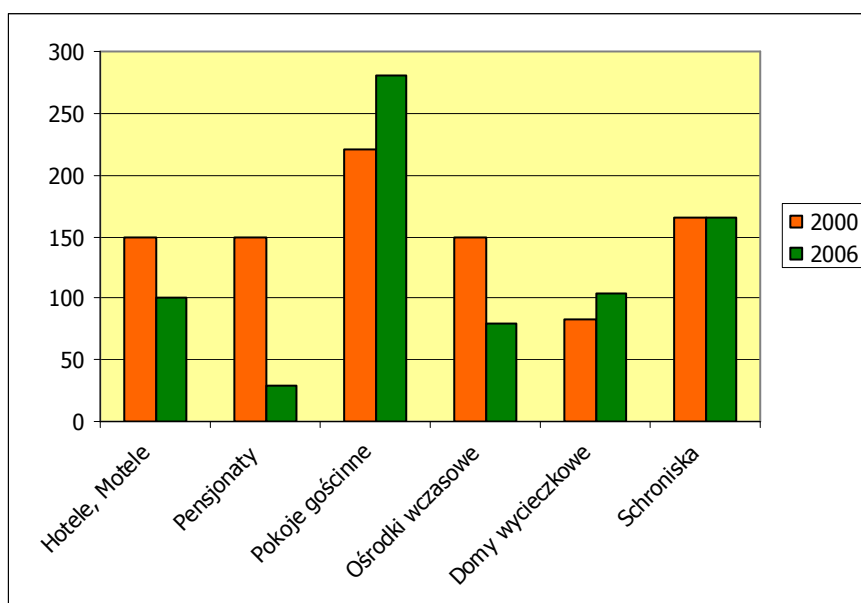
Jednym z niekwestionowanych atutów turystycznych gminy jest Gorczański Park Narodowy. Powierzchnia Parku leżąca na terenie gminy Mszana Dolna wynosi 1 161 ha i obejmuje okolice wsi Lubomierz. W latach dwudziestych XX wieku część dzisiejszego Gorczańskiego Parku Narodowego była obszarem prawnie chronionym, jednak dopiero od 1 stycznia 1981 roku teren ten przybrał status parku narodowego. Gorczański Park Narodowy jest usytuowany jak wskazuje nazwa parku w Gorcach. Powierzchnia GPN początkowo wynosiła 5 900 ha, lecz po latach długich starań zwiększyła się do 7 030 ha. W 95% park pokryty jest obszarami zalesionymi. Wokół parku utworzono strefę ochronną, zwaną otuliną, o powierzchni 16 647 ha. Obejmuje ona:

- na północy pas lasów i pól nad miejscowościami: Lubomierz, Konina, Niedźwiedź i Poręba Wielka;
- na zachodzie źródłiska potoków: Poniczanka i Lepietnica;
- na południu obszar zlewni Kowańca i strefę lasów, sięgając niemal do Dunajca;
- na południowym - wschodzie doliny potoków: Furcówki, Forędówki, Jaszczce i Jamne;
- na wschodzie pas lasów w grzbiecie Gorca.

Przez tereny GPN prowadzi ogółem 74 km oznakowanych szlaków turystycznych udostępniających najciekawsze rejony parku. Można też poruszać się na rowerze - amatorzy takiej turystyki mają do dyspozycji 53 km oznakowanych tras rowerowych. Dla turystyki konnej oznakowano ponad 60 km tras o różnych stopniach trudności. Warto też zwiedzić dwie ścieżki przyrodnicze opracowane przez specjalistów Parku, które prezentują bardzo szczegółowo wiedzę o Gorcach i ich przyrodzie. Pierwsza z nich to „Dolina Potoku Turbacz” w Koninkach, a druga to „Potok Jaszczce” w Ochotnicy Górnej.

Atutem gminy Mszana Dolna jest także dobrze rozwinięta baza noclegowa. Składają się na nią schroniska turystyczne, ośrodki wypoczynkowe, hotele, motele i pensjonaty oraz kwatery prywatne. W ostatnich latach zdecydowanie zwiększyła się ilość miejsc noclegowych w prywatnych kwaterach, zaś zmniejszyła w hotelach, pensjonatach i ośrodkach wczasowych co przedstawione zostało na poniższym wykresie. W związku z faktem, iż gospodarstwa agroturystyczne nie mają obowiązku zgłaszania swojej działalności do ewidencji przedstawione dane mogą być nie pełne.

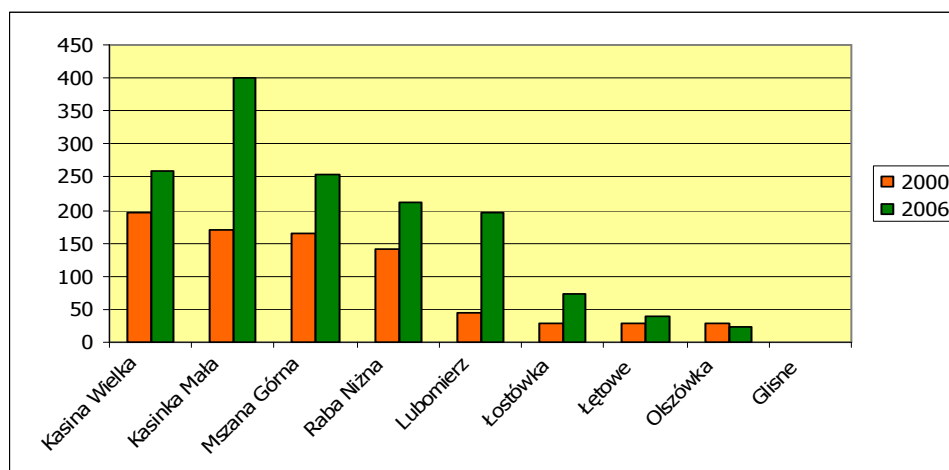
Wykres 1 Baza noclegowa w Gminie Mszana Dolna w latach 2000 i 2006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Zdecydowanie największą bazą noclegową na terenie gminy dysponuje wieś Kasinka Mała, która w ostatnich latach wyprzedziła w tym zakresie przodującą niegdyś Kasinę Wielką. Oczywiście liczba miejsc noclegowych w poszczególnych sołectwach jest nieodłącznie związana z wielkością wsi i ilością mieszkańców. Zauważalną tendencją jest znaczne zwiększenie w ostatnich latach bazy noclegowej co przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 2 Liczba miejsc noclegowych w poszczególnych sołectwach gminy Mszana Dolna w latach 2000 i 2006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Niepokojącą tendencją jest spadek liczby turystów odwiedzających gminę. W ostatnich latach, pod względem liczby odwiedzających, najlepszy był rok 2004, kiedy to, w świetle statystyk, Gminę odwiedziło 8 291 osób, jednak już w 2006 roku liczba turystów spadła o ponad 40%. Tendencja ta może być spowodowana zwiększonymi wymaganiami turystów w zakresie jakości i cen bazy noclegowej, co wynika ze zwiększającego się poziomu zamożności społeczeństwa. Liczba odwiedzających gminę Mszana Dolna przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 1 Liczba turystów odwiedzających Gminę Mszana Dolna w latach 2000 do 2006

Liczba turystów w 2000 r.	Liczba turystów w 2001 r.	Liczba turystów w 2002 r.	Liczba turystów w 2003 r.	Liczba turystów w 2004 r.	Liczba turystów w 2005 r.	Liczba turystów w 2006 r.
6532	5451	4795	4459	8291	5541	4754

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Na terenie Gminy Mszana Dolna zarejestrowano 9 restauracji i punktów gastronomicznych w tym po 2 w miejscowościach odwiedzanych przez większą liczbę turystów, co przedstawiono w poniższej tabeli. Poniższe zestawienie nie odnotowuje punktów gastronomicznych działających w okresie letnim np. przy gospodarstwach agroturystycznych.

Tabela 2 Baza żywniowa w poszczególnych sołectwach Gminy Mszana Dolna w roku 2006

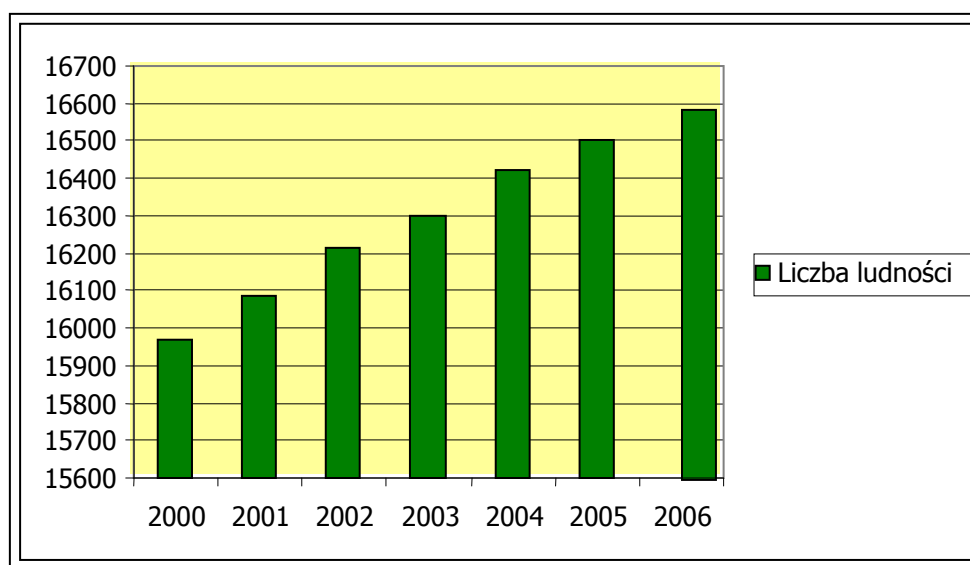
sołectwa	restauracje i punkty gastronomiczne
Glisne	-
Kasinka Mała	2
Kasina Wielka	1
Lubomierz	-
Łętowe	-
Łostówka	1
Mszana Górna	1
Olszówka	2
Raba Niżna	2
razem	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

3.5. Ludność

Gminę Mszana Dolna zamieszkuje 16 590 osób (zgodnie z danymi za 2006 rok) co stanowi około 18% mieszkańców powiatu limanowskiego i 0,68% województwa małopolskiego. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 131 osób na km². Liczba mieszkańców Gminy w latach 2000 do 2006 nieznacznie wzrosła, co może wynikać z faktu coraz częściej obserwowanego zjawiska migracji mieszkańców miast na tereny wiejskie.

Wykres 3 Liczba mieszkańców Gminy Mszana Dolna w latach 2000 do 2006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Analizując strukturę mieszkańców Gminy zauważyć można tendencję zwiększania się liczby kobiet zamieszkałych na terenie Gminy co przedstawiono w poniższej tabeli.

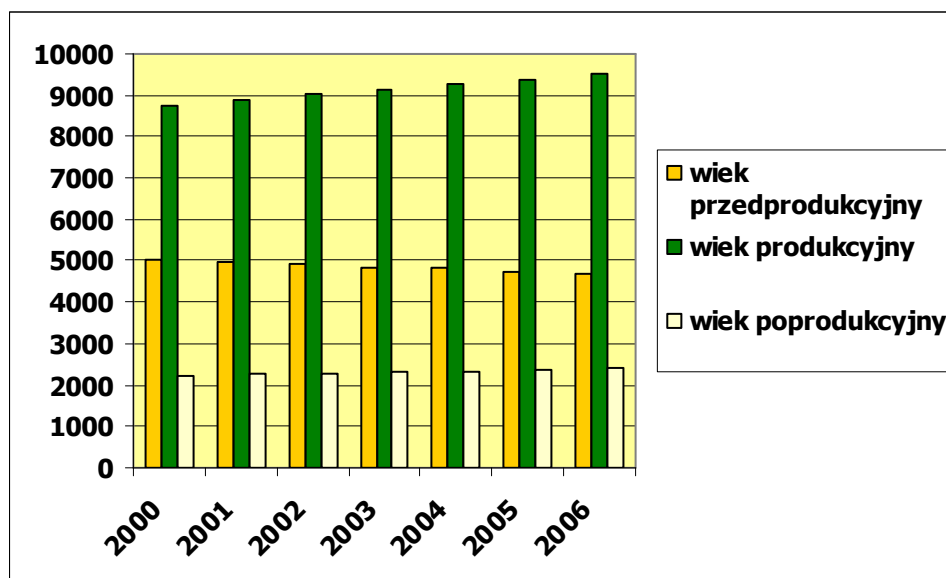
Tabela 3 Struktura mieszkańców Gminy Mszana Dolna

L p	Miejsco wość	2000			2001			2002			2003			2004			2005			2006		
		Ogół em	Mężcz yżni	Kobi ety	Ogół em	Mężcz yżni	Kobi ety	Ogół em	Mężcz yżni	Kobi ety	Ogół em	Mężcz yżni	Kobi ety	Ogół em	Mężcz yżni	Kobi ety	Ogół em	Mężcz yżni	Kobi ety	Ogół em	Mężcz yżni	Kobi ety
1	Glisne	306	154	152	310	155	155	315	157	158	316	157	159	317	161	156	321	164	157	327	167	160
2	Kasinka Mała	3232	1690	1542	3282	1710	1572	3295	1714	1581	3336	1736	1600	3363	1751	1612	3380	1756	1624	3388	1759	1629
3	Kasina Wielka	2853	1450	1403	2846	1445	1401	2880	1457	1423	2898	1460	1438	2920	1470	1450	2922	1470	1452	2959	1492	1467
4	Lubomier z	1968	1014	954	1978	1021	957	1996	1031	965	1993	1025	968	2014	1041	973	2034	1044	990	2040	1046	994
5	Łętowe	1136	565	571	1143	573	570	1138	567	571	1156	580	576	1157	574	583	1168	580	588	1177	588	589
6	Łostówka	1357	704	653	1362	711	651	1381	720	661	1382	727	655	1390	732	658	1387	730	657	1395	736	659
7	Mszana Górna	2513	1298	1215	2522	1308	1214	2554	1322	1232	2562	1314	1248	2587	1316	1271	2602	1321	1281	2621	1339	1281
8	Olszówka	1582	794	788	1599	806	793	1598	810	788	1606	815	791	1608	814	794	1621	819	802	1611	822	789
9	Raba Niżna	1023	517	506	1043	530	513	1056	537	519	1053	533	520	1069	544	525	1065	543	522	1072	545	527
Razem		15970	8186	7784	16085	8259	7826	16213	8315	7898	16302	8347	7955	16425	8403	8022	16500	8427	8073	16590	8494	8096

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Nie zmieniła się także w ostatnich latach struktura wieku mieszkańców gminy. Najwięcej mieszkańców to osoby w wieku produkcyjnym, nieznacznie zmniejszyła się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym stanowiąc drugą co do wielkości grupę w strukturze wieku mieszkańców. Zdecydowanie najmniej liczna jest grupa osób w wieku poprodukcyjnym, której liczebność pozostaje w ostatnich latach praktycznie na niezmiennym poziomie.

Wykres 4 Struktura wieku mieszkańców Gminy Mszana Dolna w latach 2000 do 2006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Niepokojąca, obserwowana tendencją był odnotowywany systematyczny spadek liczby urodzeń, przy jednoczesnym wzroście liczby zgonów. Jednakże od roku 2005 liczba urodzeń zaczyna systematycznie wzrastać. Pozytywną tendencją jest utrzymująca się przewaga liczby urodzeń nad liczbą zgonów na terenie gminy. Stan ten został zilustrowany na poniższym wykresie.

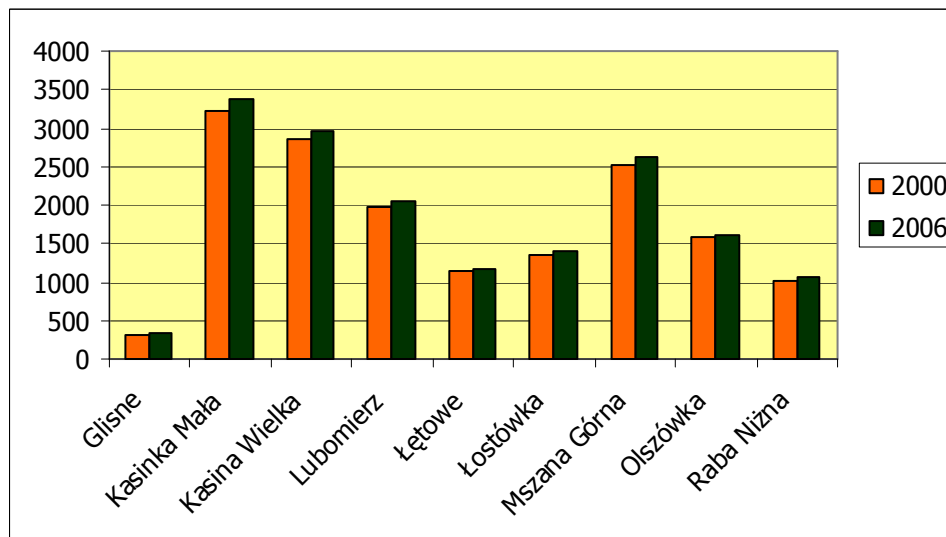
Wykres 5 Liczba urodzeń i zgonów w gminie Mszana Dolna w latach 2000-2006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Najliczniej zaludnionymi sołectwami gminy są Kasinka Mała, Kasina Wielka i Mszana Górna. Liczbę mieszkańców poszczególnych sołectw należących do gminy Mszana Dolna w ostatnich latach przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 6 Liczba ludności w sołectwach gminy Mszana Dolna w latach 2000 i 2006

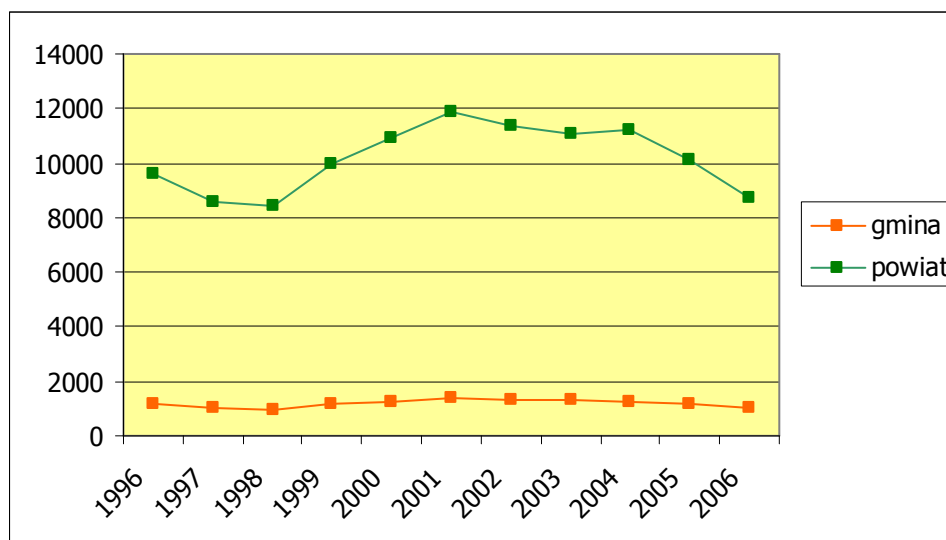
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

3.6. Rynek pracy

W ostatnich latach zarówno w powiecie limanowskim, jak i analizując dane z poszczególnych gmin można zauważyć systematyczny spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych. W powiecie na koniec grudnia 2006 roku w rejestrze urzędu zarejestrowanych było 8 701 osób, z czego 995 osób (co stanowi 11,43% ogółu bezrobotnych w powiecie) zameldowanych było w gminie Mszana Dolna. Z rejestru zdecydowanie częściej odchodzili mężczyźni, zaś spadek w większym stopniu dotyczył bezrobotnych z kategorii osób poprzednio pracujących. Bezrobotne kobiety z terenu gminy stanowią 11,13% bezrobotnych kobiet w powiecie limanowskim.

Stan bezrobocia w gminie Mszana Dolna i w powiecie limanowskim obrazuje poniższy wykres.

Wykres 7 Bezrobocie w Gminie Mszana Dolna i w powiecie limanowskim w latach 1996 do 2006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Stan bezrobocia w gminie Mszana Dolna w podziale na osoby bezrobotne z prawem do zasiłku, osoby bezrobotne dotychczas nie pracujące, niepełnosprawne osoby bezrobotne, zamieszkałe na wsi, osoby zarejestrowane w danym roku i osoby zarejestrowane jako bezrobotne po raz pierwszy, ilustruje poniższa tabela.

Tabela 4 Bezrobocie w gminie Mszana Dolna w latach 1996-2006

Bezrobotni		1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stan na 31.12	ogółem	1151	1024	973	1140	1224	1378	1337	1315	1215	1173	995
	kobiety	589	551	536	585	614	679	635	615	626	637	575
- z prawem do zasiłku	ogółem	320	297	250	353	305	374	393	294	231	173	107
	kobiety	144	117	141	201	198	b.d	b.d	b.d	b.d	65	40
- dotychczas nie pracujący	ogółem	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	299	b.d	b.d	b.d	287	263
	kobiety	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	137	b.d	b.d	b.d	165	156
Niepełnosprawni	ogółem	4	b.d	4	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	8	7
	kobiety	0	b.d	4	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	4	4
Zamieszkali na wsi	ogółem	1151	1024	973	1140	1224	1378	1337	1315	1215	1173	995
	kobiety	589	551	536	585	614	679	635	615	626	637	575
Zarejestrowani w roku	ogółem	741	617	542	774	724	791	783	881	785	794	696
	kobiety	425	267	292	473	389	319	329	335	320	343	319
- zarejestrowani w roku po raz 1	ogółem	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	206
	kobiety	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	b.d	107

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Poniżej dla zobrazowanie ogólnych tendencji przedstawiono tabelę z danymi dla całego powiatu limanowskiego.

Tabela 5 Bezrobocie w powiecie limanowskim w latach 1996-2006

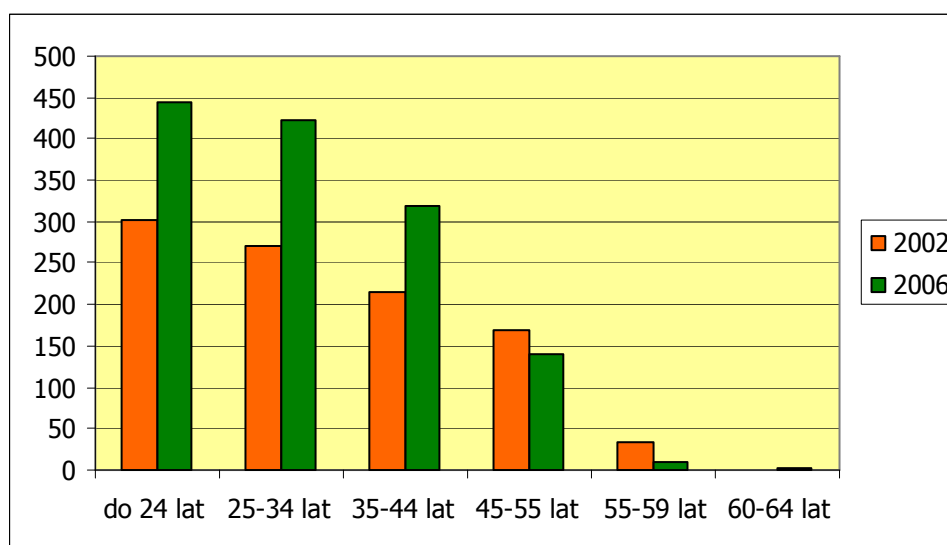
Bezrobotni		1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stan na 31.12	ogółem	9580	8597	8395	9968	10896	11894	11391	11093	11235	10109	8701
	kobiety	4864	4751	4715	5281	5646	6011	5670	5378	5815	5593	5162
- z prawem do zasiłku	ogółem	5054	2729	2085	2882	2816	2965	2969	2606	2253	1420	1044
	kobiety	2730	1265	846	1123	1024	1087	1177	1121	873	584	444
- dotychczas nie pracujący	ogółem	1804	1813	2130	2541	2862	2960	2595	2559	2485	2362	2032
	kobiety	988	1023	1238	1368	1527	1606	1365	1377	1371	1397	1278
Niepełnosprawni	ogółem	115	97	67	88	120	108	131	188	170	161	127
	kobiety	63	55	42	60	82	63	79	108	97	87	71
Zamieszkali na wsi	ogółem	8043	7286	7048	8321	9027	9906	9427	9180	9250	8300	7156
	kobiety	4069	4008	3948	4415	4708	5016	4690	4747	4805	4629	4270
Zarejestrowani	ogółem	7580	5894	5848	6810	7033	7533	7578	8154	8332	8424	7772

w roku	kobiety	3277	2577	2443	2691	2864	2916	3185	3328	3496	3854	3605
- zarejestrowani w roku po raz 1	ogółem	2466	1922	1973	2323	2621	2273	2155	2251	1960	1951	1818
	kobiety	1237	1069	1126	1059	1256	1078	1039	1046	1026	1020	933

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Najliczniejszą grupą wiekową wśród zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby w wieku do 24 lat. Drugą pod względem liczebności grupę reprezentują osoby w wieku od 25 do 34 lata. Zdecydowaną tendencją wzrostową należy także odnotować w grupie wiekowej bezrobotnych w granicach 35 – 44 lata.

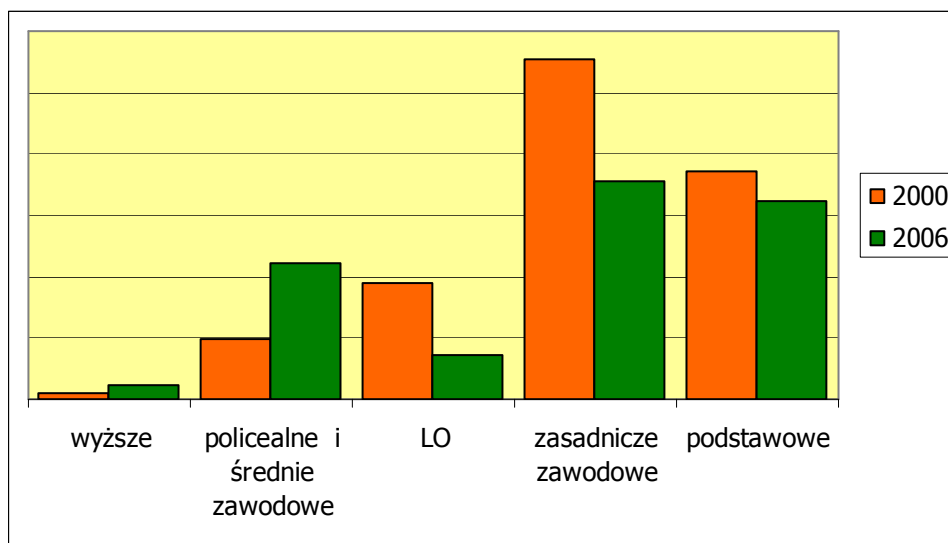
Wykres 8 Struktura wieku osób bezrobotnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Analizując dane dotyczące wykształcenia osób bezrobotnych w gminie Mszana Dolna zauważyć można, iż najmniej osób bezrobotnych legitymuje się wykształceniem wyższym, zaś najmniejsze szanse na rynku pracy mają osoby legitymujące się najniższym poziomem wykształcenia. Obecny stan został przedstawiony na poniższym wykresie.

Wykres 9 Struktura wykształcenia osób bezrobotnych

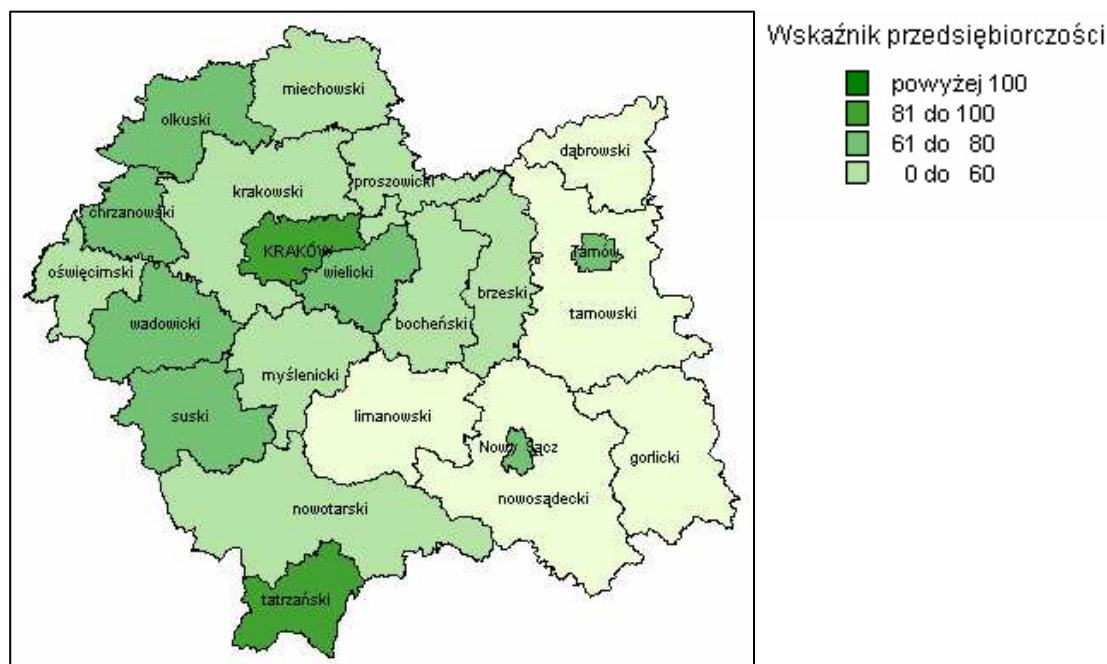

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

3.7. Działalność gospodarcza

Powiat limanowski, na terenie którego leży gmina Mszana Dolna, charakteryzuje się średnią aktywnością gospodarczą na tle całego województwa małopolskiego - liczoną według liczby zarejestrowanych firm na 1 000 mieszkańców. Sytuację powiatu obrazuje poniższy rysunek.

Rysunek 2 Wskaźnik przedsiębiorczości- liczba firm na 1000 mieszkańców

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego / projekt Małopolska 2015

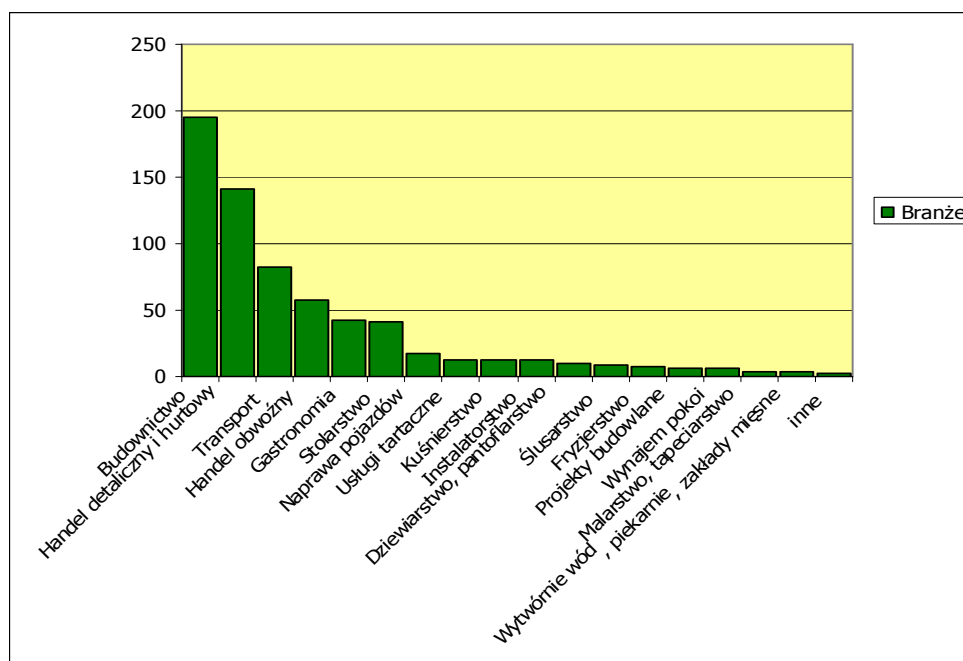
Na koniec roku 2006 na terenie gminy Mszana Dolna zarejestrowanych było 661 podmiotów gospodarki narodowej sektora prywatnego. Głównymi pracodawcami na terenie gminy są zakłady budowlane i firmy handlowe. Struktura branż została przedstawiona w poniższej tabeli i na wykresie.

Tabela 6 Struktura branż na terenie Gminy Mszana Dolna w 2006 roku

Branża	Ilość podmiotów zarejestrowanych
Razem	661
Budownictwo	195
Handel detaliczny i hurtowy	141
Transport	82
Handel obwoźny	58
Gastronomia	42
Stolarstwo	41
Naprawa pojazdów	17
Usługi tartaczne	13
Kuśnierstwo, kozuszkarstwo, krawiectwo	12
Instalatorstwo	12
Dziewiarstwo, pantoflarstwo	10
Ślusarstwo	9
Fryzjerstwo	7
Projekty budowlane	6
Wynajem pokoi	6
Malarstwo, tapeciarstwo	4
Wytwórnice wód, piekarnie, zakłady mięsne	4
inne	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

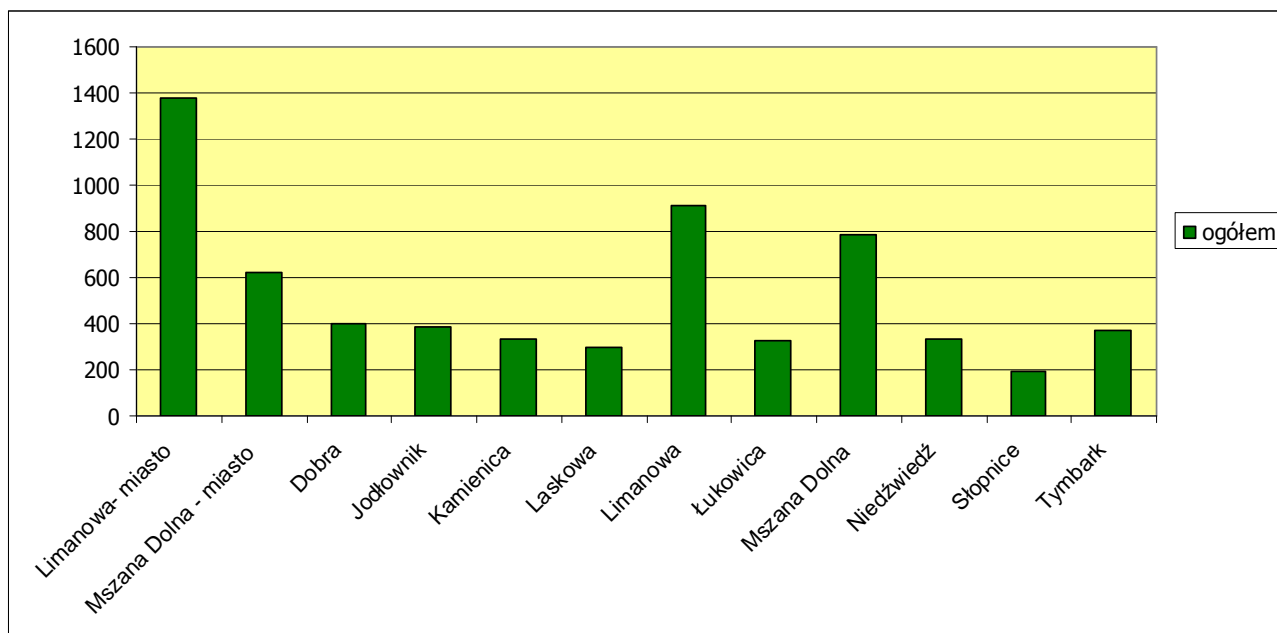
Wykres 10 Struktura branż w Gminie Mszana Dolna w roku 2006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Gmina Mszana Dolna jest trzecim co do wielkości terenem lokowania się podmiotów gospodarczych w powiecie limanowskim co przedstawiono na poniższym wykresie.

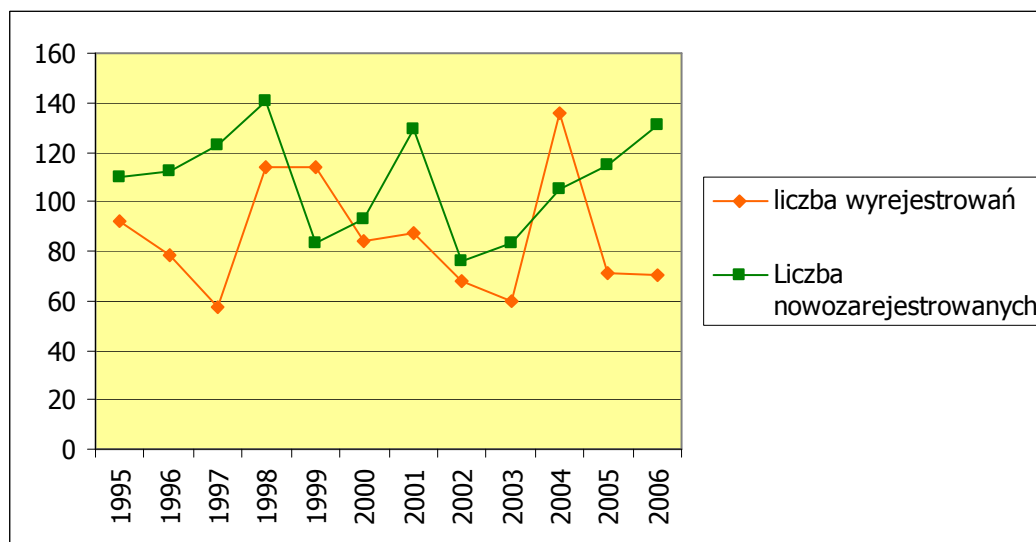
Wykres 11 Liczba podmiotów gospodarczych w powiecie limanowskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Rocznika Statystycznego województwa małopolskiego 2006.

W 2006 roku zanotowano 70 wyrejestrowań i 131 rejestracji nowych podmiotów gospodarczych. Tendencje w ostatnich latach obrazuje poniższy wykres.

Wykres 12 Liczba nowozarejestrowanych i wyrejestrowanych przedsiębiorstw w latach 1995 do 2006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Charakterystyczną branżą na terenie gminy jest przemysł związany z tartacznictwem, przeróbką i handlem drewnem. Przetwórstwo mięsa jest drugą działalnością przetwórczą co

do wielkości na terenie gminy, jednak ilość czynnych masarni od wielu lat utrzymuje się na stałym poziomie, co pokazuje poniższa tabela.

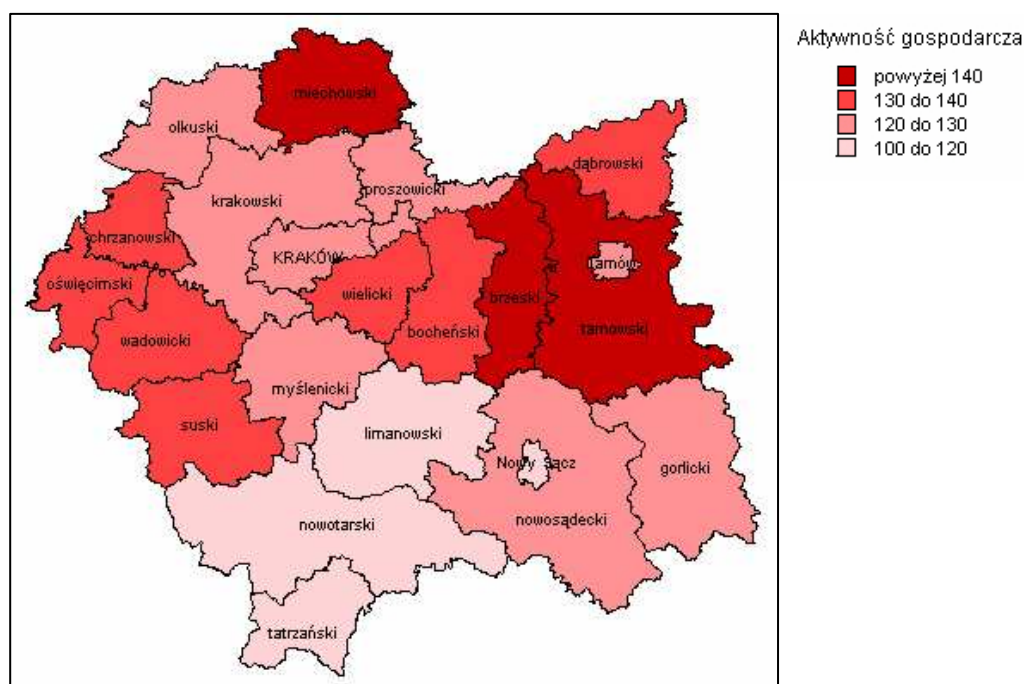
Tabela 7 Działalność przetwórcza na terenie Gminy Mszana Dolna

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Przetwórstwo produktów rolnych	-	-	-	-	-	-	-
Skup produktów rolnych	-	-	-	-	-	-	-
Masarstwo	3	3	3	3	3	3	3
Tartacznictwo	11	12	13	13	12	12	13
Handel drewnem	52	58	48	43	43	45	47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Należy zaznaczyć, iż dynamika przyrostu firm w całym powiecie limanowskim należy do umiarkowanych i sytuacja ta nie zmienia się w przypadku gminy Mszana Dolna, co obrazuje poniższy rysunek.

Rysunek 3 Aktywność gospodarcza w powiecie limanowskim

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego / projekt Małopolska 2015

3.8. Zagospodarowanie przestrzenne

Gmina ma charakter rolniczy, większość gruntów znajduje się w rękach prywatnych, a użytkowanie gruntów sprowadza się zarówno do uprawy ziemi jak i hodowli. Na terenie gminy znajduje się 50 gospodarstw specjalizujących się w produkcji roślinno-zwierzęcej i świadczących usługi agroturystyczne. Zgodnie z danymi zebranymi podczas spisu powszechnego w 2002 roku ogółem na terenie gminy zarejestrowanych było 4 947 sztuk

bydła, w tym 2 775 krów. Strukturę hodowli na terenie gminy Mszana Dolna przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 8 Struktura hodowli

Wyszczególnienie	Liczba sztuk
Bydło ogółem,	4947
w tym: krowy	2775
trzoda chlewna	1575
owce	2236
konie	578
kozy	138
Króliki (samice)	2886
drób	23184

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

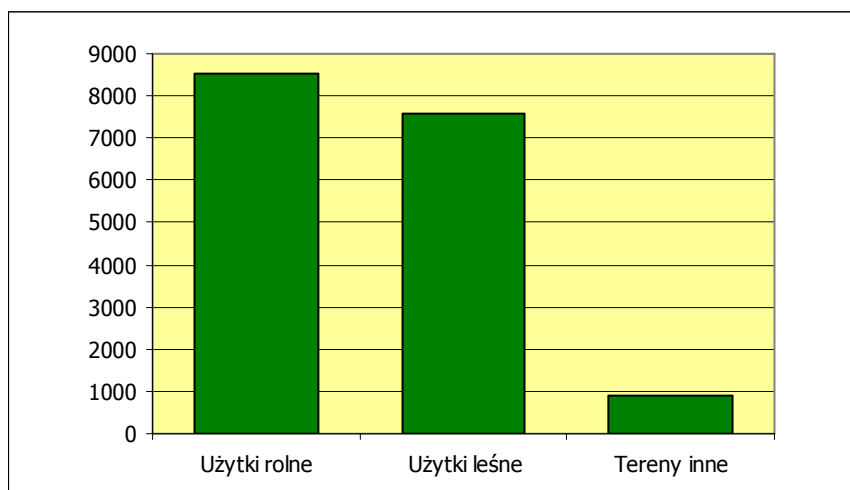
W gminie uprawa zbóż koncentruje się głównie na uprawie owsa (651 ha) i pszenicy (556 ha), ważną rolę odgrywa także uprawa ziemniaków prowadzona na areale 576 ha. W sumie pod uprawę w gminie Mszana Dolna zagospodarowanych jest 1 567 ha. Strukturę użytkowania gruntów w gminie Mszana Dolna obrazuje poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 9 Struktura użytkowania gruntów w gminie Mszana Dolna

Rodzaje gruntów	Powierzchnia ewidencyjna [ha]	Udział w ogólnej powierzchni [%]
Powierzchnia gruntów - ogółem	16983.00	100%
Użytki rolne	8520.00	50,17%
Użytki leśne	7575.00	44,60%
Tereny inne	888.00	4.67%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Wykres 13 Zestawienie struktury gruntów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Poniżej przedstawiono zestawienie danych dotyczących gospodarki leśnej na terenie gminy. Najwięcej obszarów leśnych należy do osób fizycznych (5 200 ha), zaś w drugiej kolejności są lasy państwowe (1 878 ha).

Tabela 10 Struktura zagospodarowania gminy - lasy

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha
Ogółem	7400.00
Lasy gminne	290.00
Lasy Państwowe	1878.00
Lasy wspólnot gruntowych	0
Lasy kościelne	32.00
Lasy osób fizycznych	5200.00
Lasy w użytkowaniu wieczystym	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

W gminie zdecydowanie najwięcej jest gospodarstw średniej wielkości (od 2 do 7 ha) najmniej zaś gospodarstw o dużej powierzchni – powyżej 15 ha. Strukturę zagospodarowania gminy pod względem rolniczym przedstawiono poniżej. Gospodarstwa rolne w gminie charakteryzują się znacznym rozdrobnieniem, co ma bezpośrednie przełożenie na ich rentowność.

Tabela 11 Struktura zagospodarowania gminy – rolnictwo

Powierzchnia gminy i rolnictwo	
Powierzchnia gminy	16.983
Ilość gospodarstw rolnych	3.242
Jakość i klasy gleb	III, IVa, IVb, V, VI, VIRz
Wielkość gospodarstw:	
od 1 – 2 ha	460
od 2 – 5 ha	1317
od 5 – 7 ha	610
od 7 – 10 ha	480
od 10 – 15 ha	350
powyżej 15 ha	25
Średnia powierzchnia gospodarstw:	4.00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Na terenie gminy Mszana Dolna nie występują gleby sklasyfikowane w I i II grupie. Największą powierzchnię stanowią gleby klasy V i VI, co przedstawione zostało w poniższej tabeli.

Tabela 12 Struktura terenów rolnych

Klasa gleby	Powierzchnia	
	ha	%
I	-	-
II	-	-
III	64.00	0,37
IV	2696.00	15,87
V	4210.00	24,79
VI	3216.00	18,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy na jej obszarze zlokalizowanych jest 3 242 zabudowań przy czym do najliczniej zabudowanych sołectw należą: Kasina Wielka, Kasinka Mała, Mszana

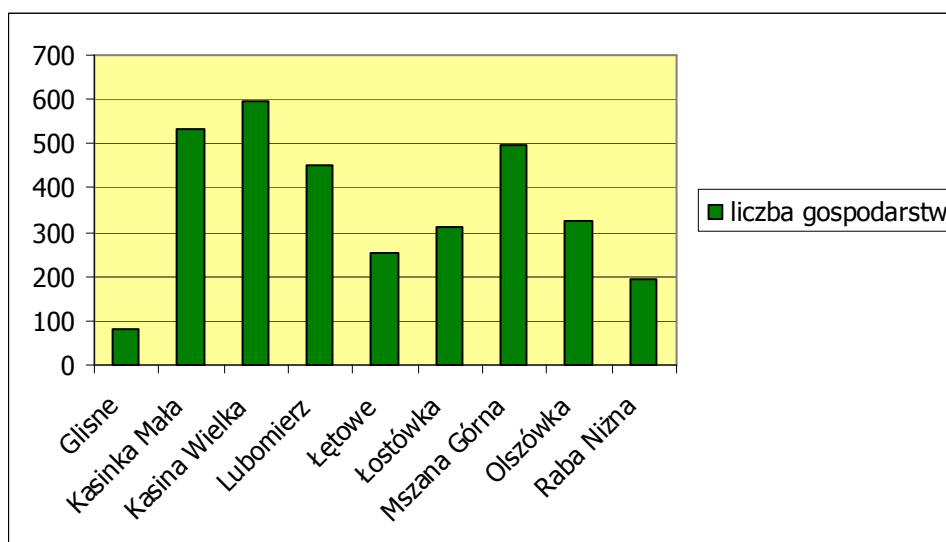
Górna i Lubomierz. Analizując dane przedstawione w poniższej tabeli można zauważyć tendencję do nierównomiernego zasiedlania na terenie Gminy Mszana Dolna, co jest też charakterystyczne dla całego województwa małopolskiego.

Tabela 13 Liczba gospodarstw w gminie (dane za 2005 rok)

Ilość gospodarstw w gminie		
Lp.	Miejscowość	Ilość gospodarstw
1	Glisne	81
2	Kasinka Mała	535
3	Kasina Wielka	596
4	Lubomierz	451
5	Łętowe	255
6	Łostówka	311
7	Mszana Górna	496
8	Olszówka	325
9	Raba Niżna	192

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Wykres 14 Gospodarstwa w poszczególnych sołectwach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

3.9. Własność nieruchomości

Zdecydowanie najliczniejsze powierzchnie gruntów należących administracyjnie do gminy Mszana Dolna zagospodarowane są przez osoby fizyczne. Drugą wielkość stanowi część gruntów należących do Skarbu Państwa, a także grunty wspólnot gruntowych. Struktura własności gruntów została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 14 Struktura własności gruntów na terenie Gminy Mszana Dolna – dane za rok 2006

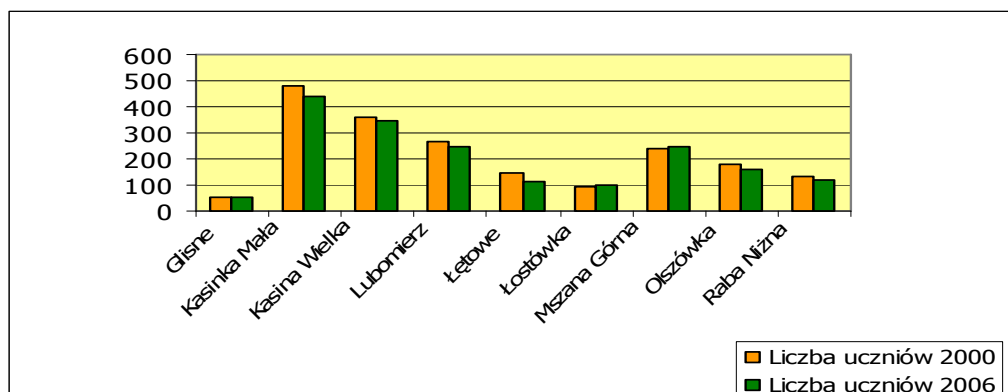
Grupy rejestrowe	Pow w ha
Grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	6
Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	18
Grunty Spółek Skarbu Państwa, przedsiębiorstw państwowych, i innych państwowych osób prawnych	12
Grunty gmin i zw międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w wieczyste użytkowanie	589
Grunty gmin i zw międzygminnych przekazanych w wieczyste użytkowanie	0
Grunty gminne i innych osób prawnych, których założycielami są organizacje gminne	0
Grunty osób fizycznych	20 100
Grunty spółdzielni	1
Grunty kościołów i zw wyznaniowych	68
Grunty wspólnot gruntowych	0
Grunty powiatowe i zw powiatowych przekazanych w użytkowanie wieczyste	0
Grunty powiatowe i zw powiatowych z wyłączeniem przekazanych w użytkowanie wieczyste	34
Grunty województw z wyłączeniem przekazanych w użytkowanie wieczyste	0
Grunty województw przekazanych w użytkowanie wieczyste	0
Grunty spółek prawa handlowego i innych nie wymienionych	0
Razem powierzchnia geodezyjna	20 828

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

3.10. Edukacja

Na terenie gminy działa 13 szkół podstawowych, 4 gimnazja oraz 4 przedszkola. W przypadku szkół podstawowych największa liczba uczniów uczęszcza do szkół w Kasince Małej i Kasinie Wielkiej, najmniej liczne są szkoły w Glisnem i Łostówce. W ostatnich latach zauważyć można tendencję spadkową dotyczącą liczby dzieci i młodzieży uczęszczających zarówno do szkół podstawowych jak i gimnazjów. Sytuacja demograficzna nie wskazuje na zmianę tendencji spadkowej w ciągu najbliższych kilku lat. Uczniowie uczęszczający do szkół podstawowych w gminie Mszana Dolna stanowią około 0,35% uczniów szkół podstawowych w województwie małopolskim.

Wykres 15 Liczba uczniów w szkołach podstawowych Gminy Mszana Dolna w latach 2000 i 2006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Tabela 15 Uczniowie w gimnazjach funkcjonujących na terenie Gminy Mszana Dolna

Gimnazja na terenie Gminy na koniec 2006			
Lp	Szkoła	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
1	Kasina Wielka	129	6
2	Kasinka Mała	189	7
3	Raba Niżna	140	6
4	Mszana Górna	326	12
Razem		784	31

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Najwięcej dzieci w wieku gimnazjalnym uczęszcza do Gimnazjum nr 4 w Mszanie Górnej. Uczniowie gimnazjów w gminie Mszana Dolna stanowią około 0,55% uczniów szkół gimnazjalnych w województwie małopolskim.

BIBLIOTEKI

Na terenie gminy Mszana Dolna działa 8 bibliotek publicznych, które zostały założone w latach 1955 – 1959 i podlegały Bibliotece Miejsko–Gminnej w Mszanie Dolnej. Po reorganizacji administracji lokalnej w roku 1992 została powołana Gminna Biblioteka Publiczna w Mszanie Dolnej z siedzibą w Kasince Małej. Jej Kierownik – Zofia Skolarus – sprawuje nadzór nad pozostałymi 7. filiami. Głównym zadaniem bibliotek jest gromadzenie i upowszechnianie czytelnictwa poprzez prowadzenie działalności kulturalno–oświatowej wśród mieszkańców gminy. Z zasobów bibliotecznych korzysta systematycznie 2 300 stałych czytelników, a księgozbiór liczy ponad 63 tys. woluminów z różnych dziedzin wiedzy.

Gminna Biblioteka w Kasince Małej oprócz 14 tys. woluminów posiada także 3 stanowiska komputerowe ze stałym łączem internetowym dostępne dla czytelników. Posiadany księgozbiór jest obecnie komputeryzowany. Przez ostatnie kilkanaście lat organizowano w tutejszych bibliotekach spotkania autorskie, konkursy czytelnicze i konkursy fotograficzne. Wystawy fotograficzne: „Sztuka sakralna w powiecie limanowskim” oraz „Perłki naszej Gminy” cieszyły się dużym zainteresowaniem mieszkańców. Odbływały się również spotkania autorskie organizowane przez biblioteki – z poetką Anną Władysławą Jamróz oraz pisarzem Andrzejem Grabowskim. W 2003 roku w Gminnej Bibliotece w Kasince Małej odbyło się seminarium bibliotekarzy z powiatu limanowskiego z udziałem władz samorządowych.

Biblioteki publiczne na terenie Gminy cieszą się coraz większym zainteresowaniem czytelników, którzy coraz częściej sięgają po literaturę piękną, jak również wydawnictwa z innych dziedzin wiedzy.

W ramach upowszechniania czytelnictwa prowadzone są w bibliotekach następujące zajęcia dla dzieci:

- Lekcje biblioteczne,
- Konkursy czytelnicze,
- Konkursy plastyczne
- Spotkania z bajką,
- Głośne czytanie książek dla dzieci,
- Wystawy książek.

3.11. Kultura i sport

W gminie Mszana Dolna bardzo prężnie prowadzona jest działalność kulturalna w głównej mierze skupiająca się na kultywowaniu i propagowaniu miejscowych tradycji. Na terenie gminy organizowane są imprezy kulturalne (cykliczne i okazjonalne), odbywają się spotkania organizacji regionalnych, a także działają Koła Gospodyń Wiejskich. Organizowane są także zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży, gry świetlicowe, zajęcia plastyczne, lekcje biblioteczne, zajęcia aerobiku. Jedną z form propagowania miejscowej tradycji jest działalność regionalnych zespołów folklorystycznych oraz orkiestr dętych. Należą do nich:

- Orkiestra Dęta „ECHO GÓR” z Kasinki Małej – działająca przy OSP w Kasince Małej,
- Orkiestra Dęta w Kasinie Wielkiej – działająca w strukturach Stowarzyszenia Rozwoju i Odnowy Wsi Kasina Wielka,
- Orkiestra Dęta w Mszanie Górnej – działająca przy OSP w Mszanie Górnej,
- Zespół Regionalny „Kasinianie – Zagórzanie” – działający w strukturach Stowarzyszenia Rozwoju i Odnowy Wsi Kasina Wielka,
- - Schola „JEDNOŚĆ” w Kasince Małej – działająca przy Parafii Rzymskokatolickiej w Kasince Małej i Szkole Podstawowej Nr 3 w Kasince Małej.

Na terenie Gminy organizowane są cykliczne i okazjonalne imprezy kulturalne. Organizacja imprez przyczynia się do propagowania miejscowej kultury, tradycji i zwyczajów, a także sprzyja integracji społeczności lokalnej. W 2007 roku w gminie odbywają się zarówno imprezy cykliczne, będące kontynuacją spotkań z lat ubiegłych jak i takie, które odbywają się po raz pierwszy jednak do miana cyklicznych pretendują. Wymienić można np.: VIII Regionalny Przegląd Kolędniczy „Zogrojcie ta turoniowi” – Kasina Wielka, Międzyszkolny konkurs pt. „Patronowie naszych szkół”, Gminny Turniej Wiedzy Pożarniczej, uroczystość poświęconą Justynie Kowalczyk, Przegląd Pieśni Maryjnej i Majówka Zagórzeńska – Kasina Wielka, III Złot Szlakami Papieskimi w Gorcach i Beskidzie Wyspowym, V Gorczańskie Lato

Gminy Mszana Dolna, V Turniej Wsi Gminy Mszana Dolna, Uroczystość religijno-patriotyczna upamiętniająca poległych i zmarłych żołnierzy AK Oddziału Partyzanckiego „Adama”, udział w Przeglądzie Dorobku Kulturalnego i Kulinarnego Kół Gospodyń Wiejskich Powiatu Limanowskiego, udział w uroczystości 60-lecia istnienia Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego w Mszanie Dolnej, mini-festiwal Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej – Lubomierz, III Urodziny Turystycznej Kolei Retro – piknik peronowy na stacji PKP w Kasinie Wielkiej.

Na terenie gminy Mszana Dolna działają 4 ludowe zespoły i kluby sportowe (LKS „ŚNIEŻNICA” - Kasina Wielka, LKS „ZENIT”- Kasinka Mała , LKS „WITÓW” - Mszana Górna, LKS „OSTRA” – Olszówka) których działalność koncentruje się głównie na propagowaniu najpopularniejszych dyscyplin sportowych: piłki nożnej, piłki siatkowej oraz koszykówki. Organizowane są także liczne imprezy sportowe do których w 2007 roku należą: Mistrzostwa Gminy Mszana Dolna w Minikoszykówce Dziewcząt i Chłopców Szkół Podstawowych, Mistrzostwa Gminy Mszana Dolna w Piłce Siatkowej Dziewcząt i Chłopców Szkół Gimnazjalnych, IV Turniej Mini – Piłki Nożnej im. Wojciecha Stożka dla Dziewcząt i Chłopców uczęszczających do Szkół Podstawowych, Mistrzostwa Gminy Mszana Dolna w Grach i Zabawach Dzieci klas 1-3, Mistrzostwa Gminy Mszana Dolna w Piłce Koszykowej Dziewcząt i Chłopców Szkół Gimnazjalnych, Mistrzostwa Gminy Mszana Dolna w Unihokeju Dziewcząt i Chłopców Szkół Podstawowych, Mistrzostwa Gminy Mszana Dolna w Mini-Piłce Ręcznej Dziewcząt i Chłopców Szkół Podstawowych, Wiejski turniej sportowy dzieci i młodzieży szkolnej – Lubomierz, Szkolna Liga Mini-Siatkówki Chłopców Szkół Podstawowych, Mistrzostwa Gminy Mszana Dolna w Mini-Piłce Nożnej Chłopców Szkół Podstawowych, Liga Tenisa Stołowego Dziewcząt i Chłopców Szkół Podstawowych, Gminne Mistrzostwa w Piłce Niższej Chłopców Szkół Gimnazjalnych – Jedenastki Piłkarskie, Mistrzostwa Gminy Mszana Dolna w Rugby, Mistrzostwa Gminy Mszana Dolna w Lekkoatletyce Dziewcząt i Chłopców Szkół Podstawowych, Mistrzostwa Gminy w Unihokeju Dziewcząt i Chłopców Szkół Gimnazjalnych, Mistrzostwa Gminy Mszana Dolna w Halowej Piłce Nożnej Dziewcząt i Chłopców Szkół Podstawowych, Gminne Mistrzostwa w Piłce Ręcznej Dziewcząt i Chłopców Szkół Gimnazjalnych, Gminne Mistrzostwa w Tenisie Stołowym Dziewcząt i Chłopców Szkół Gimnazjalnych.

3.12. Infrastruktura techniczna

KOMUNIKACJA

Połączenia komunikacyjne z gminą Mszana Dolna odbywają się drogą krajową nr 98 z Wadowic do Przemyśla oraz drogą wojewódzką z Lubnia do Zabrzeży, która stanowi

bezpośrednie połączenie gminy Mszana Dolna z międzynarodową drogą E 77. Na terenie gminy kursuje też komunikacja PKS oraz przewoźnicy prywatni. Do niedawna funkcjonowało też połączenie kolejowe z Chabówki do Nowego Sącza, które jednak zostało zlikwidowane ze względu na niską rentowność.

WODOCIĄGI I KANALIZACJA

W ostatnich latach następuje stopniowa rozbudowywa sieci kanalizacyjnej w gminie. Z jednego skanalizowanego sołectwa Mszana Górna w 2000 roku dzisiaj dwa kolejne (Kasinka Mała i Łostówka) zostały objęte siecią. Wg stanu z roku 2007 do sieci kanalizacyjnej w gminie podłączonych jest 480 obiektów, zaś długość czynnej sieci sanitarnej wynosi 72 km. Na terenie gminy funkcjonują także dwie oczyszczalnie ścieków – w Kasince Małej oraz Mszanie Dolnej. Poniżej przedstawiono długość sieci kanalizacyjnej w Gminie Mszana Dolna w latach 2000 i 2006.

Tabela 16 Sieć kanalizacyjna w Gminie Mszana Dolna w 2000 roku

Lp.	Miejscowość	Długość czynnej sieci sanitarnej	Podłączenia do budynków	Ścieki odprowadzone
		m	szt	dam ³
1	Glisne	0	0	0
2	Kasinka Mała	0	0	0
3	Kasina Wielka	0	0	0
4	Lubomierz	0	0	0
5	Łętowe	0	0	0
6	Łostówka	0	0	0
7	Mszana Górna	9619,80	brak danych	brak danych
8	Olszówka	0	0	0
9	Raba Niżna	0	0	0
Razem		9619,80		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Tabela 17 Sieć kanalizacyjna w Gminie Mszana Dolna w 2006 roku

Sieć kanalizacyjna w Gminie 2006				
Lp.	Miejscowość	Długość czynnej sieci sanitarnej	Podłączenia do budynków	Ścieki odprowadzone
		m	szt	dam ³
1	Glisne	0	0	0
2	Kasinka Mała	22633,74	98	25897,7 m ³
3	Kasina Wielka	0	0	0
4	Lubomierz	0	0	0
5	Łętowe	0	0	0

6	Łostówka	3317,90	64	6880,5 m ³
7	Mszana Górna	21369,80	318	33488,6 m ³
8	Olszówka	0	0	0
9	Raba Niżna	0	0	0
Razem		47321,44	480	66266,8 m³

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Ocenia się, iż gmina jest zwodociągowana w 85%, jednakże większość sieci pozostaje pod zarządem spółek wodnych. Ogólna długość sieci wodociągowej pozostającej pod zarządem gminy wynosi 37,57 km.

GOSPODARKA ODPADAMI KOMUNALNYMI

Gospodarka odpadami prowadzona jest zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Gminy Mszana Dolna sporządzonym zgodnie z Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska / Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902 ze zmianami.

3.13. Służba zdrowia i opieka społeczna

Na terenie Gminy działają następujące placówki ochrony zdrowia: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego w Kasince Małej, Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kasince Małej, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDICUS” w Mszanie Górnej, Praktyka Lekarza Rodzinnego w Lubomierzu, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Lekarz Rodzinny” s.c. w Kasinie Wielkiej, NZOZ „Lab-Med Laboratorium Analiz Medycznych” w Mszanie Dolnej, a także Domy Pomocy Społecznej w Mszanie Dolnej i Kasinie Wielkiej. W Gminie działa także Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, w zakres zadań którego wchodzi przyznawanie i wypłacanie świadczeń z pomocy społecznej, praca socjalna, prowadzenie i rozwijanie niezbędnej infrastruktury socjalnej, analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych, rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

3.14. Bezpieczeństwo

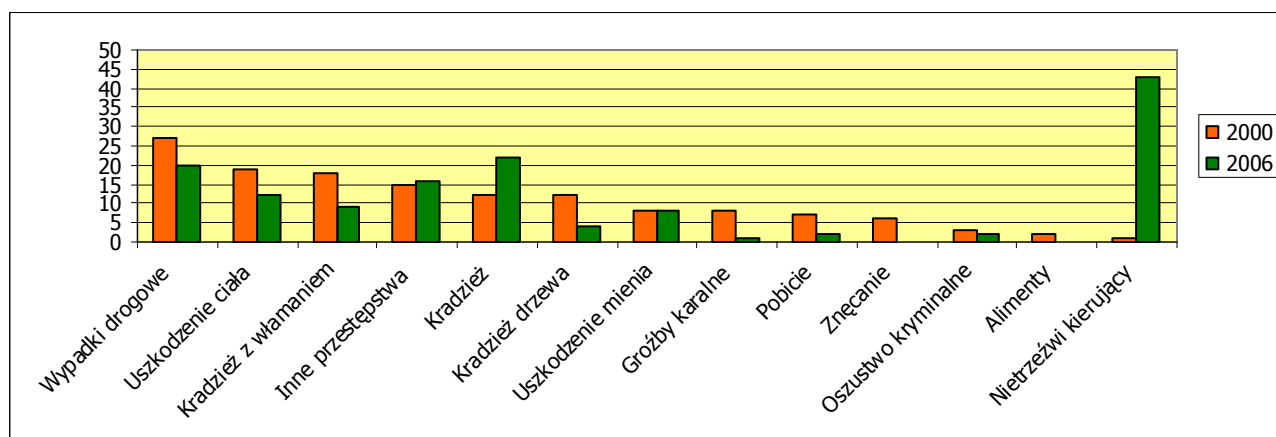
W gminie Mszana Dolna w ostatnich latach zauważyć można zmniejszenie, w stosunku do lat ubiegłych, liczby ciężkich przestępstw. W ostatnich dwóch latach na terenie gminy nie zanotowano zabójstw, zmniejszyła się także liczba pobić i kradzieży z włamaniem. Statystyka zdarzeń w ostatnich latach przedstawia się następująco:

Tabela 18 Zdarzenia na terenie Gminy Mszana Dolna w latach 2000-2006 w podziale na kategorie przestępstw

Kategoria przestępstw	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Zabójstwo	0	0	0	0	0	0	0
Uszkodzenie ciała	19	9	16	18	8	4	12
Rozboje	0	0	1	0	1	0	0
Pobicie	7	4	2	1	7	3	2
Znęcanie	6	6	3	5	8	4	0
Groźby karalne	8	10	5	3	11	1	1
Molestowanie seksualne nieletnich	0	0	0	1	0	0	0
Kradzież z włamaniem	18	26	14	15	18	15	9
Kradzież	12	11	14	13	16	22	22
Kradzież drzewa	12	8	6	8	5	0	4
Przywłaszczenie mienia	0	1	0	0	2	3	2
Uszkodzenie mienia	8	2	11	10	15	6	8
Paserstwo	0	0	1	4	0	0	0
Ustawa o wychowaniu w trzeźwości	0	0	0	2	0	1	0
Alimenty	2	2	0	2	0	1	0
Nietrzeźwi kierujący	1	10	12	24	31	37	43
Wypadki drogowe	27	23	16	22	25	26	20
UKS	0	0	0	0	0	0	0
Oszustwo kryminalne	3	0	0	1	0	2	2
Prawo wodne	1	1	0	0	0	0	0
Ustawa o rybactwie	0	0	0	0	0	0	0
Prawo łowieckie	0	0	1	3	0	0	1
Krótkotrwałe użyczenie pojazdu	1	0	0	1	0	0	0
Ustawa o narkomanii	1	1	1	0	0	0	1
Inne przestępstwa	15	19	21	16	18	24	16
RAZEM	141	133	125	149	165	149	143

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

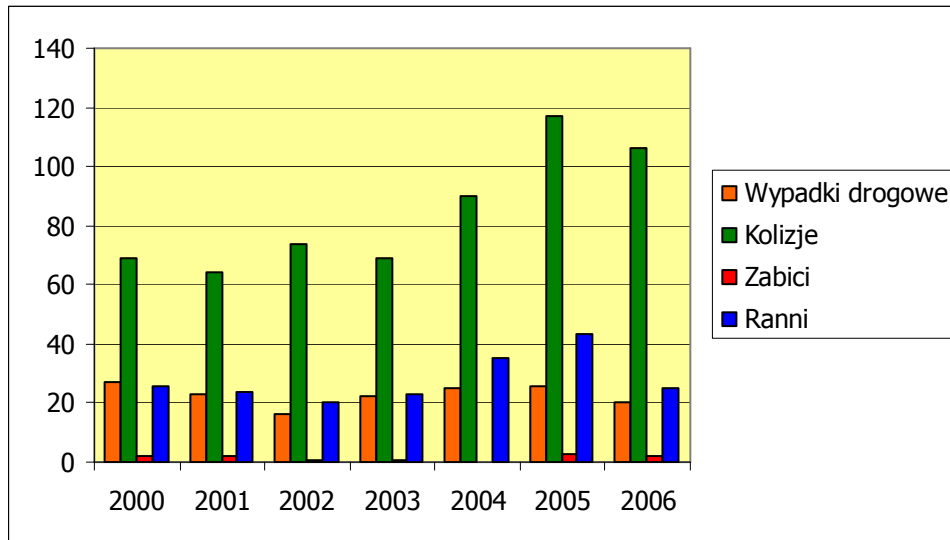
Wykres 16 Zdarzenia w podziale na kategorie w latach 2000 i 2006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

W ostatnich latach zauważyć można zmniejszenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym: zwiększyła się liczba wypadków drogowych i kolizji. Stan w latach 2000-2006 przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 17 Bezpieczeństwo w ruchu drogowym na terenie Gminy Mszana Dolna

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Za bezpieczeństwo przeciwpożarowe w gminie odpowiadają Ochotnicze Straże Pożarne w Mszanie Dolnej, Kasinie Wielkiej, Kasince Małej, Rabie Niższej, Olszówce, Łostówce, Lubomierzu, Glinem, Łęgowem i w Mszanie Górnej.

3.15. Stan środowiska naturalnego

Gmina Mszana Dolna aktywnie inwestuje w działania na rzecz ochrony środowiska, przede wszystkim w gospodarkę ściekową i ochronę wód. Wydatki na ochronę środowiska w gminie Mszana Dolna wynoszą 0,86% wydatków przeznaczonych na ten cel w województwie małopolskim i 41,34% wydatków w powiecie limanowskim. Należy podkreślić, iż gmina Mszana Dolna w 2005 roku przeznaczyła najwięcej środków na ten cel w powiecie limanowskim.

Tabela 19 Wydatki inwestycyjne na ochronę środowiska w 2005 r. w gminach powiatu limanowskiego

	ogółem	gospodarka ściekowa i ochrona wód	ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb oraz wód podziemnych i powierzchniowych
W tysiącach złotych				
Limanowa- miasto	2478,1	2155,6	8,0	-
Mszana Dolna - miasto	220,6	220,6	-	-
Dobra	30,3	30,3	-	-
Jodłownik	1663,0	-	578,3	-
Kamienica	8,0	8,0	-	-
Laskowa	14,0	14,0	-	-
Limanowa	35,9	35,9	-	-
Łukowica	52,2	-	-	-
Mszana Dolna	4947,1	4947,1	-	-
Niedźwiedź	1541,6	1519,6	-	22
Słopnice	-	-	-	-
Tymbark	950,1	950,1	-	-
razem	11967,9	9908,2	586,3	22
Województwo małopolskie	575274,6	342169,3	115669,4	91997,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Rocznika statystycznego województwa małopolskiego 2006

Wydatki inwestycyjne przeznaczone na gospodarkę wodną stanowią w gminie Mszana Dolna 0,13% całkowitych wydatków przeznaczonych na ten cel w województwie małopolskim i 6,20% wydatków w powiecie co zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 20 wydatki inwestycyjne na gospodarkę wodną w 2005 r.

	ogółem	w tym na ujęcia i doprowadzenia wody
W tysiącach złotych		
Limanowa- miasto	706,0	61,1
Mszana Dolna - miasto	-	-
Dobra	218,1	30,9
Jodłownik	-	-
Kamienica	232,6	-
Laskowa	1290,1	-
Limanowa	1012,4	358,7
Łukowica	306,7	-
Mszana Dolna	415,5	31,6
Niedźwiedź	438,5	60,0
Słopnice	201,0	190,0
Tymbark	1870,2	1380,5
razem	6691,1	2112,8
Województwo małopolskie	303939,9	55342,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Rocznika statystycznego województwa małopolskiego 2006

ZANIECZYSZCZENIE WÓD

Stan zanieczyszczenia wód Raby na terenie Gminy Mszana Dolna w latach 2001 do 2003 przedstawia następujący rysunek.

Rysunek 4 Stan czystości rzeki Raby na terenie Gminy Mszana Dolna wg wskazań punktu pomiarowego w Kasince Małej

	punkt pomiarowy kontrolny	substancje organiczne	zasolenie	zawiesina	substancje biogenne	substancje specyficzne	ocena według kryterium fizychem	stan sanitarny	wskaźniki hydrobiologiczne	ocena ogólna
	Kasinka Mała									
2001		II	III	III	III	III	III	III	III	III
2002		III	III	III	III	III	III	III	III	III
2003		III	III	III	III	III	III	III	III	III

Klasy czystości wód

I	II	III	non
II	III	III	III

Źródło: opracowanie własne na podstawie Program Ochrony Środowiska Województwa Małopolskiego na lata 2005-2012, Kraków 2005

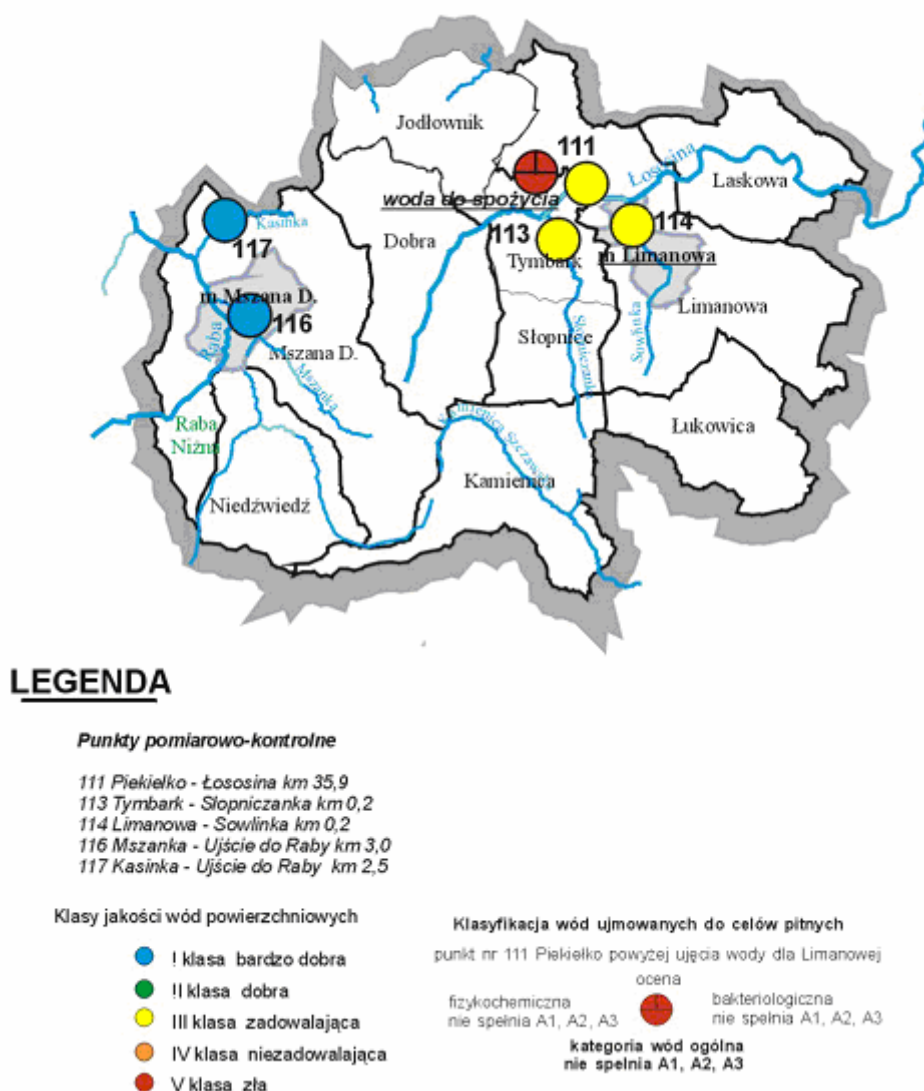
Analizując powyższą tabelę należy zauważyć, iż stan sanitarny rzeki Raby w punkcie pomiarowym w Kasince Małej we wszystkich latach nie spełniał wymogów klasyfikacyjnych. Z danych tych wynika także że stan ten w większości kategorii stopniowo się pogarsza.

Odmienne wygląda stan potoków przepływających przez teren gminy – zarówno Mszanka, jak i Kasinianka prowadzą wody zaliczane do pierwszej klasy czystości. W raporcie *Ocena jakości wód powierzchniowych w 2005 roku na terenie Powiatu Limanowskiego*, przygotowanym przez WIOŚ Kraków Delegaturę w Nowym Sączu czytamy m.in.

- Mszanka (km 3,0) – ujście do Raby, Klasa I – wody bardzo dobrej jakości - wartości wskaźników jakości wody wskazują na brak wpływu oddziaływań antropogenicznych.
- Kasinka (km 2,5) – ujście do Raby Klasa I – wody bardzo dobrej jakości - wartości wskaźników jakości wody wskazują na brak wpływu oddziaływań antropogenicznych.

Sytuacja ta wygląda szczególnie korzystnie w zestawieniu z innymi ciekami wodnymi przepływającymi przez teren powiatu limanowskiego, co obrazuje poniższy rysunek.

Rysunek 5 Klasa czystości wód w punktach pomiarowych na terenie powiatu limanowskiego

Źródło: Ocena jakości wód powierzchniowych w 2005 roku na terenie Powiatu Limanowskiego, WIOŚ Kraków, Delegatura w Nowym Sączu, 2005

ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Poziom zanieczyszczeń gazowych w gminie Mszana Dolna nie przekracza dopuszczalnych norm. W sezonie grzewczym ze względu na niską emisję wzrasta poziom zanieczyszczeń pyłowych, co przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 6 Wskaźnik emisji zanieczyszczeń pyłowych dla poszczególnych powiatów

Źródło: www.krakow.pios.gov.pl

Nie stwierdza się także zwiększenia zanieczyszczeń gazowych w powiecie limanowskim, co obrazuje poniższy rysunek.

Rysunek 7 Wskaźnik emisji zanieczyszczeń gazowych dla poszczególnych powiatów

Źródło: www.krakow.pios.gov.pl

ZANIECZYSZCZENIE GLEB

Badania gleb w gminie Mszana Dolna wykazały, że charakteryzują się one bardzo kwaśnym i kwaśnym odczynem. Procentowy udział gleb użytkowanych rolniczo o odczynie bardzo kwaśnym wynosi około 59%. Zawartość siarki siarczanowej w glebach kształtowała się na poziomie od I – IV stopnia, przy czym zawartość siarki od I do III stopnia odpowiada zawartości: niskiej średniej i wysokiej. Stopień II wskazuje na zawartość podwyższoną w

wyniku antropopresji – chemicznej degradacji gleb (kwaśne deszcze, nadmierne stosowanie nawozów i środków ochrony roślin). W gminie Mszana Dolna zanotowano podwyższoną zawartość siarki siarczanowej (IV stopnia) świadcząca o chemicznej degradacji gleb (2,9% badanych gleb). Znacząca powierzchnia gleb charakteryzuje się wysoką, naturalną (nie stanowią zanieczyszczenia) zawartością metali ciężkich: kadmu, ołowiu, miedzi (ponad 90%), a także cynku (100% gleb).

W ostatnich latach odnotowano także w gminie Mszana Dolna występowanie „dzikich wysypisk śmieci”. Istotnym problemem jest także duże zaśmiecenie w rejonie tras turystycznych prowadzących do schronisk górskich. W ramach prewencji prowadzone są przez młodzież akcje „sprzątanie świata”, w ramach których usuwane są śmieci z terenu gmin.

3.16. Gospodarka finansami gminy

Dochody budżetowe Gminy Mszana Dolna za lata 2000 i 2006 oraz procentowe wykorzystanie budżetu przedstawiono w poniższej tabeli. Należy zauważyć, że w 2006 roku w stosunku do danych za rok 2000 dochody budżetowe wzrosły o 47%.

Tabela 21 Dochody budżetowe z lat 2000 i 2006 według źródeł

Dział	Wyszczególnienie	2000	%	2006	%
40	Rolnictwo i łowiectwo	214500	100	163574,64	92
45	Leśnictwo	145098	68	49216,57	88
50	Transport i łączność	480450	100	2632591,15	92
	DROGI PUBLICZNE GMINNE	33600		5786,25	
74	Gospodarka mieszkaniowa	482575	99	341322,63	98
79	Oświata i wychowanie	837908	100	1039877,03	39
86	Pomoc społeczna	1026512	100	6512647,11	98
89	Różna działalność	4616	87	19615130	
90	Dochód od osób prawnych i fizycznych	2469670	87	4195646,65	97
91	Administracja Państwowa i samorządowa	247457	100	165704,44	96
93	Bezpieczeństwo publiczne	350	100	193274,34	90
OGÓŁEM		16517310	97	35134950,09	93

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Poniżej przedstawiono zestawienie wydatków Gminy w latach 2000 i 2006.

Tabela 22 Zestawienie wydatków w podziale na działy w latach 2000 i 2006

Dział	Wyszczególnienie	2000	%	2006	%
010	Rolnictwo i łowiectwo	215483	100	171664,19	99
020	Leśnictwo	41166	96	34755,68	87
600	Transport i łączność	978388	91	5748600,92	91
	DROGI PUBLICZNE GMINNE	531538		1605151,53	
700	Gospodarka mieszkaniowa	1014720	99	406990,24	89
710	Działalność usługowa	196051	95	14934,80	100

750	Administracja publiczna	2408427	94	3066051,25	97
	Rady gmin	102680		131218,74	
	Urzędy gmin	2024480		2463238,19	
751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	18181	100	35874,00	62
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	350	100	1812348,25	96
756	Wydatki związane z poborem podatków dochodowych	bd		83138,17	98
757	Obsługa długu publicznego	176180	100	241184,07	99
801	Oświata i wychowanie	10039720	97	16000315,64	80
851	Ochrona zdrowia	133072	97	153686,84	99
852	Pomoc społeczna	1367913	100	6991797,04	97
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	Bd		193565,92	100
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	Bd		237626,47	70
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	236446	96	297600,00	97
926	Kultura fizyczna i sport	42350	100	307258,85	100
OGÓŁEM		17708238	96	35797692,33	94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

3.17. Ujęcie statystyczne gminy

Poniżej przedstawiono gminę Mszana Dolna na tle innych gmin powiatu limanowskiego, w ujęciu statystycznym, w następujących obszarach: powierzchnia, zaludnienie, przyrost naturalny, a także podano dane dotyczące liczby podmiotów gospodarczych.

Tabela 23 Powierzchnia Gminy Mszana Dolna na tle innych gmin powiatu limanowskiego

Lp.	Gminy powiatu	Powierzchnia w km ²	w % do ogółu
	Limanowa- miasto	19	2,00
	Mszana Dolna - miasto	27	2,84
	Dobra	109	11,45
	Jodłownik	72	7,56
	Kamienica	96	10,08
	Laskowa	73	7,67
	Limanowa	152	15,97
	Łukowica	70	7,35
	Mszana Dolna	170	17,86
	Niedźwiedź	74	7,77
	Słopnice	57	5,99
	Tymbark	33	3,47
RAZEM POWIAT		952	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Tabela 24 Zaludnienie w Gminie Mszana Dolna na tle pozostałych gmin powiatu limanowskiego

Zaludnienie w gminach powiatu limanowskiego		%
Limanowa- miasto	14624	12,04
Mszana Dolna - miasto	7498	6,17
Dobra	9328	7,68
Jodłownik	8059	6,63
Kamienica	7239	5,96
Laskowa	7380	6,07
Limanowa	22756	18,73
Łukowica	9284	7,64
Mszana Dolna	16429	13,52
Niedźwiedź	6755	5,56
Słopnice	5914	4,87
Tymbark	6242	5,14
	121508	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Tabela 25 Przyrost naturalny w Gminie Mszana Dolna na tle innych gmin powiatu limanowskiego

Gminy powiatu	Małżeństwa	Urodzenia żywe	zgony		Przyrost naturalny
			ogółem	W tym niemowląt	
W liczbach bezwzględnych					
Limanowa- miasto	125	164	94	-	70
Mszana Dolna - miasto	35	79	52	2	27
Dobra	54	102	82	-	20
Jodłownik	59	105	72	1	33
Kamienica	48	108	62	-	46
Laskowa	49	115	60	1	55
Limanowa	171	302	185	2	117
Łukowica	71	136	59	-	77
Mszana Dolna	87	197	121	1	76
Niedźwiedź	45	98	44	-	54
Słopnice	46	82	41	2	41
Tymbark	36	74	53	-	21
Powiat	826	1562	925	9	637

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Tabela 26 Podmioty gospodarcze - powiat limanowski z podziałem na gminy

Gminy powiatu	ogółem	Sektor publiczny	Sektor prywatny
Limanowa- miasto	1378	89	1289
Mszana Dolna - miasto	622	24	578
Dobra	397	27	370
Jodłownik	388	23	365
Kamienica	335	19	316
Laskowa	293	20	273
Limanowa	909	32	877
Łukowica	324	18	306
Mszana Dolna	782	28	754
Niedźwiedź	337	25	312
Słupnice	189	10	179
Tymbark	372	24	348
Powiat	6326	359	5967

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

Tabela 27 Rodzaje działalności gospodarczej w powiecie limanowskim

Gminy powiatu	Spółki handlowe	Spółki cywilne	spółdzielnie	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
Limanowa- miasto	58	110	16	43	1009
Mszana Dolna - miasto	25	43	7	11	483
Dobra	5	15	4	12	324
Jodłownik	3	11	3	18	307
Kamienica	6	9	4	17	268
Laskowa	4	9	1	12	229
Limanowa	4	14	-	28	801
Łukowica	-	15	3	9	271
Mszana Dolna	9	27	-	19	679
Niedźwiedź	5	10	1	8	283
Słupnice	1	7	-	7	159
Tymbark	6	18	3	20	287
Razem	126	288	42	204	5100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mszana Dolna

3.3. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest powszechnie stosowaną metodą wspierającą opis i analizę pozycji rozwojowej obszarów. Jest to metoda kompleksowa służąca zarówno do badania otoczenia jak i wnętrza organizacji, w tym przypadku gminy. Pozwala ona na systematyczną i wszechstronną ocenę wewnętrznych i zewnętrznych czynników charakterystycznych dla danego obszaru w układzie czterech kategorii: mocnych stron, słabych stron, szans i zagrożeń, przy czym poszczególne kategorie definiowane są jako:

a/ mocne strony – korzystne okoliczności wewnętrzne, pozytywne cechy rzeczywistości, sprzyjające rozwojowi;

b/ słabe strony – niekorzystne okoliczności wewnętrzne, negatywne cechy rzeczywistości stanowiące bariery lub ograniczenia rozwoju;

c/ szanse – korzystne okoliczności zewnętrzne, pozytywne tendencje, jakie niesie przyszłość lub pozytywne okoliczności tkwiące w otoczeniu (pozytywne uwarunkowania zewnętrzne rozwoju);

d/ zagrożenia – niekorzystne okoliczności zewnętrzne, negatywne tendencje, jakie niesie przyszłość lub negatywne okoliczności tkwiące w otoczeniu (negatywne uwarunkowania zewnętrzne rozwoju).

W trakcie prac nad wytycznymi do *Strategii* prowadzonymi w ramach lokalnych warsztatów strategicznych wskazane zostały przez uczestników cechy charakterystyczne gminy Mszana Dolna i potencjalne wpływy otoczenia mające podstawowe znaczenie dla jej rozwoju.

Analizę przeprowadzono w układzie **5 obszarów priorytetowych**, które zdaniem uczestników sesji mają kluczowe znaczenie dla rozwoju gminy Mszana Dolna, są to:

1. **Turystyka;**
2. **Przedsiębiorczość;**
3. **Środowisko, krajobraz, rolnictwo, leśnictwo;**
4. **Kultura i edukacja;**
5. **Bezpieczeństwo publiczne.**

Wyniki analizy SWOT przedstawione są poniżej, w układzie obszarów priorytetowych.

1. TURYSTYKA

	<i>Cechy pozytywne</i> Mocne strony	<i>Cechy negatywne</i> Słabe strony
<i>Cechy wewnętrzne, zależne od gminy</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Krajobraz, przyroda, bliskość Krakowa i Zakopanego; 2. Turystyka – szlaki: papieski, konne, rowerowe; 3. Gościnność; 4. Rolnictwo naturalne (małe gospodarstwa); 5. Miód – marka regionu; 6. Runo leśne; 7. Domki letniskowe – atrakcyjne tereny; 8. Klimat górski, czyste powietrze. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Słaba baza turystyczna – brak atrakcji turystycznych; 2. Zaniedbania w infrastrukturze ochrony środowiska (niewystarczająca sieć kanalizacyjna, zanieczyszczone wody powierzchniowe, zaśmiecone tereny); 3. Zły marketing turystyczny; 4. Słaby standard bazy turystycznej (pokoje gościnnych i innych); 5. Brak promocji produktów regionalnych; 6. Zaniedbana infrastruktura turystyczna na szlakach (np. niszczące szalasy); 7. Niewykorzystywanie naturalnych atrakcji – słaba promocja szlaku handlowego – dawnego Traktu Królewskiego; 8. Duża sezonowość pobytów turystycznych; 9. Brak kąpielisk; 10. Mentalność mieszkańców; 11. Brak wyrazistości gminy; 12. Brak informacji turystycznej.
	Szanse	Zagrożenia
<i>Cechy otoczenia, niezależne od gminy</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost aktywności turystycznej i zamożności społeczeństwa; 2. Lepsza dostępność komunikacyjna („Zakopianka”); 3. Możliwość pozyskania zewnętrznych środków finansowych (UE, dotacje, kredyty); 5. Wzrost świadomości i kultury społeczeństwa (czystość, dbałość o środowisko, otwartość na świat, kultywowanie tradycji, „małe ojczyzny”); 6. Czyste środowisko naturalne, klimat, (Gorczański Park Narodowy); 7. Wzrost przedsiębiorczości, zmiana mentalności (agroturystyka); 8. Współpraca z sąsiednimi gminami (gorące źródła); 9. Powroty z emigracji; 10. Rozwój infrastruktury w gminie (parkingi, boiska, kanalizacja, media); 11. Możliwość wykreowania i wypromowania atrakcji turystycznych oraz produktów regionalnych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bariery prawne (prawo budowlane, częste zmiany w prawie); 2. Konserwatyzm lokalnej społeczności (mentalność); 3. Fiskalizm Państwa (podatki, obciążenia inwestorów, brak ulg prorozwojowych); 4. Rozwój innych rejonów turystycznych i rosnąca w związku z tym konkurencja; 5. Emigracja.

2. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

	<i>Cechy pozytywne</i>	<i>Cechy negatywne</i>
	Mocne strony	Słabe strony
<i>Cechy wewnętrzne, zależne od gminy</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobra lokalizacja obszaru gminy – dostępność komunikacyjna; 2. Walory krajobrazowo-klimatyczne; 3. Zasoby surowca drzewnego; 4. Zabezpieczone tereny pod działalność gospodarczą; 5. Prawo lokalne sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości; 6. Potencjał ludzki – życzliwość, pracowitość, fachowość; 7. Podtrzymywane tradycje regionalne; 8. Dobra dostępność usług wspomagających prowadzenie działalności gospodarczej (m.in. usługi geodezyjne, notarialne i inne); 9. Dopływ kapitału z zewnątrz (inwestowanie kapitału zarobionego za granicą w lokalne przedsięwzięcia). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedostateczna infrastruktura w dziedzinie ochrony środowiska i transportu (kanalizacja i drogi); 2. Nieuregulowany stan prawny własności gruntów i budynków; 3. Brak oferty inwestycyjnej (m.in. z powodu braku scalonych gruntów); 4. Mentalność lokalnej społeczności (zawiść, upartość); 5. Emigracja zarobkowa; 6. Ograniczenia związane z ochroną środowiska (funkcjonowanie w otulinie Parku Narodowego); 7. Słaba dostępność do informacji i kapitału niezbędnego do rozpoczęcia działalności gospodarczej; 8. Niedostosowana oferta szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku pracy i wynikający stąd mały nabór do nauki zawodu.
	Szanse	Zagrożenia
<i>Cechy otoczenia, niezależne od gminy</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa nowych i modernizacja istniejących dróg oraz budowa „Zakopianki”; 2. Umiejętne wykorzystanie środków unijnych; 3. Wzrost zapotrzebowania osób z miasta na aktywny wypoczynek; 4. Inwestowanie zarobionego kapitału na terenie gminy po powrocie z zagranicy. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmniejszanie się zasobów naturalnych na terenie gminy; 2. Konkurencyjność sąsiednich gmin; 3. Emigracja zarobkowa.

3. ŚRODOWISKO

	<i>Cechy pozytywne</i>	<i>Cechy negatywne</i>
	Mocne strony	Słabe strony
<i>Cechy wewnętrzne, zależne od gminy</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Położenie Gminy (usytuowanie geograficzne – Beskid Wyspowy, Gorce); 2. Duże zalesienie; 3. Niski stopień degradacji środowiska naturalnego (czysta woda, gleba, powietrze); 4. Istniejące obszary chronione; 5. Bogactwo fauny i flory (występowanie gatunków chronionych); 6. Teren atrakcyjny turystycznie; 7. Korzystne warunki do produkcji ekologicznej; 8. Duża liczba punktów widokowych; 9. Dziedzictwo kulturowe związane z rolnictwem i pasterstwem; 10. Brak przemysłu ciężkiego; 11. Tereny źródłiskowe z dobrymi zasobami wody pitnej; 12. Zgazyfikowanie i częściowe skanalizowanie terenu gminy; 13. Stopniowe wprowadzanie alternatywnych źródeł energii; 14. Centralne położenie i dobra komunikacja z Krakowem, Zakopanem i Nowym Sączem; 15. Dobre warunki do zakładania gospodarstw agroturystycznych; 16. Wprowadzony system zbiórki odpadów komunalnych i selektywnej zbiórki śmieci. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Słaby stopień skanalizowania gminy; 2. Stosunkowo mała liczba wodociągów; 3. Spadający poziom wód gruntowych; 4. Wzrastająca powierzchnia nieużytków; 5. Gospodarka odpadami (brak świadomości społecznej, powstawanie dzikich wysypisk, niewystarczające egzekwowanie umów, nie sprawdzający się system zbiórki odpadów do worków); 6. Rozproszona zabudowa; 7. Wzrastający ruch samochodowy i płynące stąd zagrożenia dla ludzi i zwierząt.
	Szanse	Zagrożenia
<i>Cechy otoczenia, niezależne od gminy</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość pozyskania środków zewnętrznych (Unii Europejskiej i krajowych) na realizację przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska (w tym w szczególności na rozbudowę kanalizacji oraz zwiększenie dostępności i opłacalności inwestowania w alternatywne źródła energii); 2. Wzrost świadomości ekologicznej (szczególnie wśród najmłodszych). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zanieczyszczenie powietrza generowane na przylegających, bardziej zurbanizowanych terenach; 2. Wzrost zmotoryzowanego ruchu turystycznego; 3. Mały wpływ na Fundusz Ochrony Środowiska; 4. Spadek poziomu wód gruntowych; 5. Zagrożenie dla korytarzy ekologicznych – powstająca zabudowa.

4. KULTURA I EDUKACJA

	<i>Cechy pozytywne</i>	<i>Cechy negatywne</i>
	Mocne strony	Słabe strony
<i>Cechy wewnętrzne, zależne od gminy</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bardzo dobra baza lokalowa szkół (budynki); 2. Wysokie kwalifikacje kadry pedagogicznej; 3. Duży potencjał intelektualny wśród dzieci i młodzieży; 4. Wzrost ambicji edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz ich rodziców; 5. Bogata oferta edukacyjna szkół ponadgimnazjalnych w okolicy (Mszana Dolna, Rabka, Limanowa, Lubień, Dobczyce, Myślenice, Kraków); 6. Wysoki poziom kształcenia uczniów; 7. Bogate dziedzictwo kulturowe regionu (historia, tradycje, obrzędowość); 8. Istniejące od wielu lat (ponad 50) i prężnie rozwijające się 3 orkiestry dęte (Kasinka Mała, Kasina Wielka, Mszana Górna); 9. Działający od 36 lat Zespół Regionalny „Kasinianie – Zagórze” i nowopowstały Zespół Wokalno-Instrumentalny „Jedność” w Kasince Małej (7 lat); 10. W większości szkół działają dziecięce i młodzieżowe zespoły regionalne (posiadające stroje regionalne) oraz działają bogato wyposażone izby regionalne lub kąciki regionalne; 11. W każdej wsi istnieje biblioteka publiczna pełniąca funkcję ośrodka kultury; 12. Bogaty kalendarz imprez kulturalnych; 13. Gmina posiada grunt pod budowę ośrodka sportowo-kulturalnego. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak pełnowymiarowej hali sportowej i niedostateczna liczba boisk sportowych na terenie gminy; 2. Brak sal gimnastycznych i boisk sportowych przy części szkół oraz niepełna przyszkolna infrastruktura sportowa; 3. Brak pracowni komputerowych i stałego dostępu do Internetu w niektórych szkołach i bibliotekach; 4. Niewystarczające środki finansowe na organizację zajęć pozalekcyjnych w szkołach; 5. Brak Gminnego Ośrodka Kultury; 6. Brak profesjonalnie prowadzonego dziecięcego zespołu regionalnego (zagórzeńskiego); 7. Niewystarczająca ilość środków finansowych na działalność kulturalną; 8. Mała świadomość społeczna własnej tożsamości regionalnej; 9. Mała liczba organizacji pozarządowych działających w sferze kultury; 10. Niedostosowane do obecnych potrzeb szkolnictwo zawodowe.
	Szanse	Zagrożenia
<i>Cechy otoczenia, niezależne od gminy</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość pozyskania funduszy ze środków unijnych i krajowych; 2. Zainteresowanie regionalizmem; 3. Powszechny dostęp do Internetu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Emigracja zarobkowa młodych ludzi; 2. Dostęp do Internetu; 3. Narkotyki, alkohol, przemoc; 4. Zmniejszająca się liczba dzieci; 5. Ciągłe zmiany w prawie oświatowym.

5. BEZPIECZEŃSTWO

	<i>Cechy pozytywne</i>	<i>Cechy negatywne</i>
	Mocne strony	Słabe strony
Cechy wewnętrzne, zależne od gminy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duży potencjał kadrowy OSP (na razie); 2. Dobre alarmowanie jednostek OSP i dobra łączność; 3. Wystarczająca ilość budynków remiz OSP; 4. Dobre i sprawne systemy informatyczne w policji i straży pożarnej; 5. Dobre usytuowanie komunikacyjne budynków policji i straży pożarnej; 6. Dobra łączność służb ratowniczych oraz dobrze działające numery alarmowe; 7. Dobra współpraca i zrozumienie służb ratowniczych i policji z władzami samorządowymi; 8. Funkcjonująca Straż Gminna; 9. Dobre zabezpieczenie przeciwpowodziowe – doświadczenie zdobyte podczas powodzi w 1997 roku; 10. Dobre rozeznanie potrzeb różnych środowisk w zakresie pomocy społecznej; 11. Funkcjonujące Zrzeszenie Osób Niepełnosprawnych; 12. Dobra współpraca jednostek związanych z pomocą społeczną z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, biurem pracy, oświatą i służbą zdrowia; 13. Istnienie DPS i mieszkań chronionych; 14. Zapewniony dostęp do podstawowej opieki medycznej – duża liczba i dobre położenie budynków ZOZ. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak zbiorników przeciwpożarowych; 2. Utrudniony dojazd służb ratunkowych do miejsca interwencji (zły stan dróg i niewystarczające oznakowanie – nazwy osiedli widoczne z drogi głównej); 3. Zły stan wyposażenia jednostek OSP; 4. Przystarzały tabor samochodowy policji; 5. Niezadowalający stan etatowy w policji; 6. Brak monitoringu wizyjnego miejsc publicznych; 7. Brak koncepcji zagospodarowania czasu wolnego młodzieży; 8. Niedostateczna regulacja rzek i potoków. 9. Zaniedbania w konserwacji istniejącej infrastruktury wodnej; 10. Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych; 11. Brak warsztatów terapii zajęciowej i świetlic środowiskowych; 12. Niedostateczna współpraca pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w pomoc społeczną; 13. Zła organizacja podstawowej opieki medycznej, w tym brak szacunku dla pacjenta; 14. Brak opieki stomatologicznej w szkołach.

	Szanse	Zagrożenia
<i>Cechy otoczenia, niezależne od gminy</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Pozyskanie zewnętrznych środków na doposażenie służb ratowniczych w sprzęt;2. Podnoszenie poziomu edukacji społeczeństwa;3. Zwiększenie środków na nowe etaty w służbach zajmujących się bezpieczeństwem;4. Bardziej wykwalifikowana kadra;5. Zwiększenie bezpieczeństwa w związku z uruchomieniem telefonu alarmowego „112”;	<ol style="list-style-type: none">1. Emigracja młodzieży i mniejszy nabór do straży;2. Niskie wynagrodzenia w policji.

4. STRATEGIA GMINY MSZANA DOLNA

Gmina jako jednostka samorządowa pełni rolę służebną w stosunku do wspólnoty mieszkańców na swoim terenie. Jest powołana i działa po to, aby członkom tej wspólnoty, a także innym użytkownikom przestrzeni gminy zapewnić godziwy poziom usług publicznych i dobre warunki do życia oraz prowadzenia działalności użytecznej społecznie i gospodarczo – oczywiście w ramach ustalonych w ustawach obowiązków i kompetencji.

Stąd zapisane w *Strategii Rozwoju Gminy Mszana Dolna* cele i działania, zarówno na poziomie ogólnym - tzw. strategiczne, jak i na poziomie poszczególnych, bardziej szczegółowych zagadnień (cele pośrednie i zadania) sformułowane są w taki sposób, aby jak najpełniej ukazać właśnie tę służebną rolę samorządowej administracji. Na ile to możliwe są formułowane z punktu widzenia tych grup społecznych, środowisk, wartości, którym działalność Gminy w poszczególnych obszarach strategicznych winna bezpośrednio lub pośrednio służyć. Innymi słowy jest to próba spojrzenia na misję i działania Gminy z punktu widzenia ich użytkowników i beneficjentów.

4.1 Misja Gminy

Wspólna dyskusja nad wyznaczeniem obszarów priorytetowych oraz analiza trendów środowiskowych, oczekiwań lokalnej społeczności, identyfikacja głównych problemów i szans rozwojowych Gminy zaowocowała wypracowaniem i przyjęciem MISJI gminy Mszana Dolna, która określa oczekiwany obraz i wizerunek gminy w perspektywie kilku najbliższych lat. Została ona zdefiniowana w następujący sposób:

Gmina Mszana Dolna – tu warto żyć i wypoczywać

Przyjęta misja jest wyrazem dążeń do uczynienia z gminy miejsca atrakcyjnego turystycznie, bezpiecznego i rozwojowego. Zwraca uwagę dwuaspektowość myślenia o przyszłości gminy przez samych mieszkańców – z jednej strony podejmowane działania mają służyć poprawie szeroko pojmowanych warunków życia lokalnej społeczności, z drugiej mają czynić to

miejsce atrakcyjnym dla turystów i gości odwiedzających gminę, tak by rozwój turystyki stał się istotnym elementem budowania przyszłości społeczno-ekonomicznej tego regionu. Stąd tak ważnym w podejmowanych przez lokalny samorząd działaniach jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju obszaru z poszanowaniem i wykorzystaniem naturalnych warunków środowiska oraz dziedzictwa kulturowego regionu.

Realizacji tak sformułowanej misji służyć mają cele strategiczne, cele operacyjne i katalog zadań określonych przez uczestników sesji strategicznej.

4.2. Cele Strategiczne, cele pośrednie oraz mierniki realizacji

OBSZAR: Turystyka	
CEL STRATEGICZNY:	CELE POŚREDNIE
Gmina Mszana Dolna jest atrakcyjna turystycznie i identyfikowalna (T.1)	1.1. Zidentyfikowane obszary, produkty i usługi wokół których zostanie stworzony produkt turystyczny
	1.2. Wypromowane produkty regionalne, gospodarstwa agroturystyczne, oferta turystyczna i drobna wytwórczość
	1.3. Zbudowana wspólna oferta usług turystycznych gminy Mszana Dolna oraz gmin ościennych
Infrastruktura okołoturystyczna odpowiadająca potrzebom rynku (T.2)	2.1. Rozwinięta sieć szlaków rowerowych, narciarskich, konnych i tematycznych (np. Szlak Papieski) oraz punktów widokowych
	2.2. Rozwinięta infrastruktura związana z uprawianiem sportu i turystyki
	2.3. Poprawa infrastruktury schronisk górskich oraz gorczańskich szałasów
Edukacja mieszkańców w zakresie marketingu i promocji usług turystycznych (T.3)	3.1. Wdrożony system szkoleń i doradztwa
	3.2. Wdrożony system certyfikacji

Cele strategiczne oraz pośrednie wskazane w obszarze **Turystyka** bardzo wyraźnie wskazują na wysokie walory turystyczne tego obszaru i chęć uczynienia z turystyki jednej z podstawowych gałęzi, na której budowana będzie przyszłość społeczna i ekonomiczna

obszaru gminy. Podejmowane w najbliższym czasie działania mają doprowadzić do wypracowania jasnej strategii rozwoju tej branży, a w konsekwencji wykreowania charakterystycznego i specyficznego dla tego obszaru produktu turystycznego, którym gmina będzie w stanie skutecznie konkurować z innymi miejscowościami o podobnych ambicjach. Nie wyklucza to jednocześnie podejmowania współpracy z sąsiednimi obszarami, w celu tworzenia oferty bardziej kompleksowej, a także wspólnego dbania i rozwijania posiadanego dziedzictwa. Skutecznej realizacji tego celu ma służyć także szeroko rozumiana poprawa infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej. Istotnym jest także zauważenie przez lokalną społeczność potrzeby zmiany mentalności osób i instytucji zajmujących się organizowaniem i obsługą ruchu turystycznego. Służyć temu mają działania związane z szeroko rozumianym systemem szkoleń, doradztwa i certyfikacji bazy. Odrębną kwestią jest podjęcie szeregu działań promujących region, jego walory oraz posiadane produkty turystyczne.

Miary sukcesu:

- Szacunkowych wzrost przychodów z turystyki w skali roku (ustalane w oparciu o jednolitą metodologię na podstawie wyników badań ruchu turystycznego – szacunkowo: średnie deklarowane wydatki turysty wg badania opinii razy liczba turystów, poziom bazowy w roku 2007 do ustalenia w badaniach);
- Szacunkowych wzrost liczby turystów odwiedzających gminę (ustalane w oparciu o jednolitą metodologię na podstawie wyników badań ruchu turystycznego, poziom bazowy w roku 2007 do ustalenia w badaniach);
- Długość nowo-wybudowanych i zmodernizowanych szlaków pieszych, rowerowych, konnych, narciarskich (poziom bazowy: długość istniejących na terenie gminy szlaków wg stanu na dzień 31 grudnia 2007 roku);
- Liczba stworzonych wypromowanych nowych produktów i atrakcji turystycznych;
- Liczba obiektów turystycznych funkcjonująca w zinstytucjonalizowanych ramach (np. Stowarzyszeń Agroturystycznych) i legitymująca się posiadaniem certyfikatu na swoje produkty lub usługi (poziom bazowy – liczba zrzeszonych gospodarstw i inny obiektów wg stanu na dzień 31 grudnia 2007 roku).

OBSZAR: Przedsiębiorczość	
CEL STRATEGICZNY:	CELE POŚREDNIE
Rozwinięta infrastruktura służąca przedsiębiorcom	1.1. Poprawa infrastruktury drogowej w gminie
	1.2. Tworzenie stref usług

(P.1)	1.3. Tworzenie klastrów dla przemysłów nieuciążliwych
Rozwinięty system wsparcia dla przedsiębiorców (P.2)	2.1. Stworzenie systemu zachęt dla rozpoczynających działalność gospodarczą
	2.2. Stworzenie mechanizmów wspierających rodzimą przedsiębiorczość, w tym systemów informacji gospodarczej

Cele strategiczne oraz pośrednie wskazane w obszarze **Przedsiębiorczość** zmierzają z jednej strony do poprawienia infrastruktury służącej rozwojowi gospodarczemu, a z drugiej do rozwinięcia systemu wsparcia dla rozwoju przedsiębiorczości, zarówno w kontekście stworzenia systemu ulg i zachęt dla podmiotów rozpoczynających działalność gospodarczą, jak również szeroko rozumianej pomocy doradczo-informacyjnej dla podmiotów już działających. Na uwagę zasługują też cele związane z zamiarem tworzenia stref usług gospodarczych oraz zrzeszania się przedsiębiorców w branżowe klastry. Oba tak sformułowane cele wpisują się zresztą w kilka obszarów działania *Strategii*. Jedną ze stref usług może być bowiem miejsko-gminne targowisko, służące zarówno przedsiębiorcom, jak i wytwórcom regionalnych wyrobów, a także przetwórcom rolno-spożywczym. Podobną funkcję mogą spełniać klastry tworzone przez firmy z podobnej branży np. drzewnej, przetwórstwa rolno-spożywczego, czy wspomianej wcześniej turystyki. W ramach tak współdziałających grup i zrzeszeń przedsiębiorców mogą być podejmowane efektywniejsze działania promocyjne, lobbingowe oraz edukacyjne. Dodatkowym atutem obu tak sformułowanych celów strategicznych jest łatwość pozyskania zewnętrznego finansowania na ich realizację.

Miary sukcesu:

- Wzrost liczby małych i średnich firm rejestrujących działalność na terenie gminy (poziom bazowy: dane o liczbie zarejestrowanych podmiotów w Ewidencji Działalności Gospodarczej i Krajowym Rejestrze Sądowym na terenie gminy Mszana Dolna wg stanu na 31 grudnia 2007 roku);
- Wzrost wpływów podatkowych z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej wpływających do budżetu gminy (poziom bazowy: wielkość wpływu z podatków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej na 31 grudnia 2007 roku);
- Długość zmodernizowanych dróg wojewódzkich oraz powiatowych służących poprawie dostępności komunikacyjnej gminy (poziom bazowy: stan sieci drogowej wg stanu na 31 grudnia 2006 roku);

- Powierzchnia zagospodarowanych stref usług (poziom bazowy: brak stref usług na terenie gminy);
- Liczba przedsiębiorców współpracujących ze sobą w ramach klastrów (poziom bazowy: brak działających klastrów na terenie gminy).

OBSZAR: Środowisko, krajobraz, rolnictwo, leśnictwo	
CEL STRATEGICZNY:	CELE POŚREDNIE
Podniesienie standardów środowiska, krajobrazu i rolnictwa (Ś.1)	1.1. Osiągnięcie dobrego stanu wód zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną
	1.2. Objęcie całej gminy siecią wodno-kanalizacyjną
	1.3. Dostosowanie gospodarki odpadami do standardów UE
	1.4. Zachowanie czystości powietrza (niedopuszczanie do niskiej emisji)
	1.5. Zalesianie gruntów nieużytkowanych rolniczo przy zachowaniu aktualnych walorów krajobrazu
	1.6. Zabudowa uwzględniająca korytarze ekologiczne (migracja zwierzyny)
	1.7. Poprawa estetyki i ekonomiki zabudowy na obszarze gminy
Tradycyjne i ekologiczne gospodarstwa rolno-leśne (Ś.2)	2.1. Ukierunkowanie produkcji rolnej na produkcję żywności ekologicznej
	2.2. Gospodarka leśna ukierunkowana na ochronę i powiększenie zasobów leśnych
	2.3. Rozszerzenie hodowli owiec i bydła jako tradycyjnego zajęcia mieszkańców
	2.4. Tworzenie warunków do rozwoju lokalnego przetwórstwa
	2.5. Poprawa opieki weterynaryjnej
Podniesie świadomości ekologicznej mieszkańców i przyjezdnych (Ś.3)	3.1. Podniesienie świadomości ekologicznej hodowców i rolników oraz zacieśnienie współpracy gminy z Gorczańskim Parkiem Narodowym

Cele określone w obszarze **Środowisko** pokazują wysoką świadomość ekologiczną mieszkańców gminy oraz wagę jaką przywiązują do dobrego stanu środowiska naturalnego, jako jednego z najistotniejszych walorów gminy. Wśród mieszkańców panuje zgoda i pełne przekonanie, iż czyste, nieskażone i niezanieczyszczone środowisko jest tym elementem, który może zachęcić turystów do przyjazdu na teren gminy, natomiast zanieczyszczenie środowiska (wody, powietrza czy terenów zielonych) będzie tym elementem, który zniechęci do odwiedzenia gminy Mszana Dolna. Jednocześnie mieszkańcy Gminy upatrują w posiadanych zasobach rolnych i leśnych dużą szansę rozwojową dla swojej gminy. Powrót do tradycyjnego rolnictwa i hodowli oraz przetwórstwa tak wytworzonych produktów, w dobie coraz większego zainteresowania produkcją ekologiczną, może stać się istotną szansą rozwojową dla tego obszaru. Na podkreślenie zasługuje także docenienie roli i chęć współpracy z Górczańskim Parkiem Narodowym, jako ważnym partnerem w podejmowaniu wspólnych działań promocyjnych, edukacyjnych i ochronnych.

Miary sukcesu:

- Doprowadzenie do sytuacji, w której 100% produkowanych na obszarze gminy odpadów trafiło będzie na wysypisko, a część z nich podlegać będzie dalszemu przetworzeniu (poziom bazowy: szacunkowy, procentowy udział odpadów wytworzonych do odpadów składowanych w miejscach wyznaczonych przez gminę wg. stanu na koniec 2007 roku);
- Zmniejszenie liczby gospodarstw domowych opalanych węglem (poziom bazowy: liczba gospodarstw domowych opalanych węglem wg stanu na koniec roku 2007 roku);
- Zwiększenie pogłowia owiec (poziom bazowy: liczba owiec na terenie gminy na koniec 2007 roku);
- Powiększenie zasobów leśnych i ich właściwa ochrona (poziom bazowy: powierzchnia lasów i łąk w stosunku do całej powierzchni gminy wg stanu na koniec 2007 roku).

OBSZAR: Kultura i edukacja	
CEL STRATEGICZNY:	CELE POŚREDNIE
Mieszkańcy gminy aktywnie uczestniczą i czerpią z dziedzictwa kulturowego regionu	1.1. Stworzenie systemu wsparcia i promocji dziedzictwa kulturowego
	1.2. Założenie profesjonalnych dziecięcych zespołów regionalnych

(K.1)	1.3. Wspieranie wydarzeń kulturalnych oraz osób i organizacji zajmujących się kulturą
Dzieci i młodzież mają optymalne warunki do wszechstronnego rozwoju	2.1. Rozwój infrastruktury sportowo-edukacyjnej
(K.2)	2.2. Bogata oferta atrakcyjnych zajęć pozalekcyjnych prowadzonych przez profesjonalistów
	2.3. Edukacja regionalna
	2.4. Współpraca gminy, miasta i powiatu w zakresie dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy i popytu na określone usługi edukacyjne

Szeroko rozumiana **Kultura** oraz **lokalne dziedzictwo** (w tym także tradycyjne rzemiosło i folklor) jest tym obszarem, który z jednej strony buduje tożsamość lokalnej społeczności, z drugiej, dzięki swej specyfice i kolorytowi czyni ten region ciekawym i atrakcyjnym turystycznie. Zatem działania zmierzające do zachowania, kultywowania i rozwijania tutejszej kultury oraz dziedzictwa należy postrzegać nie tylko w wymiarze lokalnym, nastawionym na podtrzymanie tradycji i budowanie społecznych więzi, ale także jako na specyficzny i poszukiwany produkt turystyczny.

Wytworzona niegdyś i tworzona tu obecnie kultura materialna, tradycje, obyczaje, obrzędowość, a także gwara i muzyka stanowią charakterystyczny wyróżnik tego regionu. Zyskały również liczne grono zagorzałych miłośników, a wraz z dynamicznym rozwojem turystyki mają szansę stać się jednym z najważniejszych magnesów dla gości z zewnątrz.

Drugi ważny aspekt, który znalazł odzwierciedlenie w zapisach celów strategicznych dotyczy szeroko rozumianej **Edukacji**. W ramach wstępnych analiz zwracano uwagę na dobrze zorganizowaną siatkę szkół na terenie gminy oraz bardzo dobre przygotowanie merytoryczne kadry nauczycielskiej, a zatem główny wysiłek finansowy i organizacyjny powinien zmierzać do poprawy przyszłolnej infrastruktury sportowej i w kilku przypadkach także edukacyjnej, poprzez rozbudowę istniejących placówek. Wiele miejsca poświęcono także poprawie organizacji zajęć pozalekcyjnych i lepszemu ich dostosowania do potrzeb i aspiracji tutejszych dzieci i młodzieży. Odrębną kwestią jest zauważona potrzeba dostosowania oferty kształcenia zawodowego do zdiagnozowanych potrzeb i możliwości rynku pracy. Na uwagę zasługuje też zauważona potrzeba stworzenia edukacji regionalnej, jako istotnego elementu pielęgnującego tutejszą kulturę i tradycję oraz budującego tożsamość lokalnej społeczności.

Miary sukcesu:

- Zwiększenie liczby osób zaangażowanych w tworzenie amatorskiego ruchu artystycznego (poziom bazowy: liczba osób zaangażowanych w amatorski ruch artystyczny na koniec roku 2007);
- Zwiększenie udziału zespołów amatorskich w imprezach poza obszarem gminy (poziom bazowy: liczba występów zespołów regionalnych z terenu gminy poza obszarem gminy w roku 2007);
- Wzrost wielkości pozyskiwanych środków zewnętrznych na przedsięwzięcia o charakterze kulturalnym (poziom bazowy: wielkość środków pozyskanych z zewnątrz na projekty i programy z zakresu kultury w okresie 2004-2006).
- Liczba zmodernizowanych szkół (stan bazowy: stan bazy oświatowej na koniec 2007 roku);
- Poprawa stanu infrastruktury okołoszkolnej - boiska, place zabaw, sale gimnastyczne (stan bazowy: infrastruktura okołoszkolna wg stanu na koniec 2007 roku);
- Wzrost liczby uczniów kontynuujących naukę na kolejnych etapach edukacji (poziom bazowy: dane za rok szkolny 2006/2007);
- Podwojenie liczby godzin zajęć pozalekcyjnych – świetlicowych, dydaktycznych i sportowych (poziom bazowy: liczba godzin zajęć pozalekcyjnych realizowana w roku szkolnym 2006/2007).

OBSZAR: Bezpieczeństwo publiczne	
CEL STRATEGICZNY:	CELE POŚREDNIE
Infrastruktura drogowa dostosowana do potrzeb mieszkańców (B.1)	1.1. Budowa chodników na terenie gminy
	1.2. Oświetlenie dróg na terenie gminy
	1.3. Modernizacja istniejącej sieci drogowej zgodnie z obowiązującymi standardami oraz budowa parkingów
	1.4. Oznakowanie dróg i osiedli
	1.5. Infrastruktura służąca poprawie bezpieczeństwa na drogach
Służby porządkowe i ratownicze dysponujące sprzętem odpowiednim do potrzeb (B.2)	2.1. Wymiana sprzętu ratowniczo-gaśniczego w OSP działających na terenie gminy oraz podwyższanie kwalifikacji służb ratowniczych
	2.2. Unowocześnienie i wymiana taboru samochodowego Policji i Straży Gminnej

	2.3. Wprowadzenie monitoringu wizyjnego w miejscach publicznych
	2.4. Budowa przeciwpożarowych zbiorników wodnych
Gmina właściwie zabezpieczona przed skutkami powodzi (B.3)	3.1. Usuwanie nanosin z filarów mostowych oraz czyszczenie konserwacja progów i zapór wodnych
	3.2. Budowa umocnień i progów wodnych
Właściwe zabezpieczenie energetyczne gminy (B.4)	4.1 Rozbudowa infrastruktury energetycznej
Współpraca służb porządkowych z mieszkańcami w zakresie porządku publicznego (B.5)	5.1 Opracowanie programów prewencji w zakresie porządku publicznego
Szanse życiowe mieszkańców są wyrównane (B.6)	6.1. Poprawa warunków funkcjonowania rodzin
	6.2. Rozszerzenie zakresu usług dla osób niepełnosprawnych i starszych oraz integracja ze środowiskiem
	6.3. Zintegrowanie działań na rzecz rodzin wielodzietnych, niepełnych i zagrożonych patologią
Opieka zdrowotna w gminie spełniająca najwyższe standardy (B.7)	7.1. Poprawa funkcjonowania ZOZ

W powyższym obszarze zawarty został stosunkowo obszerny katalog celów i zadań związanych z szeroko rozumianym **Bezpieczeństwo**, rozumianym zarówno jako bezpieczeństwo na drogach, ład i porządek społeczny, zabezpieczenie przed skutkami żywiołów, a także bezpieczeństwo socjalne i zdrowotne. Stąd wśród zadań pojawiają się kwestie budowy i modernizacji dróg gminnych, a w szczególności budowy chodników i oświetlenia ulicznego, zadania związane z wyposażeniem służb porządkowych i ratowniczych w niezbędny sprzęt czy bieżącej dbałości o infrastrukturę zapobiegającą skutkom powodzi. Sporo miejsca poświęcono także zadaniom z zakresu pomocy społecznej rozumianej tutaj jako wyrównywanie szans życiowych wszystkich obywateli gminy. Nie zapomniano wreszcie o konieczności ponoszenia nakładów na poprawę funkcjonowania podstawowej opieki zdrowotnej na terenie gminy. Z prowadzonych w czasie sesji strategicznych dyskusji wyłania

się obraz gminy, która w znaczącym stopniu zaspakaja potrzeby swoich mieszkańców w zakresie tak rozumianego bezpieczeństwa. Warto także zaznaczyć, iż duża część opisanych tu zadań leży w kompetencji samorządu powiatowego czy wręcz władz centralnych, a rolą władz gminy jest tylko prowadzenie skutecznego lobbingu na rzecz poprawy wykonywania zadań z zakresu bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Stąd w wielu zapisach położono większy nacisk na profilaktykę, która powinna raczej zapobiegać powstawaniu zagrożeń, niż je likwidować.

Miary sukcesu:

- Zmniejszenie liczby wypadków z udziałem pieszych na drogach na terenie gminy (poziom bazowy: liczba wypadków z udziałem pieszych w latach 2004, 2005, 2006);
- Zmniejszenie liczby zdarzeń losowych na terenie gminy – pożarów, wypadków itp. (poziom bazowy: liczba zdarzeń o charakterze losowym w latach 2004, 2005, 2006);
- Wzrost długości życia mieszkańców gminy (stan bazowy: średnia długość życia kobiet i mężczyzn mieszkających na terenie gminy w roku 2007).

4.3. Zadania służące realizacji celów strategii – karty zadań

Na kolejnych stronach przedstawiona jest ścieżka postępowania w realizacji przyjętej *Strategii* wraz z listą zadań, których podjęcie i zrealizowanie warunkuje sukces w osiągnięciu celów *Strategii* w przyszłości.

Zestawienie zadań w układzie kolejnych obszarów i celów strategii ujmuje zarówno te zadania, które samorząd gminny powinien podjąć samodzielnie, jak i te, które powinien zainicjować, podjąć lub wesprzeć w porozumieniu z partnerami administracyjnymi, społecznymi i gospodarczymi. Liczebnie i wartościowo większość z nich dotyczy tworzenia infrastruktury i realizowania innych zadań w ramach polityki służącej rozwojowi społecznemu gminy. Znacząca liczebnie jest grupa zadań przewidzianych do realizacji we współpracy z innymi partnerami samorządowymi (samorząd wojewódzki i powiatowy) oraz z sektorem pozarządowym i prywatnym. Podejmowanie takich bardziej złożonych przedsięwzięć jest nieuniknionym krokiem na drodze do zintegrowanego zarządzania zadaniami publicznymi na terenie gminy – nie tylko poprzez administrację gminną, ale i we współpracy z administracją wojewódzką, powiatową czy też gminami sąsiednimi, a także innymi liderami lokalnych środowisk.

Zestawienie zadań strategicznych obejmuje ich ramowy, orientacyjny opis. Uszczegółowienie tych zapisów będzie następować sukcesywnie w dokumentach programowych i budżetowych,

w tym ewentualnych aktualizacjach strategii oraz Wieloletnim Planie Inwestycyjnym oraz Lokalnym Planie Rozwoju.

Wykaz skrótów używanych w Kartach Zadań:

AE	Akademia Ekonomiczna
ARIMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
BOŚ	Bank Ochrony Środowiska
FRRR	Fundacja Rozwoju Regionu Rabka
GOPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
GPN	Gorczański Park Narodowy
KGW	Koło Gospodyń Wiejskich
MARR	Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
MKiDzN	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
MRiRW	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
MRPO	Małopolski Regionalny Program Operacyjny
MŚ	Ministerstwo Środowiska
NFOŚ	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
NGO	Non-governmental Organization - Organizacje Pozarządowe
ODR	Małopolska Organizacja Turystyczna
ODR	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PFOŚ	Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PKP	Polskie Koleje Państwowe
PO KL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
PTTK	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze
PUP	Powiatowy Urząd Pracy
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
UE	Unia Europejska
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ZOZ	Zakład Opieki Zdrowotnej

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: TURYSTYKA

Cel Strategiczny: Gmina Mszana Dolna jest atrakcyjna turystycznie i identyfikowalna

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

1.1. ZIDENTYFIKOWANE OBSZARY, PRODUKTY I USŁUGI WOKÓŁ KTÓRYCH ZOSTANIE STWORZONY PRODUKT TURYSTYCZNY

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
T.1.1.1. Inwentaryzacja istniejącej bazy turystyczno-wypoczynkowej wg przyjętych standardów.	1. Zidentyfikowanie lokalnych zasobów. 2. Utworzenie bazy ofert turystyczno-wypoczynkowych spełniających określone standardy. 3. Liczba zinwentaryzowanych obiektów turystyczno-wypoczynkowych.	30 tys.					Budżet gminy	100%	Gestorzy bazy, właściciele gospodarstw agrotur., organizacje działające na rzecz rozwoju
T.1.1.2. Identyfikacja produktów i usług turystycznych.	1. Zidentyfikowanie i przygotowanie wykazu produktów i atrakcji turystycznych. 2. Możliwość przygotowania spójnej oferty turystycznej w oparciu i z wykorzystaniem zidentyfikowanych zasobów. 3. Liczba zidentyfikowanych produktów turystycznych	30 tys.					Budżet gminy	100%	Gestorzy bazy, właściciele gospodarstw agrotur., organizacje działające na rzecz rozwoju
T.1.1.3. Opracowanie zintegrowanej strategii rozwoju turystyki na obszarze kultury zagórzańskiej i gorczańskiej.	1. Określenie celów oraz przygotowanie planu realizacji zadań związanych z rozwojem funkcji turystycznej w gminie. 2. Zintegrowanie środowisk zainteresowanych rozwojem funkcji turystycznej wokół jasno określonych i sprecyzowanych celów i zadań, a w konsekwencji właściwe wykorzystanie istniejącej bazy turystyczno-wypoczynkowej oraz stałe poszerzanie oferty turystycznej w zgodzie z wyznaczonymi priorytetami. 3. Opracowana i społecznie uzgodniona <i>Strategia Rozwoju Turystyki Gminy Mszana Dolna</i>	26 tys.					Budżet gminy	100%	Gestorzy bazy, właściciele gospodarstw agroturystycznych, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, lokalne stowarzyszenia i organizacje działające na rzecz rozwoju

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

T.1.1.4. Identyfikacja możliwości współpracy w zakresie budowania wspólnej oferty turystycznej polegającej na prezentowaniu tradycyjnych zajęć gospodarskich – domowych, rolniczych i rzemieślniczych. Poszukiwanie charakterystycznych produktów turystycznych dla każdego sołectwa. Docelowo stworzenie tras prezentujących tradycyjne gospodarstwa tego regionu wraz z prezentacją stosowanych niegdyś technik produkcji i wyrobu podstawowych dóbr życia codziennego w układzie sołectw.	1. Rozpoznanie możliwości i woli współpracy tradycyjnych gospodarstw domowych w celu stworzenia ciekawej oferty turystycznej.	Do ustalenia	Do ustalenia					Finansowanie w ramach pozyskanych grantów		Właściciele gospodarstw agroturystycznych, koła gospodyń wiejskich, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, lokalne stowarzyszenia i organizacje działające na rzecz rozwoju
	2. Możliwość stworzenia ciekawego i unikatowego produktu turystycznego stanowiącego uzupełnienie oferty pobytowej przyczyniającej się do zwiększenia zainteresowania regionem.									
	3. Stworzone grupy (grup) oraz programu prezentującego tradycyjne techniki produkcji i wyrobu podstawowych dóbr życia codziennego mszańskich gospodarstw.									

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

<p>T.1.1.5. Identyfikacja historycznej „specyfiki” dla każdej z miejscowości w celu budowania wzajemnie uzupełniających się produktów turystycznych w trakcie sezonu turystycznego (w tym identyfikacja tradycji zbójeckich, myśliwskich, pasterskich, kupieckich, poszukiwanie legend, obrzędów, zwyczajów).</p>	<p>1. Rozpoznanie możliwości odtworzenia tradycyjnych zajęć w celu stworzenia ciekawej oferty turystycznej. 2. Możliwość stworzenia ciekawego i unikatowego produktu turystycznego stanowiącego uzupełnienie oferty pobytowej przyczyniającej się do zwiększenia zainteresowania regionem. 3. Stworzony charakterystyczny dla każdej miejscowości program dla turystów, a zarazem kanwa dla promocji sołectwa.</p>	Do ustalenia	Do ustalenia				Finansowanie w ramach pozyskanych grantów		Właściciele gospodarstw agroturystycznych, koła gospodyń wiejskich, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, lokalne stowarzyszenia i organizacje działające na rzecz rozwoju
<p>T.1.1.6. Monitoring ruchu turystycznego gminy – stworzenie systemu (coroczny lub sezonowy).</p>	<p>1. Rozpoznanie profilu turysty przyjeżdżającego do gminy. 2. Uzyskanie od turysty informacji o jego oczekiwaniach, ocenie oferty i bazy turystycznej oraz motywach pobytu w gminie i porównanie z ofertą sąsiednich obszarów. 3. Wyniki ilościowego i jakościowego badania.</p>	5 tys.	5 tys.	5 tys.	5 tys.	20 tys.	Budżet gminy, MOT	50%	AWF oraz AE w ramach praktyk studenckich

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: TURYSTYKA

Cel Strategiczny: Gmina Mszana Dolna jest atrakcyjna turystycznie i identyfikowalna

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

1.2. WYPROMOWANE PRODUKTY REGIONALNE, GOSPODARSTWA AGROTURYSTYCZNE, OFERTA TURYSTYCZNA I DROBNA WYTWÓRCZOŚĆ

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
T.1.2.1. Przygotowanie oferty produktów regionalnych.	1. Opracowanie zwartego katalogu produktów i usług o charakterze regionalnym. 2. Zwiększenie sprzedaży produktów i usług regionalnych, a także tworzenie nowych podmiotów zajmujących się regionalną wytwórczością. 3. Przygotowana oferta produktów i usług regionalnych.		50 tys.				Budżet gminy, zainteresowani przedsiębiorcy, właściciele gospodarstw agroturystycznych, sponsorzy	40%	Zainteresowani przedsiębiorcy, właściciele gospodarstw agroturystycznych, stowarzyszenie
T.1.2.2. Opracowanie portalu internetowego promującego szeroko rozumianą ofertę turystyczną gminy, który będzie funkcjonował w ramach oficjalnej strony Mszany Dolnej pod adresem www.mszana.pl .	1. Dotarcie do szerokiego grona potencjalnych odbiorców z informacją o posiadanych zasobach i ofercie turystycznej. 2. Wzrost zainteresowania ofertą turystyczną gminy, a w konsekwencji szybszy rozwój obszaru zgodny z przyjętymi priorytetami rozwojowymi. 3. Działający portal internetowy / liczba zamieszczonych ofert / liczba odwiedzin portalu / procentowy wzrost liczby odwiedzających w kolejnych latach.	30 tys.	20 tys.	10 tys.	10 tys.	40 tys.	Budżet gminy, zainteresowani przedsiębiorcy, właściciele gospodarstw agroturystycznych, sponsorzy	40%	Zainteresowani przedsiębiorcy, właściciele gospodarstw agroturystycznych, stowarzyszenie

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

<p>T.1.2.3. Sporządzenie katalogu przepisów kuchni regionalnej i wydanie w formie zwartej publikacji „Zagórzańskie i gorczańskie przysmaki” wraz z jego coroczna aktualizacją.</p>	<p>1. Zwiększenie zainteresowania regionem poprzez promocję potraw regionalnych i zwyczajów kulinarnych regionu. 2. Wzrost zainteresowania gminą i jej ofertą, a także wzbogacenie lokalnej gastronomii o tradycyjne przepisy związane z regionem. W przyszłości wykreowanie tradycyjnej potrawy / produktu kulinarnego wokół którego możliwe będzie budowanie wizerunku gminy. 3. Wydany w formie broszury oraz w formie internetowej przewodnik „Zagórzańskie i gorczańskie przysmaki”.</p>	5 tys.	5 tys.	5 tys.	5 tys.	20 tys.	Budżet gminy, zainteresowani restauratorzy, właściciele gospodarstw agroturystycznych, sponsorzy	40%	Zainteresowani restauratorzy, właściciele gospodarstw agroturystycznych
<p>T.1.2.4. Promocja oferty turystycznej gminy (szlaków rowerowych, szlaków pieszych, szlaków konnych, tras narciarskich) – budowa oznakowania na terenie gminy (mapy uliczne, kierunkowskazy), udział w branżowych targach i pokazach, wsparcie lokalnych inicjatyw promujących walory turystyczne gminy.</p>	<p>1. Zwiększenie zainteresowania regionem poprzez właściwe działania promocyjne i informacyjne. 2. Wzrost zainteresowania gminą i jej ofertą turystyczną, a w konsekwencji wzrost liczby gości odwiedzających gminę. 3. Właściwe turystyczne oznakowanie gminy (liczba tablic i drogowskazów) / liczba imprez promocyjnych, na których zaprezentowana została oferta gminy / liczba oraz wartość wspartych lokalnych inicjatyw promujących rozwój turystyki na terenie gminy.</p>	50 tys.	50 tys.	50 tys.	50 tys.	200 tys.	Budżet gminy, zainteresowani przedsiębiorcy, właściciele gospodarstw agroturystycznych, sponsorzy	40%	Zainteresowani przedsiębiorcy, właściciele gospodarstw agroturystycznych
<p>T.1.2.5. Przygotowanie i publikacja map, ulotek uwzględniających atrakcje turystyczne gminy (w układzie wspólnym oraz promującym poszczególne branże oraz atrakcje turystyczne).</p>	<p>1. Zwiększenie zainteresowania regionem poprzez właściwe działania promocyjne i informacyjne. 2. Wzrost zainteresowania gminą i jej ofertą turystyczną, a w konsekwencji wzrost liczby gości odwiedzających gminę. 3. Liczba wydanych publikacji / łączny nakład wydanych publikacji.</p>	50 tys.	50 tys.	50 tys.	50 tys.	200 tys.	Budżet gminy, zainteresowani przedsiębiorcy, właściciele gospodarstw agroturystycznych, sponsorzy	40%	Zainteresowani przedsiębiorcy, właściciele gospodarstw agroturystycznych

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

T.1.2.6. Promocja starej linii kolejowej Rabka - Mszana Dolna – Kasina Wielka jako atrakcji turystycznej.	1. Wykreowanie i promocja nowej atrakcji turystycznej.			10 tys.	10 tys.	40 tys.	PKP, sponsorzy,	20%	Lokalne Stowarzyszenie Rozwoju
	2. Zwiększenie zainteresowania regionem poprzez udostępnienie kolejnej atrakcji.								
	3. Wypromowanie linii kolejowej wraz z jej infrastrukturą.								
T.1.2.7. Rozszerzenie i intensyfikacja współpracy z regionalną prasą i telewizją w celu promocji oferty turystycznej.	1. Wykreowanie i promocja Mszany Dolnej jako atrakcyjnego miejsca spędzania aktywnego wypoczynku.	Działanie ciągłe. Bez kosztów dla budżetu							Zainteresowani przedsiębiorcy, właściele gospodarstw agroturystycznych
	2. Zwiększenie zainteresowania regionem i wzrost liczby odwiedzających turystów.								
	3. Liczba zrealizowanych audycji / liczba opublikowanych artykułów i notatek nt. gminy i jej atrakcji								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: TURYSTYKA

Cel Strategiczny: Gmina Mszana Dolna jest atrakcyjna turystycznie i identyfikowalna

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

1.3. ZBUDOWANA WSPÓLNA OFERTA USŁUG TURYSTYCZNYCH GMINY MSZANA DOLNA ORAZ GMIN OŚCIENNYCH

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
T.1.3.1. Utworzenie spółki z ościennymi gminami w zakresie wykorzystanie wód termalnych.	1. Wykorzystanie szansy rozwojowej jaka są zasoby wód termalnych w sąsiedniej gminie. 2. Zwiększenie zainteresowania obszarem, a w konsekwencji wzrost liczby osób odwiedzających gminę. Wykreowanie bardzo silnego elementu promującego obszar i przyciągającego turystów. 3. Powstanie spółki.	15 tys.			X		Budżet gminy Budżety gmin ościennych	25%	Gminy ościenne, inwestor, lokalni przedsiębiorcy
T.1.3.2. Powołanie stowarzyszenia rozwoju gmin gorceńskich i zagorceńskich.	1. Integracja gmin gorceńskich i zagorceńskich w celu budowania spójnej oferty turystycznej oraz podejmowania uzgodnionych działań związanych z zachowaniem walorów środowiskowych obszaru Gorców i Beskidu Wyspowego. 2. Lepsza promocja obszaru Gorców i Beskidu Wyspowego, a w konsekwencji zwiększenie zainteresowania regionem i jego ofertą. 3. Działające Stowarzyszenie Rozwoju Gmin Gorceńskich i Zagorceńskich.		10 tys.				Budżet gminy Budżety gmin ościennych	20%	Gminy ościenne, GPN, starostwo powiatowe, samorządy gospodarcze gmin gorceńskich i zagorceńskich
T.1.3.3. Utworzenie wspólnego dla Mszany Dolnej i gmin ościennych centrum informacji turystycznej.	1. Poprawa dostępu do informacji turystycznej oraz obniżenie kosztów działań promocyjnych. 2. Stworzenie profesjonalnej informacji turystycznej, a w konsekwencji wzrost liczby turystów odwiedzających i wypoczywających na terenie gmin biorących udział w przedsięwzięciu. 3. Ogólnodostępna informacja dla osób zainteresowanych ofertą regionu			50 tys.	10 tys.	40 tys.	Budżet gminy Budżety gmin ościennych	20%	Gminy ościenne, GPN, starostwo powiatowe, samorządy gospodarcze gmin gorceńskich i zagorceńskich

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

T.1.3.4. Zagospodarowanie terenów nad Mszanką i Rabą pod funkcje turystyczne we współpracy z miastem Mszana Dolna.	1. Wykorzystanie terenów w celu poszerzenia oferty turystycznej.	20 tys.	50 tys.				Budżet gminy, budżet miasta, MRPO, środki prywatne	20%	Miasto Mszana Dolna, przedsiębiorcy zainteresowani zagospodarowaniem terenów.
	2. Zagospodarowanie dotychczas nie użytkowanych terenów pod funkcje turystyczne.								
	3. Powierzchnia zagospodarowanego obszaru o funkcji turystyczno-rekreacyjnej, (rok 2008 - projekt, rok 2009 – wykonanie).								
T.1.3.5. Lobbing i reaktywacja oraz zagospodarowanie linii kolejowej z Rabki przez Mszanę Dolną do Kasiny Wielkiej, we współpracy z miastem Mszana Dolna i Rabką.	1. Stworzenie nowej atrakcji turystycznej.			300 tys.			Budżet gminy, budżet miasta, MRPO, środki prywatne	20%	Miasto Mszana Dolna, przedsiębiorcy.
	2. Zwiększenie zainteresowania regionem poprzez udostępnienie kolejnej atrakcji.								
	3. Utworzenie linii kolejowej wraz z infrastrukturą.								
T.1.3.6. Działania na rzecz integracji gminy Mszana Dolna z miastem Mszana Dolna oraz gminą Niedźwiedź.	1. Podejmowanie starań zmierzających do integrowania działań wykonywanych przez ościenne samorządy w ząbających się obszarach.	Działanie ciągłe. Bez kosztów dla budżetu					0	Samorząd miasta Mszana Dolna i gminy Niedźwiedź, lokalni przedsiębiorcy, parafie, organizacje pozarządowe.	
	2. Zwiększenie skuteczności podejmowanych działań przy jednoczesnym obniżeniu ich kosztów.								
	3. Liczba wspólnie podjętych i zrealizowanych projektów.								
T.1.3.7. Opracowanie koncepcji wspólnego oznakowania turystycznego i promocji walorów turystycznych miasta i gminy Mszana Dolna oraz Niedźwiedzia.	1. Stworzenie wspólnej i jednolitej koncepcji promocji walorów turystycznych miasta i gmin ościennych.	50 tys.					Budżet gminy, budżet miasta, budżet gmin ościennych, granty	30%	
	2. Uzyskanie jednolitej, czytelnej dla odwiedzających informacji turystycznej.								
	3. Wypracowana wspólna koncepcja.								

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

T.1.3.8. Opracowanie wspólnej oferty gorczańsko-zagórzańskich jarmarków dla mieszkańców i turystów miasta i gminy Mszana Dolna, a także innych okolicznych gmin.	1. Stworzenie wspólnego kalendarza gorczańsko-zagórzańskich jarmarków i jednolitej ich promocji. Uzyskanie jednolitej, czytelnej dla odwiedzających informacji turystycznej.		50 tys.				Budżet gminy, budżet miasta, granty zewnętrzne	30%	
	2. Uzyskanie efektu synergii ze wspólnych działań.								
	3. Wspólny produkt turystyczny i społeczny.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: TURYSTYKA

Cel Strategiczny: Infrastruktura okołoturystyczna odpowiadająca potrzebom rynku

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO: 2.1. ROZWINIĘTA SIĘĆ SZLAKÓW ROWEROWYCH, NARCIARSKICH, KONNYCH I TEMATYCZNYCH (NP. SZLAK PAPIESKI) ORAZ PUNKTÓW WIDOKOWYCH

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
T.2.1.1. Wyznaczenie i oznakowanie terenów pod ścieżki rowerowe w Lubomierzu (Rzeki), w Łostówce (Pod Skalą), w Kasinie Wielkiej (Śnieżnica i Lubogoszcz), w Olszówce i Rabie Niższej (Luboń).	1. Wzbogacenie oferty turystycznej. 2. Wypromowanie gminy jako terenów dla uprawiania górskiej turystyki rowerowej i znaczące zwiększenie ruchu turystycznego. 3. Liczba kilometrów wyznaczonych i oznakowanych nowych ścieżek rowerowych.	20 tys.	20 tys.				Budżet gminy	100%	GPN, sołtysi
T.2.1.2. Wyznaczenie tras narciarstwa biegowego oraz szlaków pieszych (np. dla nordic walking) – Śnieżnica, Łętowe, Lubomierz-Rzeki.	1. Wzbogacenie oferty turystycznej. 2. Wypromowanie gminy jako terenów dla uprawiania narciarstwa biegowego oraz turystyki pieszej, a w konsekwencji znaczące zwiększenie ruchu turystycznego. 3. Liczba kilometrów wyznaczonych i oznakowanych nowych tras narciarstwa biegowego oraz ścieżek pieszych.	5 tys.	5 tys.				Budżet gminy	100%	GPN, sołtysi
T.2.1.3. Przedłużenie szlaku papieskiego i modernizacja istniejącego w Lubomierzu – Rzekach.	1. Wzbogacenie oferty turystycznej. 2. Wypromowanie gminy jako obszaru bliskiego papieżowi Janowi Pawłowi II, a w konsekwencji znaczące zwiększenie ruchu turystycznego. 3. Liczba kilometrów zmodernizowanego oraz przedłużonego szlaku papieskiego.			5 tys.	5 tys.		Budżet gminy, MRPO	15%	GPN

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

T. 2.1.4. Wyznaczenie i budowa platform widokowych na Lubogoszczy, Śnieżnicy, Ćwilinie, Kudłoni, Polanie Gorc, Jasieniu, Luboniu Wielkim, Szczebli.	1. Wzbogacenie oferty turystycznej.	50 tys.	50 tys.	50 tys.	50 tys.	40 tys.	Budżet gminy, MRPO	15%	GPN, Nadleśnictwo w Limanowej, PTTK
	2. Uatrakcyjnienie oferty turystycznej gminy.								
	3. Punkty widokowe na Lubogoszczy, Śnieżnicy, Ćwilinie, Kudłoni, Polanie Gorc, Jasieniu, Luboniu Wielkim, Szczebli.								
T. 2.1.5. Podejmowanie działań na rzecz wyznaczenia ścieżek konnych wpisujących się w system szlaków Górskiej Turystki Jeździeckiej – PTKK.	1. Wzbogacenie oferty turystycznej.		15 tys.	15 tys.			PTTK	0	Gmina, ośrodki agroturystyczne afiliowane przez PTTK
	2. Wypromowanie gminy jako terenów dla uprawiania górskiej turystyki konnej.								
	3. Liczba kilometrów wyznaczonych i oznakowanych nowych szlaków Górskiej Turystki Jeździeckiej.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: TURYSTYKA

Cel Strategiczny: Infrastruktura okołoturystyczna odpowiadająca potrzebom rynku

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

2.2. ROZWINIĘTA INFRASTRUKTURA ZWIĄZANA Z UPRAWIANIEM SPORTU I TURYSTYKI

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu u zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
T.2.2.1. Dokonanie zmian w Planie Zagospodarowania Przestrzennego, które wskazywać będą tereny z preferowaną funkcją sportowo-rekreacyjną (w szczególności związane z uprawianiem narciarstwa).	1. Wskazanie terenów dla potencjalnych inwestorów do zagospodarowanie pod infrastrukturę narciarską. 2. Poszerzenie oferty turystycznej gminy o funkcję narciarską. Wydłużenie sezonu turystycznego. 3. Zmiany w Planie Zagospodarowania wskazujące tereny na których możliwe są inwestycje związane z infrastrukturą narciarską.	20 tys.	20 tys.	20 tys.	20 tys.	80 tys.	Budżet gminy	100%	Właściciele terenów
T.2.2.2. Budowa pełnowymiarowej hali sportowo-widowiskowej i kompleksu rekreacyjno-sportowego na terenie gminy Mszana Dolna.	1. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy. 2. Poszerzenie oferty sportowo-rekreacyjnej gminy zarówno dla mieszkańców, jak i turystów odwiedzających gminę. 3. Pełnowymiarowa hala sportowo-widowiskowa.					4 mln	Budżet gminy, MRPO	15%	
T.2.2.3. Budowa pełnowymiarowego, krytego basenu.	1. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy. 2. Poszerzenie oferty sportowo-rekreacyjnej poprzez inwestycję w infrastrukturę sportową – basen. 3. Pełnowymiarowy, kryty basenem.					7 mln	Budżet gminy, MRPO, Ministerstwo Sportu	15%	

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

T.2.2.4. Budowa kąpielisk na rzekach (przy okazji inwestycji prowadzonych przez RZGW).	1. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy.	W ramach inwestycji RZGW					RZGW	0	
	2. Poszerzenie oferty sportowo-rekreacyjnej poprzez inwestycję w infrastrukturę sportową – kąpieliska.								
	3. Liczba stworzonych naturalnych kąpielisk.								
T.2.2.5. Wyznaczenie i zagospodarowanie terenów pod miejsca postojowe (postojów leśnych, parkingów samochodowych).	1. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy.	15 tys.	15 tys.	15 tys.	15 tys.	60 tys.	Budżet gminy	100%	
	2. Stworzenie klimatu przyjaznego turystom, a w konsekwencji ułatwienie promocji turystycznej gminy i wzrost odwiedzających turystów.								
	3. Liczba parkingów / liczba zagospodarowanych postojów leśnych.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: TURYSTYKA

Cel Strategiczny: Infrastruktura okołoturystyczna odpowiadająca potrzebom rynku

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

2.3. POPRAWA INFRASTRUKTURY SCHRONISK GÓRSKICH ORAZ GORCZAŃSKICH SZAŁASÓW

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
T.2.3.1. Diagnoza potrzeb i ocena stanu schronisk górskich i gorczańskich szałasów.	1. Uzyskanie informacji o stanie schronisk i szałasów oraz ich stanu prawnego, a także potrzebach inwestycyjnych.		20 tys.				Budżet gminy	100%	GPN, właściciele schronisk, właściciele szałasów
	2. Uzyskanie informacji o potrzebach inwestycyjnych schronisk, a także opracowanie koncepcji ratowania i zagospodarowania unikatowych gorczańskich szałasów pasterskich.								
	3. Opracowany raport.								
T.2.3.2. Analiza stanu prawnego szałasów górskich i możliwości ich wykorzystania jako produktu turystycznego.	1. Nawiązanie kontaktów z właścicielami szałasów i zaproszenie ich do współpracy przy realizacji projektu szlaku Gorczańskich Szałasów Pasterskich.		Bez kosztów dla budżetu	Bez kosztów dla budżetu				0	Właściciele szałasów, sołtysi, GPN
	2. Uratowanie niszczących obiektów i wykreowanie z nich unikatowego produktu turystycznego.								
	3. Liczba właścicieli szałasów chcących wziąć udział w projekcie.								

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

T.2.3.3. Nawiązanie współpracy z właścicielami schronisk i szałasów - identyfikacja możliwych obszarów współpracy zakresie wspólnej promocji, potrzeb szkoleniowych i inwestycyjnych a także pomocy w poszukiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania rozwoju (pomoc w przygotowaniu projektów i wniosków o finansowanie zewnętrzne).	1. Poprawa stanu technicznego obiektów i ich wykorzystania.		15 tys.	15 tys.	15 tys.		Właściciele schronisk w zakresie projektów dot. infrastruktury schronisk	100%	GPN, PTTK, właściciele obiektów
	2. Pozyskanie zewnętrznych środków finansowych na realizację projektów szkoleniowych, promocyjnych i poprawę infrastruktury technicznej schronisk, a także stworzenie projektu szlaku Gorczańskich Szalasów Pasterskich.								
	3. Liczba przygotowanych projektów / liczba złożonych wniosków / wielkość pozyskanego wsparcia / liczba zrealizowanych projektów.						Budżet gminy w zakresie projektu szlaku Gorczańskich Szalasów Pasterskich	100%	

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: TURYSTYKA

Cel Strategiczny: Edukacja mieszkańców w zakresie marketingu i promocji usług turystycznych

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

3.1. WDROŻONY SYSTEM SZKOLEŃ I DORADZTWA

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
T.3.1.1. Nawiązanie kontaktów w celu wymiany doświadczeń w zakresie tworzenia i promocji oferty turystycznej z gminami o podobnym profilu rozwoju.	1. Promocja dobrych praktyk. 2. Możliwość wykorzystania (powielenia) dobrych pomysłów w zakresie tworzenia i promowania produktów turystycznych, a także tworzenia systemu wsparcia dla rozwijania takich produktów. 3. Liczba podjętych inicjatyw / liczba wyjazdów studialnych do innych gmin.	20 tys.	20 tys.	20 tys.	20 tys.	80 tys.	Budżet gminy, granty (np. w ramach inicjatywy Leader +)	50%	Samorząd gospodarczy, Zrzeszenie Gospodarstw Agroturystycznych
T.3.1.2. Podnoszenie kwalifikacji personelu branży turystycznej w zakresie obsługi ruchu turystycznego.	1. Poprawa świadczenia usług turystycznych w gminie. 2. Lepsze przygotowanie osób prowadzących gospodarstwa agroturystyczne i działalność turystyczno-usługową do świadczenia profesjonalnych usług turystycznych. 3. Liczba zorganizowanych szkoleń / liczba osób które podniosły swoje kwalifikacje.	Do ustalenia	Do ustalenia	Do ustalenia	Do ustalenia	Do ustalenia	Środki UE (w ramach pozyskanych grantów, środki własne przedsiębiorców biorących udział w projektach, MOT)	0	Samorząd gospodarczy, Zrzeszenie Gospodarstw Agroturystycznych
T.3.1.3. Nawiązanie współpracy zagranicznej z gminami o podobnym charakterze w celu wymiany doświadczeń.	1. Promocja dobrych praktyk. 2. Możliwość wykorzystania (powielenia) dobrych pomysłów w zakresie tworzenia i promowania produktów turystycznych, a także tworzenia systemu wsparcia dla rozwijania takich produktów. 3. Liczba podjętych inicjatyw / liczba wyjazdów studialnych do innych gmin .	5 tys.	5 tys.	5 tys.	5 tys.	20 tys.	Budżet gminy, Leader +	30%	

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

T.3.1.4. Szkolenia w zakresie prowadzenia gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych.	1. Poprawa świadczenia usług turystycznych w gminie.	Działania ciągłe - w ramach pozyskanych grantów	Środki UE (w ramach pozyskanych grantów , wkład własny gospodarstw biorących udział w projektach,	0	Samorząd gospodarczy, Zrzeszenie Gospodarstw Agroturystycznych
	2. Lepsze przygotowanie osób prowadzących gospodarstwa agroturystyczne i działalność turystyczno-usługową do świadczenia profesjonalnych usług turystycznych.				
	3. Liczba zorganizowanych szkoleń / liczba osób które podniosły swoje kwalifikacje.				
T.3.1.5. Programy „edukacyjne” dla mieszkańców (całych rodzin) w zakresie historii regionu i promocji okolicznych atrakcji.	1. Poprawa skuteczności promocji turystycznej w gminie.	Działania ciągłe - w ramach pozyskanych grantów	W ramach PO KL, budżet gminy (jako wkład własny)	15%	Samorząd gospodarczy, Zrzeszenie Gospodarstw Agroturystycznych
	2. Lepsze przygotowanie mieszkańców do przyjmowania turystów.				
	3. Broszury-podręczniki, szkolenia, lekcje w prasie lokalnej				

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: TURYSTYKA

Cel Strategiczny: Edukacja mieszkańców w zakresie marketingu i promocji usług turystycznych

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

3.2 WDROŻONY SYSTEM CERTYFIKACJI

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
T.3.2.1. Opracowanie i wdrożenie systemu certyfikacji usług turystycznych	1. Standaryzacja bazy oraz podwyższenie świadczenia usług turystycznych. 2. Istotna poprawa stanu bazy turystycznej. Czytelny i wiarygodny sposób informowania potencjalnych turystów o poziomie usług świadczonych na terenie gminy. 3. Wdrożony system certyfikacji usług / liczba podmiotów posiadających certyfikaty na proponowane usługi.	Do ustalenia	Do ustalenia	Do ustalenia	Do ustalenia	Do ustalenia	Środki UE (w ramach pozyskanego grantu, budżet województwa, wkład własny gospodarstw biorących udział w projektach,	0	Samorząd gospodarczy, Zrzeszenie Gospodarstw Agroturystycznych

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Cel Strategiczny: Rozwinięta infrastruktura służąca przedsiębiorcom

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

1.1. POPRAWA INFRASTRUKTURY DROGOWEJ W GMINIE

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
P.1.1.1. Podejmowanie działań na rzecz modernizacji drogi wojewódzkiej nr 968 Lubień – Mszana Dolna – Zabrzeż.	1. Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy. 2. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy; obniżenie kosztów prowadzenia działalności gospodarczej; zwiększenie ruchu turystycznego i związany z tym rozwój; powstanie nowych miejsc pracy. 3. Liczba kilometrów zmodernizowanej drogi.	Bez kosztów dla budżetu gminy	Bez kosztów dla budżetu gminy				Zarząd Dróg Wojewódzkich, środki UE	0	Gmina
P.1.1.2. Podejmowanie działań na rzecz modernizacji drogi krajowej Wadowice – Przemysł na odcinku Raba Niżna – Kasina Wielka.	1. Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy. 2. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy; obniżenie kosztów prowadzenia działalności gospodarczej; zwiększenie ruchu turystycznego i związany z tym rozwój; powstanie nowych miejsc pracy. 3. Liczba kilometrów zmodernizowanej drogi.	Bez kosztów dla budżetu gminy	Bez kosztów dla budżetu gminy				Zarząd Dróg Wojewódzkich, środki UE	0	Gmina
P.1.1.3. Podejmowanie działań na rzecz modernizacji drogi wojewódzkiej 964 Dobczyce – Kasina Wielka – Mszana Dolna na odcinku Kaina Wielka – Wiśniowa (5 km).	1. Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy. 2. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy; obniżenie kosztów prowadzenia działalności gospodarczej; zwiększenie ruchu turystycznego i związany z tym rozwój; powstanie nowych miejsc pracy. 3. Liczba kilometrów zmodernizowanej drogi.		Bez kosztów dla budżetu gminy	Bez kosztów dla budżetu gminy			Zarząd Dróg Wojewódzkich, środki UE	0	Gmina

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

P.1.1.4. Podejmowanie działań na rzecz modernizacji drogi powiatowej Teczyn – Glisne – Mszana Dolna.	1. Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy.			Bez kosztów dla budżetu gminy	Bez kosztów dla budżetu gminy			Zarząd Dróg Powiatowych, środki UE	0	Gmina	
	2. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy; obniżenie kosztów prowadzenia działalności gospodarczej; zwiększenie ruchu turystycznego i związany z tym rozwój; powstanie nowych miejsc pracy.										
	3. Liczba kilometrów zmodernizowanej drogi.										
P.1.1.5. Podejmowanie działań na rzecz budowy drogi powiatowej Olszówka – Poręba Wielka.	1. Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy i udostępnienie nowych terenów dla prowadzenia działalności gospodarczej.			Bez kosztów dla budżetu gminy	Bez kosztów dla budżetu gminy			Budżet powiatu	0	Lokalna społeczność	
	2. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy; obniżenie kosztów prowadzenia działalności gospodarczej; zwiększenie ruchu turystycznego i związany z tym rozwój; powstanie nowych miejsc pracy.										
	3. Liczba kilometrów wybudowanej drogi.										
P.1.1.6. Podejmowanie działań zmierzających do budowy linii kolejowej Kraków – Zakopane, przez teren gminy Mszana Dolna.	1. Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy przy równoczesnym odciążeniu transportu drogowego.							Bez kosztów dla budżetu gminy	Budżet państwa, środki UE	0	
	2. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy; obniżenie kosztów prowadzenia działalności gospodarczej; zwiększenie ruchu turystycznego i związany z tym rozwój; powstanie nowych miejsc pracy.										
	3. Przeprowadzenie nowej linii kolejowej przez teren gminy.										
P.1.1.7. Podejmowanie działań zmierzających do uregulowania stanu prawnego dróg.	1. Uporządkowanie spornych kwestii własnościowych.	20 tys.	20 tys.	20 tys.	20 tys.			Budżet gminy	100%		
	2. Ułatwienie procesu inwestycyjnego i podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.										
	3. Liczba rozstrzygniętych kwestii spornych.										

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Cel Strategiczny: Rozwinięta infrastruktura służąca przedsiębiorcom

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

1.2. TWORZENIE STREF USŁUG

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu u zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
P.1.2.1. Wskazanie i wykup terenów z przeznaczeniem pod strefę usług (łącznie powierzchnia ok. 10 ha, w pięciu różnych lokalizacjach).	1. Stworzenie warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości przy jednoczesnym zmniejszeniu uciążliwości przemysłu dla lokalnej społeczności.	2 mln	2 mln	2 mln	2 mln	2 mln	MRPO, budżet gminy	15%	Samorząd gospodarczy
	2. Zwiększenie możliwości rozwoju rodzimej przedsiębiorczości; zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy; powstanie nowych przedsiębiorstw; zwiększenie wpływów podatkowych dla gminy; zmniejszenie bezrobocia.								
	3. Powierzchnia terenów wskazanych pod strefy, powierzchnia zagospodarowanych stref.								
P.1.2.2. Przygotowanie wniosku wraz ze studium wykonalności do MRPO na infrastrukturę stref.	1. Uzyskanie dofinansowania na realizację projektu z MRPO.	15 tys.					Budżet gminy	100%	Samorząd gospodarczy
	2. Przygotowanie poprawnej aplikacji, która będzie miała realne szanse na uzyskanie wsparcia, a w konsekwencji stworzenie warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości przy jednoczesnym zmniejszeniu uciążliwości przemysłu dla lokalnej społeczności.								
	3. Przygotowany i złożony w Urzędzie Marszałkowskim wniosek wraz ze stosowną dokumentacją do MRPO.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Cel Strategiczny: Rozwinięta infrastruktura służąca przedsiębiorcom

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

1.3. TWORZENIE KLASTERÓW DLA LOKALNYCH PRZEMYSŁÓW NIEUCIAŹLIWYCH

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji	
		2008	2009	2010	2011	2012-15				
P.1.3.1. Zrzeszenie firm z branży przetwórstwa drzewnego (powołanie Klastra Drzewnego) wraz ze opracowaniem i wdrożeniem koncepcji szkolnictwa zawodowego dla tej branży.	1. Wzmocnienie pozycji lokalnych firm przemysłu drzewnego na rynku krajowym i międzynarodowym. 2. Poprawa konkurencyjności firm należących do sektora przetwórstwa drzewnego – poprawa jakości, zwiększenie asortymentu oferowanych produktów, zwiększenie możliwości promocyjnych. Zwiększenie zainteresowania nauką zawodu w branży drzewnej (profesjonalizacja kadr). 3. Działające i podejmujące wspólne inicjatywy zrzeszenie.	50 tys. PLN						Środki prywatne, budżet gminy	50%	Samorząd gospodarczy gminny i wojewódzki, lokalne instytucje wspierające przedsiębiorczość (np. FRRR)
P.1.3.2. Opracowanie programu wspólnej promocji Klastra Drzewnego (strona internetowa, katalog wyrobów).	1. Promocja wspólnej oferty firm przemysłu drzewnego. 2. Poprawa wizerunku firm i zwiększenie ich możliwości pozyskiwania nowych rynków, a w konsekwencji zwiększenie sprzedaży. 3. Przygotowanie wspólnej oferty promocyjnej (strona internetowa, katalog).		20 tys.					Firmy biorące udział w projekcie, programy grantowe UE	10%	Samorząd gospodarczy, lokalne instytucje wspierające przedsiębiorczość (np. FRRR)

P.1.3.3. Inicjowanie powstania lokalnego samorządu gospodarczego.	1. Stworzenie silnego samorządu gospodarczego na terenie gminy, który stanie się istotnym partnerem dla samorządu w podejmowaniu istotnych decyzji gospodarczych, a także będzie miał możliwość współpracy z innymi organizacjami i instytucjami gospodarczymi na terenie Małopolski.	Bez kosztów dla budżetu						0	Lokalni przedsiębiorcy, instytucje otoczenia biznesu (np. FRRR, MARR)
	2. Możliwość konsultowania istotnych decyzji rozwojowych ze zinstytucjonalizowanym partnerem, a także możliwość wchodzenia mszańskiego samorządu gospodarczego w projekty realizowane przez inne podmioty wspierające rozwój gospodarczy.								
	3. Funkcjonujący mszański samorząd gospodarczy.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Cel Strategiczny: Rozwinięty system wsparcia dla przedsiębiorców

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO: 2.1. STWORZENIE SYSTEMU ZACHĘT DLA ROZPOCZYNAJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu u zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
P.2.1.1. Wprowadzenie ulg podatkowych dla firm rozpoczynających działalność gospodarczą (wprowadzenie dolnej stawki podatku dla tej grupy).	1. Zwiększenie zainteresowania i motywacji do zakładania własnej działalności gospodarczej. 2. Zmniejszenie obciążeń dla osób uruchamiających własną działalność gospodarczą, a w konsekwencji zwiększenie liczby firm funkcjonujących na terenie gminy – wzrost dochodów gminy i zmniejszenie bezrobocia. 3. Zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy (w tym legalizacja podmiotów działających w szarej strefie).	120 tys.	120 tys.	120 tys.	120 tys.	480 tys.	Budżet gminy	100%	

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Cel Strategiczny: Rozwinięty system wsparcia dla przedsiębiorców

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

2.2. STWORZENIE MECHANIZMÓW WSPIERAJĄCYCH RODZIMĄ PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ W TYM SYSTEMÓW INFORMACJI GOSPODARCZEJ

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu u zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
P.2.2.1. Uruchomienie w Urzędzie Gminy Lokalnego Okienka Przedsiębiorczości.	1. Udzielanie kompleksowej pomocy przedsiębiorcom zarówno w załatwianiu spraw administracyjnych, jak i udzielaniu informacji związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, w tym pozyskiwaniem funduszy na rozwój. 2. Ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, a także zwiększenie ilości środków finansowych pozyskiwanych przez przedsiębiorców na prowadzenie działalności gospodarczej. 3. Działające Lokalne Okienko Przedsiębiorczości.	Bez dodatkowych kosztów (w ramach istniejącego etatu)					Budżet gminy	100%	Lokalny Punkt Konsultacyjny, Regionalny Punkt Konsultacyjny
P.2.2.2. Organizowanie szkoleń dla przedsiębiorców z terenu gminy.	1. Lepsze przygotowanie lokalnych przedsiębiorców do prowadzenia działalności gospodarczej w warunkach konkurencji. 2. Dynamiczny rozwój lokalnych firm oraz wzrost zamożności zatrudnionych w nich osób. 3. Liczba zorganizowanych szkoleń i spotkań.	Działanie ciągłe, bez dodatkowych kosztów (w ramach etatu LOP)							Samorząd gospodarczy, Lokalny Punkt Konsultacyjny, Regionalny Punkt Konsultacyjny
P.2.2.3. Opracowanie i wdrożenie systemu wymiany informacji gospodarczej na terenie gminy (baza danych o ofertach inwestycyjnych, informacje o dostępnym doradztwie i szkoleniach).	1. Objęcie przedsiębiorców z terenu gminy kompleksowym systemem wymiany informacji gospodarczej. 2. Integracja środowiska gospodarczego oraz uzyskanie dostępu do bieżącej informacji na temat prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy i ewentualnych możliwościach rozwoju. 3. Działający system wymiany informacji; stworzone i na bieżąco aktualizowane bazy danych o ofercie potrzebach i ofercie inwestycyjnej na terenie gminy.	Działanie ciągłe, bez dodatkowych kosztów (w ramach etatu LOP)							Samorząd gospodarczy, Lokalny Punkt Konsultacyjny, Regionalny Punkt Konsultacyjny

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

P.2.2.4. Stworzenie i uruchomienie w ramach strony internetowej Urzędu Gminy portalu promującego lokalną przedsiębiorczość.	1. Łatwy dostęp do kompleksowej informacji o ofercie lokalnych przedsiębiorców.	20 tys. (stworzenie)	Obsługa i aktualizacja - bez dodatkowych kosztów (w ramach etatu LOP)					Budżet gminy	100%	Samorząd gospodarczy, Lokalny Punkt Konsultacyjny, Regionalny Punkt Konsultacyjny
	2. Możliwość nawiązywania nowych kontaktów handlowych i kooperacja z innymi przedsiębiorcami oraz odbiorcami, a w konsekwencji zwiększenie sprzedaży lokalnych firm i przyspieszenie wzrostu gospodarczego.									
	3. Działający na stronie internetowej gminy wortal poświęcony lokalnej przedsiębiorczości, firmom prowadzącym działalność na terenie gminy i ich ofercie.									
P.2.2.5. Kreowanie wśród mieszkańców gminy klimatu przyjaznego przedsiębiorcom i ich działalności (organizowanie szkoleń i konkursów, których celem jest zmiana społecznych postaw wobec przedsiębiorców i ich inwestycji).	1. Zmiana systemu myślenia mieszkańców gminy dotyczącego inwestycji związanych z rozwojem działalności gospodarczej.	10 tys.	10 tys.	10 tys.	10 tys.	10 tys.	Budżet gminy	100%	Samorząd gospodarczy, Lokalny Punkt Konsultacyjny, Regionalny Punkt Konsultacyjny	
	2. Większe zrozumienie dla osób inwestujących na terenie gminy, a w konsekwencji łatwiejszy proces inwestycyjny i wzrost zamożności całej gminy.									
	3. Liczba przeprowadzonych szkoleń/spotkań/inicjatyw zmierzających do zmiany mentalności lokalnej społeczności i ich nastawienia do osób inwestujących na terenie gminy.									
P.2.2.6. Przygotowanie programów wspierających przedsiębiorców (np. udział w targach i wystawach, promocja produktu, wizyty studyjne).	1. Zdynamiczowanie rozwoju gospodarczego na obszarze gminy.	200 tys.	200 tys.	200 tys.	200 tys.	200 tys.	Budżet gminy, zainteresowani przedsiębiorcy	10%	Samorząd gospodarczy, Środki własne przedsiębiorcy	
	2. Wzrost liczby przedsiębiorców promujących swoje wyroby/usługi poza terenem gminy.									
	3. Liczba wspartych projektów.									
P.2.2.7. Rozbudowa Systemu Elektronicznej Administracji w Małopolsce.	1. Poprawa jakości pracy Urzędu Gminy i obsługi mieszkańców, w tym przedsiębiorców.	50 tys.	50 tys.				Budżet gminy, środki UE	50%	Samorząd gospodarczy, Środki własne przedsiębiorcy	
	2. Możliwość szybszego załatwiania spraw, a w dalszej perspektywie czasowej także załatwiania spraw bez konieczności wizyty w Urzędzie.									
	3. Rozbudowany i sprawnie działający system administracji elektronicznej.									

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: ŚRODOWISKO, KRAJOBRAZ, ROLNICTWO, LEŚNICTWO

Cel Strategiczny: Podniesienie standardów środowiska, krajobrazu i rolnictwa

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

1.1. OSIĄGNIĘCIE DOBREGO STANU WÓD ZGODNIE Z RAMOWĄ DYREKTYWĄ WODNA

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
Ś.1.1.1. Ubezpieczenie koryta rzeki Raby (opaska brzegowa) w miejscowości Raba Niżna.	1. Poprawa stanu koryta i ograniczenie erozji brzegowej.	20 tys.	250 tys.	10 tys.	10 tys.	30 tys.	Budżet RZGW Fundusze Spójności	Ok. 10% prognoza porozumienie o współwydatkach	Konsultacja z U.G.
	2. Bezpośrednia ochrona terenów użytkowanych rolniczo - zapewnienie ciągłości produkcji rolnej oraz poprawa stanu zasobów wodnych.			Roboty utrzymaniowe (prognoza)					
	3. Wykonana opaska brzegowa.								
Ś.1.1.2. Ubezpieczenie koryta potoku Łostówka (opaska) w miejscowości Łostówka.	1. Poprawa stanu koryta ograniczenie erozji brzegowej.	20 tys.	160 tys.	10 tys.	10 tys.	30 tys.	Budżet RZGW Fundusze Spójności	Ok. 10% – 15% prognoza porozumienie o współwydatkach	Konsultacja z U.G.
	2. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i infrastruktury drogowej oraz ograniczenie nakładów na ochronę korpusu drogi i mostów.			Roboty utrzymaniowe (prognoza)					
	3. Wykonana opaska brzegowa.			Konserwacja i utrzymanie					
Ś.1.1.3. Zabudowa systematyczna potoku Kasinka w miejscowości Kasina Wielka.	1. Poprawa stabilizacji koryta potoku.	50 tys.	500 tys.	500 tys.	10 tys.	30 tys.	Budżet RZGW Fundusze Spójności	Ok. 10% – 15% prognoza porozumienie o współwydatkach	Konsultacja z U.G.
	2. Ochrona przylegających gruntów użytkowanych rolniczo, a w konsekwencji ciągłość produkcji rolnej oraz poprawa stanu zasobów wodnych.			Roboty utrzymaniowe					
	3. Wykonana zabudowa syntetyczna potoku.								
Ś.1.1.4. Remont zapory przeciwrumowiskowej na potoku Jasień w	1. Przywrócenie sprawności funkcjonowania zapory przeciwrumowiskowej.	20 tys.	130 tys.	10 tys.	10 tys.	30 tys.	Budżet RZGW	0	Konsultacja z U.G.
	2. Stabilizacja koryta na odcinku przedzaporowym oraz stabilizacja poziomu wód gruntowych								

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

miejsowości Lubomierz.	zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. 3. Wyremontowana zaporą przeciwrumowiskowa na potoku Jasień.			Konserwacja i utrzymanie			
Ś.1.1.5. Program szczególnej ochrony wód w strefach ochronnych i obszarach chronionych.	1. Poprawa stanu środowiska wodnego w obszarach chronionych, zmniejszenie wpływów antropogenicznych.	Działanie ciągłe. Koszty do ustalenia.		Właściciele gruntów, Budżet gminy RZGW, Budżet wojewody	20%		
	2. Ograniczenie niekorzystnych oddziaływań na środowisko wodne w strefach i obszarach ochronnych oraz zmniejszenie koniecznych nakładów finansowych na działania związane z uzdatnianiem wód.						
	3. Ilość miejsc objętych ochroną.						
Ś.1.1.6. Program zabezpieczenia tras komunikacyjnych oraz planowanego składowiska odpadów komunalnych i niebezpiecznych przed zanieczyszczeniem wód.	1. Poprawa stanu wód powierzchniowych i podziemnych.	Działanie ciągłe. Koszty do ustalenia.		Budżet gminy, Dyrekcje dróg publicznych			
	2. Zmniejszenie ilości niekontrolowanych ścieków odprowadzanych do wód powierzchniowych i podziemnych.						
	3. Wdrożony program.						

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: ŚRODOWISKO, KRAJOBRAZ, ROLNICTWO, LEŚNICTWO

Cel Strategiczny: Podniesienie standardów środowiska, krajobrazu i rolnictwa

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

1.2. OBJĘCIE CAŁEJ GMINY SIECIĄ WODNO-KANALIZACYJNĄ

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
Ś.1.2.1. Trzeci etap budowy kanalizacji sanitarnej sołectwa Mszana Górna oraz budowa przydomowych oczyszczalni w miejscach gdzie doprowadzenie kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadnione.	1. Pokrycie całego obszaru miejscowości Mszana Górna siecią kanalizacji sanitarnej.	2,5 mln.	2,5 mln.	5 mln.	5 mln.	5 mln.	Budżet gminy, środki UE, BOŚ, WFOŚiGW, NFOŚiGW	15%	Lokalna społeczność, Przedsiębiorstw o Wodno-Kanalizacyjne
	2. Ułatwienie mieszkańcom ww. miejscowości prowadzenia właściwej gospodarki ściekowej, a w konsekwencji poprawa jakości wód na terenie gminy.								
	3. Liczba kilometrów wybudowanej sieci / liczba nowych przyłączy.								
Ś.1.2.2. Budowa kanalizacji sanitarnej w sołectwach Łętowe i Lubomierz oraz budowa przydomowych oczyszczalni w miejscach gdzie doprowadzenie kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadnione.	1. Pokrycie całego obszaru miejscowości Łętowe i Lubomierz siecią kanalizacji sanitarnej.	2,5 mln.	2,5 mln.	5 mln.	5 mln.	5 mln.	Budżet gminy, środki UE, BOŚ, WFOŚiGW, NFOŚiGW	15%	Lokalna społeczność, Przedsiębiorstw o Wodno-Kanalizacyjne
	2. Ułatwienie mieszkańcom ww. miejscowości prowadzenia właściwej gospodarki ściekowej, a w konsekwencji poprawa jakości wód na terenie gminy.								
	3. Liczba kilometrów wybudowanej sieci / liczba nowych przyłączy.								

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

Ś.1.2.3. Drugi etap budowy kanalizacji sanitarnej sołectwa Łostówka oraz budowa przydomowych oczyszczalni w miejscach gdzie doprowadzenie kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadnione.	1. Pokrycie całego obszaru miejscowości Łostówka siecią kanalizacji sanitarnej.	2,5 mln.	2,5 mln.	5 mln.			Budżet gminy, środki UE, BOS, WFOŚiGW, NFOŚiGW	15%	Lokalna społeczność, Przedsiębiorstw o Wodno-Kanalizacyjne
	2. Ułatwienie mieszkańcom ww. miejscowości prowadzenia właściwej gospodarki ściekowej, a w konsekwencji poprawa jakości wód na terenie gminy.								
	3. Liczba kilometrów wybudowanej sieci / liczba nowych przyłączy.								
Ś.1.2.4. Drugi etap budowy kanalizacji sanitarnej sołectwa Kasinka Mała oraz budowa przydomowych oczyszczalni w miejscach gdzie doprowadzenie kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadnione.	1. Pokrycie całego obszaru miejscowości Kasinka Mała siecią kanalizacji sanitarnej.	4,5 mln.	4,5 mln.	5 mln.			Budżet gminy, środki UE, BOS, WFOŚiGW, NFOŚiGW	15%	Lokalna społeczność, Przedsiębiorstw o Wodno-Kanalizacyjne
	2. Ułatwienie mieszkańcom ww. miejscowości prowadzenia właściwej gospodarki ściekowej, a w konsekwencji poprawa jakości wód na terenie gminy.								
	3. Liczba kilometrów wybudowanej sieci / liczba nowych przyłączy.								
Ś.1.2.5. Budowa kanalizacji sanitarnej w sołectwie Kasina Wielka (zlewnia Kasinczanki) oraz budowa przydomowych oczyszczalni w miejscach gdzie doprowadzenie kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadnione.	1. Pokrycie części obszaru miejscowości Kasina Wielka siecią kanalizacji sanitarnej.	4 mln.	4 mln.	4 mln.	5,058 mln.		Budżet gminy, środki UE, BOS, WFOŚiGW, NFOŚiGW	15%	Lokalna społeczność, Przedsiębiorstw o Wodno-Kanalizacyjne
	2. Ułatwienie mieszkańcom ww. miejscowości prowadzenia właściwej gospodarki ściekowej, a w konsekwencji poprawa jakości wód na terenie gminy.								
	3. Liczba kilometrów wybudowanej sieci / liczba nowych przyłączy.								

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

Ś.1.2.6. Budowa kanalizacji sanitarnej w sołectwie Kasina Wielka (zlewnia Słomki) oraz budowa przydomowych oczyszczalni w miejscach gdzie doprowadzenie kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadnione.	1. Pokrycie całego obszaru miejscowości Kasina Wielka siecią kanalizacji sanitarnej.	2 mln	2 mln	4 mln.			Budżet gminy, środki UE, BOS, WFOŚiGW, NFOŚiGW	15%	Lokalna społeczność, Przedsiębiorstw o Wodno-Kanalizacyjne
	2. Ułatwienie mieszkańcom ww. miejscowości prowadzenia właściwej gospodarki ściekowej, a w konsekwencji poprawa jakości wód na terenie gminy.								
	3. Liczba kilometrów wybudowanej sieci / liczba nowych przyłączy.								
Ś.1.2.7. Budowa kanalizacji sanitarnej w sołectwach Raba Niżna, Olszówka, Glisne oraz budowa przydomowych oczyszczalni w miejscach gdzie doprowadzenie kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadnione.	1. Pokrycie całego obszaru miejscowości Raba Niżna, Olszówka, Glisne siecią kanalizacji sanitarnej.	4 mln.	4 mln.	4 mln.	4 mln.	4 mln.	Budżet gminy, środki UE, BOS, WFOŚiGW, NFOŚiGW	15%	Lokalna społeczność, Przedsiębiorstw o Wodno-Kanalizacyjne
	2. Ułatwienie mieszkańcom ww. miejscowości prowadzenia właściwej gospodarki ściekowej, a w konsekwencji poprawa jakości wód na terenie gminy.								
	3. Liczba kilometrów wybudowanej sieci / liczba nowych przyłączy.								
Ś.1.2.8. Budowa osiedlowych oczyszczalni.	1. Zapewnienie możliwości oczyszczenia wszystkich ścieków powstających na terenie gminy.						Środki własne właścicieli budynków, środki UE, BOS, WFOŚiGW, NFOŚiGW	0	Lokalna społeczność, Przedsiębiorstw o Wodno-Kanalizacyjne, Budżet gminy,
	2. Ułatwienie mieszkańcom ww. miejscowości prowadzenia właściwej gospodarki ściekowej, a w konsekwencji poprawa jakości wód na terenie gminy.								
	3. Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni.								
Ś.1.2.9. Zewidencjonowanie sieci wodociągowej będącej własnością osób indywidualnych wraz z badaniem zasobności źródeł.	1. Uporządkowanie sieci wodociągowej na terenie gminy.	20 tys.					Budżet gminy,	100%	Lokalna społeczność, Przedsiębiorstw o Wodno-Kanalizacyjne
	2. Możliwość podejmowania racjonalnych decyzji inwestycyjnych dotyczących potrzeb budowy sieci wodociągowej.								
	3. Wykonane opracowanie.								

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

Ś.1.2.10. Budowa sieci wodociągowej Lubomierz – Mszana Górna – Łętowe – Łostówka.	1. Poprawa zaopatrzenia mieszkańców w wodę.					120 mln	Budżet gminy, środki UE, wkład własny mieszkańców	15%	Lokalna społeczność, Przedsiębiorstw o Wodno-Kanalizacyjne
	2. Poprawa jakości wody na terenie gminy.								
	3. Liczba kilometrów wybudowanej sieci / liczba nowych przyłączy.								
Ś.1.2.11. Budowa sieci wodociągowej Kasina Wielka – Kasinka Mała.	1. Poprawa zaopatrzenia mieszkańców w wodę.					90 mln	Budżet gminy, środki UE, wkład własny mieszkańców	15%	Lokalna społeczność, Przedsiębiorstw o Wodno-Kanalizacyjne
	2. Poprawa jakości wody na terenie gminy.								
	3. Liczba kilometrów wybudowanej sieci / liczba nowych przyłączy.								
Ś.1.2.12. Budowa sieci wodociągowej Olszówka – Raba Niżna – Glisne.	1. Poprawa zaopatrzenia mieszkańców w wodę.					70 mln	Budżet gminy, środki UE, wkład własny mieszkańców	15%	Lokalna społeczność, Przedsiębiorstw o Wodno-Kanalizacyjne
	2. Poprawa jakości wody na terenie gminy.								
	3. Liczba kilometrów wybudowanej sieci / liczba nowych przyłączy.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: ŚRODOWISKO, KRAJOBRAZ, ROLNICTWO, LEŚNICTWO

Cel Strategiczny: Podniesienie standardów środowiska, krajobrazu i rolnictwa

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO: 1.3. DOSTOSOWANIE GOSPODARKI ODPADAMI DO STANDARDÓW UE

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
Ś.1.3.1. Doskonalenie systemu selektywnego zbierania odpadów, w tym zakup kontenerów i pojemników do selektywnej zbiórki.	1. Zwiększenie poziomu odzysku i recyklingu odpadów. W konsekwencji minimalizacja ilości odpadów kierowanych do składowania na tradycyjnych wysypiskach. 2. Zmniejszenie ilości odpadów wywożonych z terenu gminy. 3. Lata 2008, 2009 zakup worków do selektywnej zbiórki, lata 2010-2012 zakup dzwonów i kontenerów.	120 tys.	120 tys.	450 tys.	200 tys.	200 tys.	W ramach opłaty za wywóz śmieci oraz budżet gminy	20%	
Ś.1.3.2. Prowadzenie akcji edukacyjnej promującej selektywną zbiórkę odpadów komunalnych.	1. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców. 2. Podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. 3. Osiągnięcie poziomu odzysku zgodnego z normą ustawową.	8 tys.	8 tys.	8 tys.	8 tys.	32 tys.	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki UE	10%	Dyrektorzy szkół, sołtysi, GPN
Ś.1.3.3. Kontynuacja realizacji planu usuwania wyrobów zawierających azbest.	1. Poprawa jakości środowiska oraz stanu zdrowia mieszkańców. 2. Usunięcie z obszaru gminy materiałów stanowiących realne zagrożenie dla zdrowia mieszkańców oraz utylizowanie ich na przygotowanych do tego składowiskach. 3. Ilość ton unieszkodliwionego azbestu.	50 tys.	100 tys.	150 tys.	200 tys.	400 tys.	Budżet gminy, budżet powiatu, zainteresowani mieszkańcy, WFOŚiGW, środki UE	50%	Sołtysi

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

Ś.1.3.4. Budowa Gminnego Punktu Gromadzenia Odpadów z Punktem Gromadzenia Odpadów Niebezpiecznych wraz z budową systemu obsługi.	1. Wypełnienie obowiązków nałożonych zapisami ustawy.				1,2 mln		Budżet gminy, budżet powiatu, zainteresowani mieszkańcy, WFOŚiGW, środki UE	20%	
	2. Ograniczenie ilości odpadów komunalnych składowanych w tradycyjny sposób								
	3. Ilość ton zagospodarowanych odpadów.								
Ś.1.3.5. Wprowadzenie programu gospodarowania odpadami wielkogabarytowymi.	1. Wypełnienie obowiązków nałożonych zapisami ustawy.	20 tys.	15 tys.	15 tys.			Budżet gminy, budżet	100%	
	2. Ograniczenie ilości odpadów komunalnych składowanych w tradycyjny sposób.								
	3. Ilość ton zagospodarowanych odpadów.								
Ś.1.3.6. Monitoring zagospodarowania odpadów produkcyjnych.	1. Kontrola sposobu gospodarowania odpadami przez przedsiębiorców.	10 tys.	10 tys.	10 tys.	10 tys.	40 tys.	Budżet gminy	100%	
	2. Poprawa jakości środowiska poprzez ograniczenie dzikich wysypisk i zanieczyszczenie wód powierzchniowych i gruntowych.								
	3. Procent skontrolowanych przedsiębiorców w stosunku do liczby zarejestrowanych firm (corocznie).								
Ś.1.3.7. Likwidacja dzikich wysypiska na terenie gminy.	1. Ochrona środowiska, w szczególności wód gruntowych oraz Poprawa funkcjonalności i estetyki tereny.	Zadanie ciągłe. Bez kosztów dla gminy.					Właściciele terenów/nieruchomości	0	UG, straż gminna
	2. Poprawa wizerunku gminy i wzrost ruchu turystycznego.								
	3. Liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: ŚRODOWISKO, KRAJOBRAZ, ROLNICTWO, LEŚNICTWO
Cel Strategiczny: Podniesienie standardów środowiska, krajobrazu i rolnictwa

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

1.4. ZACHOWANIE CZYSTOŚCI POWIETRZA (NIEDOPUSZCZANIE DO NISKIEJ EMISJI)

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
Ś.1.4.1. Realizacja programu ograniczenia niskiej emisji – pomoc finansowa w zakupie kolektorów słonecznych.	1. Wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych. 2. Ograniczenie niskiej emisji i poprawa jakości powietrza. 3. Liczba kolektorów uruchomionych na terenie gminy.	Do ustalenia po przeprowadzeniu ankiet wśród mieszkańców	Do ustalenia po przeprowadzeniu ankiet wśród mieszkańców				Zainteresowani mieszkańcy, budżet gminy, WFOŚiGW, środki UE	5%	
Ś.1.4.2. Realizacja programu ograniczenia niskiej emisji – pomoc finansowa w wymianie kotłów CO na kotły ekologicznie czyste (gaz, ekogroszek, palety).	1. Wzrost produkcji energii ze źródeł mniej uciążliwych dla środowiska. 2. Ograniczenie niskiej emisji i poprawa jakości powietrza. 3. Liczba nowoczesnych i ekologicznych kotłów CO działających na terenie gminy.		Do ustalenia po przeprowadzeniu ankiet wśród mieszkańców	Do ustalenia po przeprowadzeniu ankiet wśród mieszkańców	Do ustalenia po przeprowadzeniu ankiet wśród mieszkańców	Do ustalenia po przeprowadzeniu ankiet wśród mieszkańców	Zainteresowani mieszkańcy, budżet gminy, WFOŚiGW, środki UE	5%	
Ś.1.4.3. Promocja programu ograniczenia niskiej emisji poprzez zachęcanie do budownictwa pasywnego (ulotki i broszury informacyjne).	1. Powstawanie budynków, które w większym stopniu będą chroniły środowisko. 2. Obniżenie kosztów energii i poprawa stanu środowiska. 3. Liczba wydanych broszur / procentowy wzrost realizacji budownictwa pasywnego na terenie gminy.	3 tys.	3 tys.	3 tys.	3 tys.	12 tys.	Budżet gminy, biura architektoniczne, WFOŚiGW	50%	

Ś.1.4.4. Prowadzenie monitoringu stanu powietrza i upublicznianie pozyskanych informacji.	1. Pozyskanie wiedzy o stanie zanieczyszczeń gazowych (ilościowych i jakościowych) oraz miejscach jego powstawania i zwiększonej koncentracji.		50 tyS.				Budżet gminy, GPN, WFOŚiGW, PFOŚ	20%	Instytuty badawcze
	2. Możliwość docierania do najbardziej szkodzących środowisku osób i instytucji i podejmowania szybkich działań interwencyjnych, a także w przypadku dobrej jakości powietrza uczynienie z tego jednego z ważnych elementów strategii promocji turystycznej gminy.								
	3. Liczba punktów kontrolnych.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: ŚRODOWISKO, KRAJOBRAZ, ROLNICTWO, LEŚNICTWO

Cel Strategiczny: Podniesienie standardów środowiska, krajobrazu i rolnictwa

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO: 1.5. ZALESIANIE GRUNTÓW NIEUŻYTKOWANYCH ROLNICZO PRZY ZACHOWANIU AKTUALNYCH WALORÓW KRAJOBRAZU

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
Ś.1.5.1 Zalesianie gruntów nieużytkowanych rolniczo (ok. 5 ha rocznie).	1. Zwiększenie poziomu lesistości. 2. Zwiększenie dochodów z prowadzonej gospodarki leśnej. 3. Powierzchnia zalesionych gruntów.						Właściciele ARiMR Fundusz Leśny	0	
Ś.1.5.2 Organizacja szkoleń propagujących korzystanie z ekwiwalentu zalesieniowego.	1. Zwiększenie świadomości mieszkańców z korzyści płynących z zalesienia gruntów nieużytkowanych. 2. Zwiększenie lesistości gminy oraz zwiększenie dochodów z prowadzonej gospodarki leśnej. 3. Liczba zorganizowanych szkoleń/spotkań	1 tys.	1 tys.	1 tys.	1 tys.	4 tys.	ODR, Starostwo powiatowe	0	Lasy Państwowe, ARiMR, sołtysi

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: ŚRODOWISKO, KRAJOBRAZ, ROLNICTWO, LEŚNICTWO
Cel Strategiczny: Podniesienie standardów środowiska, krajobrazu i rolnictwa

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

1.6. ZABUDOWA UWZGLĘDNIAJĄCA KORYTARZE EKOLOGICZNE (MIGRACJA ZWIERZNY)

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu u zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
Ś.1.6.1. Zabezpieczenie korytarzy ekologicznych przed zabudową w planie zagospodarowania przestrzennego.	1. Umożliwienie swobodnej migracji zwierząt. 2. Utrzymanie stabilności ekosystemów. 3. Zmieniony plan zagospodarowania przestrzennego.	Bez kosztów						0	GPN, Lasy Państwowe
Ś.1.6.2. Prowadzenie zalesień w korytarzach ekologicznych.	1. Umożliwienie swobodnej migracji zwierząt. 2. Utrzymanie stabilności ekosystemów. 3. Hektary zalesionych terenów	Do ustalenia					GPN, zarządcy dróg, środki UE, WFOŚiGW, PFOŚ, Lasy Państwowe	0	
Ś.1.6.3. Budowa i zabezpieczenie korytarzy ekologicznych w miejscach ich przejścia przez drogi.	1. Umożliwienie swobodnej migracji dużych zwierząt i płazów. 2. Zapewnienie ciągłości istnienia gatunków wraz z ich siedliskami. 3. Liczba wybudowanych przejść i zabezpieczeń.	Do ustalenia					GPN, zarządcy dróg, środki UE WFOŚiGW, PFOŚ oraz budżet gminy w przypadku dróg gminnych	0	
Ś.1.6.4. Budowa przy obiektach hydrotechnicznych przepławek umożliwiających swobodną migrację ryb.	1. Umożliwienie swobodnej migracji ryb w górę rzek i potoków. 2. Utrzymanie stabilności ekosystemów i swobodny rozwój gatunków. 3. Liczba wybudowanych przepławek	Zgodnie z kalendarzem i budżetem RZGW					RZGW	0	Związek Wędkarzy

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: ŚRODOWISKO, KRAJOBRAZ, ROLNICTWO, LEŚNICTWO

Cel Strategiczny: Podniesienie standardów środowiska, krajobrazu i rolnictwa

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

1.7. POPRAWA ESTETYKI I EKONOMIKI ZABUDOWY NA OBSZARZE GMINY

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
Ś.1.7.1. Przygotowanie wytycznych do planu zagospodarowania.	1. Uzyskanie większego wpływu na jakość powstającego budownictwa. 2. Estetyzacja i ekonomika zabudowy. 3. Wytyczne do planu	10.000					Budżet gminy	100%	
Ś.1.7.2. Przygotowanie katalogów preferowanych projektów budowlanych dla obszaru gmin gorczańskich.	1. Uzyskanie większego wpływu na jakość powstającego budownictwa. 2. Estetyzacja zabudowy. 3. Opracowany dostępny dla mieszkańców katalog.		3 tys.				Biuro architektoniczne , budżet gminy	50%	Gminy gorczańskie
Ś.1.7.3. Inwentaryzacja miejsc szpecących, estetyzacja gminy, wraz z programem zadrzewiania miejsc psujących krajobraz.	1. Estetyzacja gminy. 2. Wylimitowanie z krajobrazu miejsc szczególnie zaburzających krajobraz, a także edukowanie lokalnej społeczności o konieczności działania w poszanowaniu dla środowiska naturalnego i krajobrazu, co jest szczególnie istotne w przypadku gminy chcącej budować swoją przyszłość w oparciu o rozwój turystyki. 3. Liczba zrealizowanych projektów z zakresu estetyzacji krajobrazu.	10 tys.					Granty z Urzędu Marszałkowskiego, budżet gminy	15%	
Ś.1.7.5. Przygotowanie systemu zachęt i kar preferujących zwartą zabudowę poprzez właściwe zapisy w planie.	1. Podejmowanie działań zmierzających do uzyskania bardziej zwartej zabudowy na terenie gminy. 2. Obniżenie kosztów gminnych inwestycji oraz poprawa stanu środowiska na terenie gminy. 3. Opracowany i przygotowany do wdrożenia system.	Bez kosztów						0	

Ś.1.7.5. Zapewnienie rolnikom dojazdu do pól poprzez właściwe zapisy w planie	1. Uporządkowanie stanów własnościowych na terenie gminy.	Bez kosztów							0	
	2. Ułatwienie prowadzenia gospodarstw rolnych.									
	3. Liczba przeprowadzonych zmian w planie.									

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: ŚRODOWISKO, KRAJOBRAZ, ROLNICTWO, LEŚNICTWO

Cel Strategiczny: Tradycyjne i ekologiczne gospodarstwa rolno-leśne

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

2.1. UKIERUNKOWANIE PRODUKCJI ROLNEJ NA PRODUKCJĘ ŻYWNOŚCI EKOLOGICZNEJ

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
Ś.2.1.1. Promowanie tworzenia gospodarstw ekologicznych (poprzez organizowanie szkoleń i systemu doradztwa).	1. Wzrost produkcji żywności ekologicznej. 2. Zwiększenie dochodów rolników z prowadzonej działalności. 3. Liczba nowopowstałych gospodarstw.	Zadanie ciągle					ARiMR, ODR, PFOŚ, firmy certyfikujące – COBICO, BioCert	0	

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: ŚRODOWISKO, KRAJOBRAZ, ROLNICTWO, LEŚNICTWO
Cel Strategiczny: Tradycyjne i ekologiczne gospodarstwa rolno-leśne

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:
2.2. GOSPODARKA LEŚNA UKIERUNKOWANA NA OCHRONĘ I POWIĘKSZENIE ZASOBÓW LEŚNYCH

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
Ś.2.2.1. Kontynuacja programu odbudowy drzewostanu.	1. Zwiększenie zalesienia na gruntach oznaczonych jako leśne.	Zadanie ciągłe. Nakłady do określenia.					Budżet starostwa, Lasy Państwowe, nadleśnictwa	0	Właściciele lasów, GPN
	2. Zwiększenie zasobów leśnych i podniesienie atrakcyjności krajobrazu.								
	3. Hektary zalesionych obszarów.								
Ś.2.2.2. Opracowanie aktualnych, uproszczonych planów zarządzania lasów.	1. Uporządkowanie gospodarki leśnej.	Nakłady do określenia a.	Nakłady do określenia a.				Lasy Państwowe	0	Właściciele lasów, GPN, budżet gminy
	2. Dostosowanie pozyskania (eksploatacji do możliwości produkcyjnych lasu, ustalenie składu gatunkowego do warunków siedliskowych.								
	3. Opracowane i zatwierdzone plany.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: ŚRODOWISKO, KRAJOBRAZ, ROLNICTWO, LEŚNICTWO
Cel Strategiczny: Tradycyjne i ekologiczne gospodarstwa rolno-leśne

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:
2.3. ROZSZERZENIE HODOWLI OWIEC I BYDŁA JAKO TRADYCYJNEGO ZAJĘCIA MIESZKAŃCÓW

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu u zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
Ś.2.3.1. Wspieranie hodowli owiec i bydła w gospodarstwach indywidualnych poprzez dopłaty do materiału zarodowego i towarowego.	1. Zachowanie tradycji wypasu bydła i owiec oraz przywrócenie kulturowego wypasu owiec.	0	20 tys.	20 tys.	20 tys.	20 tys.	MR, MŚ, UE, pozyskane granty	0	Polski Związek Owczarski, Regionalny Związek Hodowli Owiec budżet gminy
	2. Zmniejszenie bezrobocia na wsi i zwiększenie dochodów rolników oraz zapobieganie degradacji środowiska.								
	3. Zwiększenie pogłowia bydła i owiec / zapobieganie degradacji środowiska - powstanie hal.								
Ś.2.3.2. Zachęcenie hodowców z Mszany do promocji jagnięciny na rynku krajowym (udział w realizowanych projektach dotyczących hodowli owiec).	1. Zwiększenie pogłowia owiec wypasanych na terenie gminy.	Zadanie ciągłe. Bez kosztów dla budżetu					MR, MŚ, UE, pozyskane granty	0	Polski Związek Owczarski, Regionalny Związek Hodowli Owiec budżet gminy
	2. Pozyskanie alternatywnych źródeł dochodu dla osób zamieszkujących tereny wiejskie (zarówno przy hodowli owiec, jak i przetwórstwie).								
	3. Liczba hodowców biorąca udział w realizowanych projektach / procentowy wzrost pogłowia owiec.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: ŚRODOWISKO, KRAJOBRAZ, ROLNICTWO, LEŚNICTWO
Cel Strategiczny: Tradycyjne i ekologiczne gospodarstwa rolno-leśne

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:
2.4. TWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU LOKALNEGO PRZETWÓRSTWA

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu u zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
Ś.2.4.1. Pomoc w uzyskaniu dotacji na działalność gospodarczą dotyczącą przetwórstwa produktów rolnych z terenu gminy.	1. Zwiększenie możliwości rozwojowych osób zajmujących się produkcją i przetwórstwem produktów rolnych. 2. Szybszy rozwój branży poprzez dopływ dodatkowych środków, a w konsekwencji wzrost dochodów rolników i osób zajmujących się przetwórstwem. 3. Wielkości pozyskanych środków na rozwój.	Zadanie ciągłe. W ramach kosztów własnych ODR.					ODR , środki UE	0%	
Ś.2.4.2. Wypracowanie wraz z Urzędem Miasta wspólnej koncepcji (wraz ze wskazaniem lokalizacji) miejsca organizacji targów rolno-regionalnych.	1. Zapewnienie producentom i przetwórcom miejsca zbytu swoich produktów oraz promocja Miasta i Gminy jako miejsca produkcji ekologicznej żywności. 2. Wzrost zamożności mieszkańców Miasta i Gminy. 3. Wskazana lokalizacja.	Bez kosztów					0%	Urząd Miasta Mszana Dolna	
Ś.2.4.3. Zawarcie porozumienia i opracowanie koncepcji zagospodarowania placu targowego.	1. Zapewnienie producentom i przetwórcom miejsca zbytu swoich produktów oraz promocja Miasta i Gminy jako miejsca produkcji ekologicznej żywności. 2. Wzrost zamożności mieszkańców Miasta i Gminy. 3. Opracowana koncepcja.	20 tys.					Budżet gminy, budżet miasta	50%	Kupcy i przetwórcy zainteresowani udziałem w projekcie

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

Ś.2.4.4 Zagospodarowanie miejsca na organizowanie cotygodniowych (także weekendowych) targów rolno-regionalnych oraz utworzenie koniecznej infrastruktury (w ramach jednej ze stref usług wskazanych w zadaniu P.1.2.1.).	1. Zapewnienie producentom i przetwórcom miejsca zbytu swoich produktów oraz promocja Miasta i Gminy jako miejsca produkcji ekologicznej żywności.	2 mln					Budżet gminy, MRPO	15%	Kupcy i przetwórcy zainteresowani udziałem w projekcie, samorząd gospodarczy
	2. Wzrost zamożności mieszkańców Miasta i Gminy.								
	3. Przygotowany, wyposażony w niezbędną infrastrukturę i udostępniony kupcom plac targowy.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: ŚRODOWISKO, KRAJOBRAZ, ROLNICTWO, LEŚNICTWO
Cel Strategiczny: Tradycyjne i ekologiczne gospodarstwa rolno-leśne

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:
2.5. POPRAWA OPIEKI WETERYNARYJNEJ

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu u zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
Ś.2.5.1. Zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej.	1. Uzgodnienie z Urzędem Powiatowym całodobowych dyżurów weterynaryjnych na terenie gminy. 2. Zapewnienie bezpieczeństwa weterynaryjnego na terenie gminy. 3. Dostępność 24 godzinnej opieki weterynaryjnej.	Zadanie ciągle.					Budżet starostwa	0%	

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: ŚRODOWISKO, KRAJOBRAZ, ROLNICTWO, LEŚNICTWO

Cel Strategiczny: Podniesie świadomości ekologicznej mieszkańców i przyjezdnych

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO: 3.1. PODNIESIENIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ HODOWCÓW I ROLNIKÓW ORAZ ZACIEŚNIENIE WSPÓŁPRACY Z GORCZAŃSKIM PARKIEM NARODOWYM

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu u zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
Ś.3.1.1. Edukacja ekologiczna rolników (organizacja szkoleń, foldery, przewodniki dobrych praktyk).	1. Uświadomienie rolnikom zagrożeń wynikających z niewłaściwego gospodarowania ziemią i środkami ochrony roślin. 2. Poprawa stanu środowiska – w szczególności wód powierzchniowych. 3. Zmniejszenie stopnia zanieczyszczenia środowiska (w szczególności wód).	1 tys.	1 tys.	1 tys.	1 tys.	4 tys.	Budżet gminy	100%	Ośrodki Doradztwa Rolniczego, GPN
Ś.3.1.2. Wdrożony system szkoleń dla rolników i leśników.	1. Zapoznanie rolników i leśników z nowymi technologiami i tendencjami w uprawie roślin i hodowli zwierząt oraz możliwościami pozyskiwania finansowania na rozwój działalności. 2. Wzrost produkcji rolnej przy jednoczesnym obniżeniu jej kosztów oraz pracochłonności, a w konsekwencji wzrost dochodów rolników. 3. Liczba zorganizowanych szkoleń / liczba osób biorących udział w szkoleniach.	Zadanie ciągłe. W ramach kosztów własnych ODR					ODR, środki UE	0%	
Ś.3.1.3. Przygotowanie i prowadzenie programów edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży.	1. Promowanie zachowań związanych z codziennym bytowaniem mieszkańców w zgodzie z zasadami ochrony krajobrazu i przyrody. 2. Podnoszenie świadomości ekologicznej najmłodszych, a w konsekwencji czystsze środowisko i zachowane walory krajobrazowe. 3. Liczba przygotowanych i zrealizowanych projektów edukacyjnych/ liczba dzieci i młodzieży biorąca udział w projektach.	Zadanie ciągłe. W ramach kosztów własnych GPN i pozyskanych grantów.					GPN, granty UE		Dyrektorzy szkół, organizacje pozarządowe

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: KULTURA I EDUKACJA

Cel Strategiczny: Mieszkańcy gminy aktywnie uczestniczą i czerpią z dziedzictwa kulturowego regionu

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

1.1. STWORZENIE SYSTEMU WSPARCIA I PROMOCJI DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu u zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
K/E.1.1.1. Zorganizowanie „okrągłego stołu” dotyczącego miejsca kultury w gminie, którego celem będzie identyfikacja potrzeb mieszkańców poszczególnych sołectwach w dziedzinie kultury.	1. Poznanie potrzeb w zakresie rozwoju kultury i lokalnego dziedzictwa w poszczególnych miejscowościach gminy. 2. Zgromadzenie wiedzy na temat potrzeb i aspiracji lokalnej społeczności w zakresie zaspakajania potrzeb związanych z kulturą i dziedzictwem. 3. Zorganizowany cykl spotkań / wnioski przedstawione w formie analizy.	10 tys.					Budżet gminy	100%	Organizacje kultury, zespoły ludowe, Koła Gospodyń Wiejskich, parafie, szkoły, biblioteki, OSP
K/E.1.1.2. Identyfikacja osób i środowisk kultywujących sztukę ludową i rzemiosło tradycyjne.	1. Zachowanie i pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego. 2. Zachowanie tradycji i możliwość wykreowania lokalnych „produktów kulturowych”. 3. Powstałe opracowanie / liczba zidentyfikowanych osób / środowisk / produktów.	10 tys.					Budżet gminy	100%	Organizacje kultury, zespoły ludowe, Koła Gospodyń Wiejskich, parafie, szkoły, biblioteki, OSP
K/E.1.1.3. Stworzenie monografii sołectw gminy Mszana Dolna.	1. Zapoznanie szerokiego grona odbiorców z kulturą i tradycją ziemi zagórzańskiej i gorceńskiej. 2. Zwiększenie świadomości mieszkańców dotyczącej ich tożsamości oraz możliwość promocji gminy jako miejsca o bogatej historii, kulturze i tradycjach. 3. Monografia.		50 tys.				Budżet gminy, grant MKiDzN	50%	

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

K/E.1.1.4. Program współpracy samorządu ze szkołami i parafiami w zakresie promocji tradycji regionalnych.	1. Wzrost świadomości społecznej dotyczącej własnej historii, tradycji i przynależności kulturowej.	10 tys.	10 tys.	10 tys.	10 tys.	40 tys.	Budżet gminy	100%	Szeroko pojęta lokalna społeczność
	2. Wzmocnienie więzi społecznych, świadomość wartości otaczającej kultury i tradycji.								
	3. Uzgodniony społecznie i przyjęty program współpracy.								
K/E.1.1.5. Rozbudowa portalu internetowego gminy o część poświęconą regionalizmowi wraz z „forum zagórzańsko-gorczańskim”.	1. Wzrost świadomości społecznej dotyczącej własnej historii, tradycji i przynależności kulturowej.	10 tys.	10 tys.	10 tys.	10 tys.	40 tys.	Budżet gminy	100%	Szeroko pojęta lokalna społeczność
	2. Wzmocnienie więzi społecznych i świadomość wartości otaczającej kultury i tradycji.								
	3. Rozbudowany portal / funkcjonujące „forum zagórzańsko-gorczańskie”.								
K/E.1.1.6. Wydawanie dodatku zagórzańsko-gorczańskiego do gazety „Nasza Gmina”.	1. Wzrost świadomości społecznej dotyczącej własnej historii, tradycji i przynależności kulturowej	10 tys.	10 tys.	10 tys.	10 tys.	40 tys.	Budżet gminy	100%	Szeroko pojęta lokalna społeczność
	2. Wzmocnienie więzi społecznych, świadomość wartości otaczającej kultury i tradycji.								
	3. Publikowany dodatek.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: KULTURA I EDUKACJA

Cel Strategiczny: Mieszkańcy gminy aktywnie uczestniczą i czerpią z dziedzictwa kulturowego regionu

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

1.2. ZAŁOŻENIE PROFESJONALNYCH DZIECIĘCYCH ZESPOŁÓW REGIONALNYCH

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
K/E.1.2.1. Stworzenie zespołu dziecięcego przy istniejącym zespole regionalnym „Kasinianie – Zagórzanie” w Kasinie Wielkiej oraz organizacja zespołu w Mszanie Górnej wraz z ich wyposażeniem (zakup strojów).	1. Kultywowanie tradycji ludowych wśród dzieci i młodzieży. 2. Zainteresowanie szerokiego grona mieszkańców i osób odwiedzających gminę kulturą i tradycjami ludowymi, a także stworzenie produktu kulturowego. 3. Działające zespoły dziecięce.	120 tys.	20 tys.	20 tys.	20 tys.	80 tys.	Budżet gminy, sponsorzy, granty	50%	Zespół „Kasinianie – Zagórzanie”, Stowarzyszenie Rozwoju i Odnowy Wsi Kasina Wielka, gmina

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: KULTURA I EDUKACJA

Cel Strategiczny: Mieszkańcy gminy aktywnie uczestniczą i czerpią z dziedzictwa kulturowego regionu

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

1.3. WSPIERANIE WYDARZEŃ KULTURALNYCH ORAZ OSÓB I ORGANIZACJI ZAJMUJĄCYCH SIĘ KULTURĄ

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
K/E.1.3.1. Kontynuowanie i rozwijanie dużej, cyklicznej imprezy promującej region i stanowiącej atrakcję turystyczną gminy (Gorczańskie Lato).	1. Promocja lokalnej kultury, tradycji i rzemiosła. 2. Upowszechnienie atrakcji, która przyciągnie turystów i poprawi promocję regionu. 3. Coroczna impreza pod nazwą Gorczańskie Lato.	50 tys.	50 tys.	50 tys.	50 tys.	200 tys.	Budżet gminy, sponsorzy	30%	Zespoły regionalne, twórcy ludowi, przedsiębiorcy, sąsiednie gminy, KGW, sołtysi, OSP, LKS-y
K/E.1.3.2. Stworzenie programu wsparcia dla instytucji kultury z terenu gminy (organizacja szkoleń i doradztwa).	1. Wzmocnienie instytucjonalne instytucji kultury z terenu gminy. 2. Organizacja szkoleń i doradztwa, które pozwolą zapoznać się przedstawicielom tych instytucji z możliwymi zewnętrznymi źródłami finansowania, a także przygotuje ich do samodzielnego wypełniania stosownych aplikacji. 3. Wielkość środków pozyskanych samodzielnie przez instytucje kultury.	5 tys.	5 tys.	5 tys.	5 tys.	20 tys.	Budżet gminy	100%	
K/E.1.3.3. Włączenie organizacji pozarządowych w system alokacji środków przeznaczonych na cele kulturalne.	1. Poszerzenie kręgu instytucji zajmujących się działalnością kulturalną i finansowanych ze środków publicznych. 2. Przejmowanie zadań z zakresu kultury przez organizacje pozarządowe. 3. Wielkość przekazanych środków / liczba wspartych instytucji i inicjatyw (2008 stworzenie systemu, 2009 – 2015 organizacja konkursów grantowych przez gminę).	20 tys.	20 tys.	20 tys.	20 tys.	80 tys.	Budżet gminy	100%	

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

K/E.1.3.4. Stworzenie corocznego konkursu na najbardziej twórczego i aktywnego mieszkańca gminy Mszana Dolna.	1. Promocja postaw ludzi, którzy pozytywnie wpływają rozwój gminy oraz potrafią zorganizować lokalną społeczność wokół ważnych dla gminy przedsięwzięć.	Działanie ciągle poczynszy od 2008. Bez kosztów po stronie gminy.	Sponsorzy		
	2. Budowanie lokalnego patriotyzmu; upowszechnianie „dobrych praktyk” i tworzenie mody na działalność społeczną.				
	3. Zorganizowany konkurs.				

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: KULTURA I EDUKACJA

Cel Strategiczny: Dzieci i młodzież mają optymalne warunki do wszechstronnego rozwoju

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

2.1. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPORTOWO-EDUKACYJNEJ

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
K/E.2.1.1. Budowa boiska sportowego w Glisnem.	1. Poprawa infrastruktury służącej rozwojowi mieszkańców gminy, w tym szczególnie dzieci i młodzieży.	150 tys.	150 tys.				Budżet gminy, MRPO	15%	
	2. Powstanie miejsca umożliwiającego organizację zawodów sportowych i imprez kulturalno-oświatowych.								
	3. Wybudowany obiekt.								
K/E.2.1.2. Nadbudowa Gimnazjum w Mszanie Górnej.	1. Poprawa warunków lokalowych związanych z funkcjonowaniem obiektów edukacyjno-oświatowych.	500 tys.					Budżet gminy,	100%	
	2. Lepsze warunki edukacji zarówno dla uczniów, jak i nauczycieli.								
	3. Nadbudowany obiekt Gimnazjum / wzrost powierzchni edukacyjnej w gminie								
K/E.2.1.3. Budowa boiska sportowego w Kasince Małej.	1. Poprawa infrastruktury służącej rozwojowi mieszkańców gminy, w tym szczególnie dzieci i młodzieży.	150 tys.	150 tys.				Budżet gminy, MRPO	15%	
	2. Powstanie miejsca umożliwiającego organizację zawodów sportowych i imprez kulturalno-oświatowych.								
	3. Wybudowany obiekt.								
K/E.2.1.4. Budowa sali gimnastycznej w przy SP nr 1 w Lubomierzu.	1. Poprawa warunków lokalowych związanych z funkcjonowaniem obiektów edukacyjno-oświatowych.	1.3 mln.	1.3 mln.				Budżet gminy, MRPO	15%	
	2. Lepsze warunki realizowania zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów.								
	3. Wybudowany obiekt.								

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

K/E.2.1.5. Budowa hali sportowej w Łętowie.	1. Poprawa infrastruktury służącej rozwojowi mieszkańców gminy, w tym szczególnie dzieci i młodzieży.	500 tys.	1 mln.				Budżet gminy, MRPO	15%	
	2. Powstanie miejsca umożliwiającego organizację zawodów sportowych i imprez kulturalno-oświatowych.								
	3. Wybudowany obiekt.								
K/E.2.1.6. Budowa boiska sportowego w Łostówce.	1. Poprawa infrastruktury służącej rozwojowi mieszkańców gminy, w tym szczególnie dzieci i młodzieży.	100 tys.	200 tys.				Budżet gminy	100%	
	2. Powstanie miejsca umożliwiającego organizację zawodów sportowych i imprez kulturalno-oświatowych.								
	3. Wybudowany obiekt.								
K/E.2.1.7. Budowa boiska sportowego w Rabie Niżnej.	1. Modernizacja przestrzeni publicznej ze szczególnym uwzględnieniem bazy sportowej.	300 tys.					Budżet gminy	100%	
	2. Powstanie miejsca umożliwiającego organizację zawodów sportowych i imprez kulturalno-oświatowych.								
	3. Wybudowany obiekt.								
K/E.2.1.8. Budowa sali gimnastycznej i boiska w przy SP nr 2 w Mszanie Górnej.	1. Poprawa infrastruktury służącej rozwojowi mieszkańców gminy, w tym szczególnie dzieci i młodzieży.	1 mln.	1 mln.				Budżet gminy, MRPO	15%	
	2. Powstanie miejsca umożliwiającego organizację zawodów sportowych i imprez kulturalno-oświatowych.								
	3. Wybudowany obiekt.								
K/E.2.1.9. Budowa boiska sportowego w Olszówce.	1. Modernizacja przestrzeni publicznej ze szczególnym uwzględnieniem bazy sportowej.	250 tys.	250 tys.				Budżet gminy	100%	
	2. Powstanie miejsca umożliwiającego organizację zawodów sportowych i imprez kulturalno-oświatowych.								
	3. Wybudowany obiekt.								
K/E.2.1.10. Budowa boiska sportowego w Mszanie Górnej.	1. Modernizacja przestrzeni publicznej ze szczególnym uwzględnieniem bazy sportowej.	250 tys.	250 tys.				Budżet gminy	100%	
	2. Powstanie miejsca umożliwiającego organizację zawodów sportowych i imprez kulturalno-oświatowych.								
	3. Wybudowany obiekt.								

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

K/E.2.1.11. Budowa boiska sportowego w Lubomierzu.	1. Modernizacja przestrzeni publicznej ze szczególnym uwzględnieniem bazy sportowej.	250 tys.	250 tys.					Budżet gminy	100%	
	2. Powstanie miejsca umożliwiającego organizację zawodów sportowych i imprez kulturalno-oświatowych.									
	3. Wybudowany obiekt.									
K/E.2.1.12. Adaptacja pomieszczeń szkolnych wcześniej nieużytkowanych do celów noclegowych z przeznaczeniem na wymianę międzyszkolną uczniów.	1. Znaleźnienie dodatkowych źródeł dochodów dla jednostek edukacyjnych.	150 tys.						Budżet gminy, MRPO	15%	
	2. Pozyskanie dodatkowych środków z przeznaczeniem na zakup dodatkowych pomocy naukowych i wyposażenia szkół.									
	3. Liczba stworzonych miejsc noclegowych / wartość pozyskanych dodatkowo środków.									
K/E.2.1.13. Zwiększenie zasobów informatyczno-audiowizualnych w szkołach.	1. Podniesienie poziomu nauczania.	20 tys.	20 tys.	20 tys.	20 tys.	80 tys.		Budżet gminy, Granty zewnętrzne	50%	Dyrektorzy szkół, rodzice
	2. Łatwiejsze przyswajanie wiedzy przez uczniów.									
	3. Liczba nowego sprzętu i pomocy naukowych zakupionych do szkół.									
K/E.2.1.14. Rozbudowa funkcjonujących obiektów użyteczności publicznej w celu nadania im funkcji centrów informatycznych z otwartym dostępem do Internetu – Lubomierz, Łostówka, Olszówka (remiza), Raba Niżna, Mszana Górna (stara szkoła), Kasina Wielka (stara stołówka).	1. Zwiększenie szans rozwojowych i edukacyjnych mieszkańców gminy.	100 tys.	100 tys.	100 tys.	100 tys.	400 tys.		Budżet gminy, MRPO	15%	
	2. Zwiększenie liczby mieszkańców gminy mających dostęp do Internetu i potrafiących z niego korzystać w celu pogłębiania swojego rozwoju.									
	3. Liczba stworzonych centrów informatycznych w obiektach użyteczności publicznej.									

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

K/E.2.1.15. Modernizacja sali gimnastycznej w ZPO w Kasince Małej.	1. Poprawa warunków lokalowych związanych z funkcjonowaniem obiektów edukacyjno-oświatowych.						200 tys.	Budżet gminy,	100%	
	2. Lepsze warunki realizowania zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów.									
	3. Wybudowany obiekt.									
K/E.2.1.16. Budowa w każdym sołectwie profesjonalnych ogródków jordanowskich i placów zabaw.	1. Modernizacja przestrzeni publicznej ze szczególnym uwzględnieniem bezpiecznej infrastruktury dla dzieci.	50 tys.	50 tys.	50 tys.	50 tys.		200 tys.	Budżet gminy, lokalna społeczność	50%	
	2. Powstanie miejsc umożliwiających bezpieczną zabawę i rozwój dla najmłodszych mieszkańców gminy.									
	3. Liczba wybudowanych ogródków jordanowskich i placów zabaw.									
K/E.2.1.17. Budowa małej infrastruktury sportowej przy szkołach (np. streetworkball).	1. Modernizacja przestrzeni publicznej ze szczególnym uwzględnieniem małej infrastruktury sportowej.	10 tys.	10 tys.	10 tys.				Budżet gminy, lokalna społeczność	50%	
	2. Powstanie miejsca umożliwiającego bezpieczne zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży.									
	3. Liczba urządzeń małej infrastruktury sportowej zainstalowanej na terenie gminy.									

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: KULTURA I EDUKACJA

Cel Strategiczny: Dzieci i młodzież mają optymalne warunki do wszechstronnego rozwoju

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

2.2. BOGATA OFERTA ATRAKCYJNYCH ZAJĘĆ POZALEKCYJNYCH PROWADZONYCH PRZEZ PROFESJONALISTÓW

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu u zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
K/E.2.2.1. Badania uzdolnień i predyspozycji dzieci z terenu gminy w celu właściwego dostosowania oferty zajęć pozalekcyjnych (dzieci w wieku lat 6).	1. Kształtowanie i właściwe rozwijanie uzdolnień u dzieci. 2. Dostosowanie oferty edukacyjnych do rzeczywistych uzdolnień i preferencji dzieci. 3. Liczba dzieci rok rocznie poddawanych badaniom.	8 tys.	8 tys.	8 tys.	8 tys.	32 tys.	Budżet gminy	100%	Dyrektorzy szkół
K/E.2.2.2. Opracowanie programu zajęć pozalekcyjnych dla wszystkich dzieci na terenie gminy.	1. Kształtowanie i właściwe rozwijanie uzdolnień u dzieci. 2. Dostosowanie oferty edukacyjnych do rzeczywistych uzdolnień i preferencji dzieci. 3. Opracowany program.	10 tys.					Budżet gminy	100%	Dyrektorzy szkół
K/E.2.2.3. Opracowanie kompleksowych projektów programów zajęć pozalekcyjnych, pod finansowanie z PO KL (w tym a/ zajęcia dla dzieci uzdolnionych, b/ wyrównywanie szans, c/ zajęcia pozalekcyjne).	1. Pozyskanie finansowania zewnętrznego na programy zajęć pozalekcyjnych oraz zakup sprzętu. 2. Zwiększenie dostępności oraz uatrakcyjnienie oferty zajęć pozalekcyjnych. 3. Liczba przygotowanych i złożonych projektów.	2 tys.	2 tys.	2 tys.	2 tys.	8 tys.	Budżet gminy	100%	Dyrektorzy szkół

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

K/E.2.2.4. Organizowanie wyjazdów kolonijnych dla dzieci z rodzin ubogich.	1. Wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży z rodzin ubogich i społecznie zaniedbanych.	50 tys.	50 tys.	50 tys.	50 tys.	200 tys.	Budżet gminy	100%	GOPS, parafie, dyrektorzy szkół
	2. Zapewnienie wypoczynku dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich i społecznie zaniedbanych.								
	3. Liczba zorganizowanych obozów / liczba dzieci korzystających z tej formy pomoc.								
K/E.2.2.5 Organizacja zajęć z zakresu bezpieczeństwa drogowego (pomoc w uzyskaniu karty rowerowej dla dzieci).	1. Poprawa bezpieczeństwa dzieci i młodzieży.	1 tys.	1 tys.	1 tys.	1 tys.	4 tys.	Budżet Straży Gminnej	100%	Policja, Straż Gminna
	2. Zwiększenie świadomości dzieci i młodzieży w zakresie zasad właściwych zachowań na drodze, a w konsekwencji zmniejszenie liczby wypadków.								
	3. Liczba uzyskanych kart rowerowych / zmniejszenie liczby wypadków z udziałem dzieci i młodzieży.								
K/E.2.2.6 Opracowanie programu wypoczynku dla dzieci na ferie zimowe i wakacje.	1. Zapewnienie interesującego i bezpiecznego wypoczynku dzieciom pozostającym w czasie wolnym (ferie i wakacje) na terenie gminy.	10 tys.	10 tys.	10 tys.	10 tys.	40 tys.	Budżet Gminny	100%	dyrektorzy szkół, parafie, biblioteki, kluby sportowe, GPN
	2. Zwiększenie dostępności oraz uatrakcyjnienie oferty zajęć dostępnych w czasie wolnym od zajęć szkolnych.								
	3. Opracowany i wdrożony program.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: KULTURA I EDUKACJA

Cel Strategiczny: Dzieci i młodzież mają optymalne warunki do wszechstronnego rozwoju

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

2.3. EDUKACJA REGIONALNA

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu u zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
K/E.2.3.1. Opracowanie programu edukacji regionalnej na terenie gminy.	1. Zwiększenie świadomości przynależności do regionu o bogatej historii i dużych wartościach kulturowych. 2. Zachowanie i pielęgnowanie regionalnego dziedzictwa kulturowego wśród dzieci i młodzieży. 3. Opracowany program.	Bez kosztów							Dyrektorzy szkół, osoby kierujące zespołami regionalnymi, dyrektorzy bibliotek, twórcy ludowi
K/E.2.3.2. Tworzenie izb i zespołów regionalnych przy szkołach, w których izby i zespoły jeszcze nie funkcjonują.	1. Zwiększenie świadomości przynależności do regionu o bogatej historii i dużych wartościach kulturowych. 2. Zachowanie i pielęgnowanie regionalnego dziedzictwa kulturowego wśród dzieci i młodzieży. 3. Liczba utworzonych i funkcjonujących izb oraz zespołów.	5 tys.	5 tys.	5 tys.	5 tys.	20 tys.	Budżet gminy	100%	
K/E.2.3.3. Przygotowanie i organizacja corocznego konkursu wiedzy o regionie (wspólnie z i gminami ościennymi) pod patronatem wójtów gmin i dyrektora parku narodowego.	1. Budowanie patriotyzmu lokalnego i dumy z dziedzictwa przyrodniczego rodzinnych stron. 2. Wzrost wiedzy o miejscu, w którym się żyje. 3. Liczba dzieci uczestniczących w eliminacjach.	2 tys.	2 tys.	2 tys.	2 tys.	8 tys.	Budżet gminy, sponsorzy	20%	

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: KULTURA I EDUKACJA

Cel Strategiczny: Dzieci i młodzież mają optymalne warunki do wszechstronnego rozwoju

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

2.4. WSPÓŁPRACA GMINY, MIASTA I POWIATU W ZAKRESIE DOSTOSOWANIA OFERTY EDUKACYJNEJ DO POTRZEB RYNKU PRACY I POPYTU NA OKREŚLONE USŁUGI EDUKACYJNE

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu u zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
K/E.2.4.1. Zapoznanie młodzieży szkół gimnazjalnych z zasadami poruszania się na rynku pracy oraz z bieżącą sytuacją na rynku pracy (zawody/specjalności deficytowe).	1. Przygotowanie młodzieży do świadomego wejścia na rynek pracy. 2. Umiejętność zaplanowania przez młodzież swojej kariery zawodowej. 3. Liczba przeprowadzonych w szkołach spotkań / warsztatów z doradcami zawodowymi.	Działanie ciągłe. W ramach środków PUP.					Środki PUP	0	Dyrektorzy szkół
K/E.2.4.2. Stworzenie instytucjonalnych ram współpracy pomiędzy Gminą, Miastem i PUP w celu dostosowywania oferty edukacyjnej szkolnictwa zawodowego do zdiagnozowanych potrzeb rynku pracy.	1. Dostosowanie oferty szkół zawodowych do rzeczywistych potrzeb rynku pracy. 2. Ograniczenie kształcenia zawodów nieatrakcyjnych na rynku pracy oraz zwiększenie liczby osób kształconych w zawodach atrakcyjnych i deficytowych. 3. Liczba absolwentów szkół zawodowych znajdujących zatrudnienie w pierwszym roku po ukończeniu szkoły.	Działanie ciągłe. Bez kosztów po stronie gminy.						0	Dyrektorzy szkół, PUP Myślenice, samorząd gospodarczy, wydziały edukacji Urzędu Miasta i Gminy

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

K/E.2.4.3. Diagnostyka predyspozycji zawodowych młodzieży z terenu gminy.	1. Uświadomienie predyspozycji zawodowych.	W ramach środków PUP	W ramach środków PUP	W ramach środków PUP	W ramach środków PUP	W ramach środków PUP	PUP	0%	Dyrektorzy szkół
	2. Właściwy dobór ścieżki kariery zawodowej do posiadanych predyspozycji, a w konsekwencji większa satysfakcja z wykonywanej pracy.								
	3. Liczba osób biorących udział w projekcie.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Cel Strategiczny: Infrastruktura drogowa dostosowana do potrzeb mieszkańców

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

1.1. BUDOWA CHODNIKÓW NA TERENIE GMINY

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu u zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
B.1.1.1. Budowa chodnika wzdłuż drogi wojewódzkiej 968 w Kasince Małej od os. Świątkówka do os. Kalety (5 km).	1. Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym. 2. Zmniejszenie liczby wypadków z udziałem pieszych. 3. Długość wybudowanego chodnika.	1 mln.	1 mln.	1 mln.	1 mln.	1 mln.	Budżet gminy, budżet województwa małopolskiego	50%	
B.1.1.2. Budowa chodnika wzdłuż drogi wojewódzkiej w Lubomierzu (1 km).	1. Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym. 2. Zmniejszenie liczby wypadków z udziałem pieszych. 3. Długość wybudowanego chodnika.				1 mln.		Budżet gminy, budżet województwa małopolskiego	50%	
B.1.1.3. Budowa chodnika wzdłuż drogi wojewódzkiej w Mszanie Górnej (1 km).	1. Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym. 2. Zmniejszenie liczby wypadków z udziałem pieszych. 3. Długość wybudowanego chodnika.	1,1 mln.					Budżet gminy, budżet województwa małopolskiego	50%	
B.1.1.4. Budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej w Kasince Małej od cmentarza do os. Cieże (5 km).	1. Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym. 2. Zmniejszenie liczby wypadków z udziałem pieszych. 3. Długość wybudowanego chodnika.	1 mln.	1 mln.				Budżet gminy, budżet powiatu	50%	
B.1.1.5. Budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej w Łętowie (2 km).	1. Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym. 2. Zmniejszenie liczby wypadków z udziałem pieszych. 3. Długość wybudowanego chodnika.			1 mln.	1 mln.		Budżet gminy, budżet powiatu	50%	

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

B.1.1.6. Budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej w Łostówce (2 km).	1. Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym.	1,5 mln.	680 tys.				Budżet gminy, budżet powiatu	50%	
	2. Zmniejszenie liczby wypadków z udziałem pieszych.								
	3. Długość wybudowanego chodnika.								
B.1.1.7. Budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej w Glisnem (500 m).	1. Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym.					0,5 mln.	Budżet gminy, budżet powiatu	50%	
	2. Zmniejszenie liczby wypadków z udziałem pieszych.								
	3. Długość wybudowanego chodnika.								
B.1.1.8. Budowa chodnika wzdłuż drogi krajowej w Kasinie Wielkiej.	1. Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym.	2 mln.	2 mln.				Budżet gminy, budżet województwa	50%	
	2. Zmniejszenie liczby wypadków z udziałem pieszych.								
	3. Długość wybudowanego chodnika.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Cel Strategiczny: Infrastruktura drogowa dostosowana do potrzeb mieszkańców

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

1.2. OŚWIETLENIE DRÓG NA TERENIE GMINY

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
B.1.2.1. Budowa oświetlenia wzdłuż drogi powiatowej w Kasince Małej od cmentarza do ośrodka zdrowia (1 km).	1. Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach na terenie gminy. 2. Zmniejszenie liczby wypadków komunikacyjnych i zdarzeń kryminalnych. 3. Liczba punktów świetlnych.	45 tys.	45 tys.				Budżet gminy	100%	
B.1.2.2. Budowa oświetlenia wzdłuż drogi powiatowej w Kasince Małej od os. Płoskonki do os. Cieże (2 km).	1. Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach na terenie gminy. 2. Zmniejszenie liczby wypadków komunikacyjnych i zdarzeń kryminalnych. 3. Liczba punktów świetlnych.					180 tys.	Budżet gminy	100%	
B.1.2.3. Budowa oświetlenia wzdłuż drogi powiatowej w Olszówce od przejazdu kolejowego do istniejącego oświetlenia (2 km).	1. Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach na terenie gminy. 2. Zmniejszenie liczby wypadków komunikacyjnych i zdarzeń kryminalnych. 3. Liczba punktów świetlnych.			45 tys.	45 tys.		Budżet gminy	100%	
B.1.2.4. Budowa oświetlenia wzdłuż drogi powiatowej w Łostówce (3 km).	1. Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach na terenie gminy. 2. Zmniejszenie liczby wypadków komunikacyjnych i zdarzeń kryminalnych. 3. Liczba punktów świetlnych.			135 tys.	135 tys.		Budżet gminy	100%	

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

B.1.2.5 Budowa oświetlenia wzdłuż drogi gminnej Pod Skałą w miejscowości Łostówka (1,5 km).	1. Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach na terenie gminy.	135 tys.					Budżet gminy	100%	
	2. Zmniejszenie liczby wypadków komunikacyjnych i zdarzeń kryminalnych.								
	3. Liczba punktów świetlnych.								
B.1.2.6. Budowa oświetlenia wzdłuż drogi powiatowej w miejscowości Łętowe (800 m).	1. Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach na terenie gminy.	80 tys.					Budżet gminy	100%	
	2. Zmniejszenie liczby wypadków komunikacyjnych i zdarzeń kryminalnych.								
	3. Liczba punktów świetlnych.								
B.1.2.7. Budowa oświetlenia wzdłuż drogi wojewódzkiej od granicy Mszany Górnej do os. Butory w Lubomierzu (2 km).	1. Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach na terenie gminy.	.				200 tys.	Budżet gminy	100%	
	2. Zmniejszenie liczby wypadków komunikacyjnych i zdarzeń kryminalnych.								
	3. Liczba punktów świetlnych.								
B.1.2.8. Budowa oświetlenia wzdłuż drogi wojewódzkiej od os. Dziedziny do granicy ze Szczawą w Lubomierzu (2 km).	1. Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach na terenie gminy.	.				200 tys.	Budżet gminy	100%	
	2. Zmniejszenie liczby wypadków komunikacyjnych i zdarzeń kryminalnych.								
	3. Liczba punktów świetlnych.								
B.1.2.9. Budowa oświetlenia wzdłuż drogi powiatowej w Kasinie Wielkiej os. Korytki - Chęci (3 km)	1. Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach na terenie gminy.	.				300 tys.	Budżet gminy	100%	
	2. Zmniejszenie liczby wypadków komunikacyjnych i zdarzeń kryminalnych.								
	3. Liczba punktów świetlnych.								
B.1.2.9. Budowa oświetlenia przy drodze prowadzącej do Szkoły Podstawowej nr 2 w Mszanie Górnej	1. Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach na terenie gminy.	.				200 tys.	Budżet gminy	100%	
	2. Zmniejszenie liczby wypadków komunikacyjnych i zdarzeń kryminalnych.								
	3. Liczba punktów świetlnych.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Cel Strategiczny: Infrastruktura drogowa dostosowana do potrzeb mieszkańców

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:									
1.3. MODERNIZACJA ISTNIEJĄCEJ SIECI DROGOWEJ ZGODNIE Z OBOWIĄZUJĄCYMI STANDARDAMI ORAZ BUDOWA PARKINGÓW									
Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu u zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
B.1.3.1. Modernizacja dróg gminnych oraz osiedlowych w miejscowości Glisne (2 km).	1. Poprawa stanu dróg na terenie gminy. 2. Poprawa bezpieczeństwa i komfortu podróżowania. 3. Liczba kilometrów zmodernizowanych dróg.		2 mln (projekt + wykonanie)				Budżet gminy, MRPO	50%	
B.1.3.2. Modernizacja dróg gminnych oraz osiedlowych w miejscowości Olszówka (6 km).	1. Poprawa stanu dróg na terenie gminy. 2. Poprawa bezpieczeństwa i komfortu podróżowania. 3. Liczba kilometrów zmodernizowanych dróg.		4 mln (projekt + wykonanie)				Budżet gminy, MRPO	50%	
B.1.3.3. Modernizacja dróg gminnych oraz osiedlowych w miejscowości Łostówka (12 km).	1. Poprawa stanu dróg na terenie gminy. 2. Poprawa bezpieczeństwa i komfortu podróżowania. 3. Liczba kilometrów zmodernizowanych dróg.			4 mln (projekt + wykonanie)			Budżet gminy, MRPO	50%	
B.1.3.4. Modernizacja dróg gminnych oraz osiedlowych w miejscowości Mszana Górna (10 km).	1. Poprawa stanu dróg na terenie gminy. 2. Poprawa bezpieczeństwa i komfortu podróżowania. 3. Liczba kilometrów zmodernizowanych dróg.			5 mln (projekt + wykonanie)			Budżet gminy, MRPO	50%	

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

B.1.3.5. Modernizacja dróg gminnych oraz osiedlowych w miejscowości Lubomierz (25 km).	1. Poprawa stanu dróg na terenie gminy.			6 mln (projekt + wykonanie)	Budżet gminy, MRPO	50%	
	2. Poprawa bezpieczeństwa i komfortu podróżowania.						
	3. Liczba kilometrów zmodernizowanych dróg.						
B.1.3.6. Modernizacja dróg gminnych oraz osiedlowych w miejscowości Kasina Wielka (10 km).	1. Poprawa stanu dróg na terenie gminy.			5 mln (projekt + wykonanie)	Budżet gminy, MRPO	50%	
	2. Poprawa bezpieczeństwa i komfortu podróżowania.						
	3. Liczba kilometrów zmodernizowanych dróg.						
B.1.3.7. Modernizacja dróg gminnych oraz osiedlowych w miejscowości Kasinka Mała (25 km).	1. Poprawa stanu dróg na terenie gminy.			10 mln (projekt + wykonanie)	Budżet gminy, MRPO	50%	
	2. Poprawa bezpieczeństwa i komfortu podróżowania.						
	3. Liczba kilometrów zmodernizowanych dróg.						
B.1.3.8. Modernizacja dróg gminnych oraz osiedlowych w miejscowości Raba Niżna (5 km).	1. Poprawa stanu dróg na terenie gminy.			2 mln (projekt + wykonanie)	Budżet gminy, MRPO	50%	
	2. Poprawa bezpieczeństwa i komfortu podróżowania.						
	3. Liczba kilometrów zmodernizowanych dróg.						
B.1.3.9. Modernizacja dróg gminnych oraz osiedlowych w miejscowości Łętowe (10 km).	1. Poprawa stanu dróg na terenie gminy.			3 mln (projekt + wykonanie)	Budżet gminy, MRPO	50%	
	2. Poprawa bezpieczeństwa i komfortu podróżowania.						
	3. Liczba kilometrów zmodernizowanych dróg.						
B.1.3.10. Stabilizacja i usuwanie skutków osuwisk - Lubomierz, Kasinka Mała, Łętowe.	1. Odbudowa infrastruktury drogowo-mostowej.	1 mln.	1 mln.				Budżet gminy
	2. Poprawa bezpieczeństwa i komfortu podróżowania.						
	3. Ustabilizowane osuwiska w Lubomierzu, Kasince Małej, Łętowem						

B.1.3.11. Budowa/modernizacja parkingów w miejscowościach: Mszana Górna (przy stadionie) oraz Kasince Małej i Mszanie Górnej, Kasinie Wielkiej i Lubomierzu (przy ośrodkach zdrowia).	1. Poprawa infrastruktury okołodrogowej.	500 tys.	500 tys.	100 tys.			Budżet gminy	100%	
	2. Poprawa komfortu i bezpieczeństwa mieszkańców gminy.								
	3. Wybudowanie 5 parkingów.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Cel Strategiczny: Infrastruktura drogowa dostosowana do potrzeb mieszkańców

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

1.4. OZNAKOWANIE DRÓG I OSIEDLI

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu u zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
B.1.4.1. Oznakowanie nazw osiedli i przysiółków na terenie wszystkich sołectw wchodzących w skład gminy.	1. Zapewnienie lepszej orientacji na terenie gminy. 2. Usprawnienie działania służb ratowniczych i porządkowych oraz lepsza orientacja dla osób odwiedzających gminę. 3. Liczba nowych tablic informacyjnych / procent pokrycia obszaru gminy informacją o nazwach osiedli i przysiółków.	50 tys.	10 tys.	10 tys.	10.tys	40 tys.	Budżet gminy	100%	Sołtysi

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE
Cel Strategiczny: Infrastruktura drogowa dostosowana do potrzeb mieszkańców

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

1.5. INFRASTRUKTURA SŁUŻĄCA POPRAWIE BEZPIECZEŃSTWA NA DROGACH

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
B.1.5.1. Wyznaczenie i przygotowanie (w tym oświetlenie) przejść dla pieszych na drogach gminnych oraz oznakowanie miejsc szczególnie niebezpiecznych.	1. Poprawa bezpieczeństwa ruchu, w tym w szczególności pieszych. 2. Zmniejszenie liczby wypadków i zdarzeń drogowych. 3. Liczba oznakowanych i oświetlonych przejść dla pieszych oraz oznakowanych miejsc niebezpiecznych.	Do ustalenia	Do ustalenia	Do ustalenia	Do ustalenia	Do ustalenia	Zarządcy dróg		
B.1.5.2. Zakup jednego fotoradaru wraz z przygotowaniem 6 stanowisk do jego montażu.	1. 1. Poprawa bezpieczeństwa ruchu, w tym w szczególności pieszych. 2. Zmniejszenie liczby wypadków i zdarzeń drogowych. 3. Zakupiony i zamontowany fotoradar.	120 tys.					Budżet gminy	100%	

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Cel Strategiczny: Służby porządkowe i ratownicze dysponujące sprzętem odpowiednim do potrzeb

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

2.1. WYMIANA SPRZĘTU RATOWNICZO-GAŚNICZEGO W OSP DZIAŁAJĄCYCH NA TERENIE GMINY ORAZ PODWYŻSZANIE KWALIFIKACJI SŁUŻB RATOWNICZYCH

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
B.2.1.1. Wymiana taboru samochodowego oraz sprzętu ratowniczo-gaśniczego w jednostkach OSP na terenie gminy.	1. Poprawa bezpieczeństwa przeciwpożarowego.	100 tys.	100 tys.	100 tys.	100 tys.	400 tys.	Budżet gminy, NOŚiGW, firmy ubezpieczeniowe	50%	
	2. Usprawnienie działania służb ratowniczych oraz poprawa pracy strażaków.								
	3. Liczba zakupionych/pozyskanych samochodów oraz pozostałego sprzętu ratowniczo-gaśniczego.								
B.2.1.2. Organizacja szkoleń i ćwiczeń podnoszących kwalifikacje strażaków i promocja zawodu.	1. Poprawa bezpieczeństwa przeciwpożarowego.	Działanie ciągłe. W ramach środków w dyspozycji OSP.					Związek OSP RP, budżet gminy,	10%	Jednostki OSP
	2. Zwiększenie skuteczności działania OSP.								
	3. Liczba przeprowadzonych szkoleń i ćwiczeń.								
B.2.1.2. Rozbudowa systemów wykrywania i ostrzegania przeciwpożarowego w tym usprawnienie łączności na numer 112.	1. Poprawa bezpieczeństwa przeciwpożarowego.	5 tys.	5 tys.	5 tys.	5 tys.	20 tys.	Budżet gminy, budżet państwa	40%	
	2. Zwiększenie skuteczności działania OSP.								
	3. Rozbudowany system wykrywania i ostrzegania przeciwpożarowego.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Cel Strategiczny: Służby porządkowe i ratownicze dysponujące sprzętem odpowiednim do potrzeb

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

2.2. UNOWOCZEŚNIENIE I WYMIANA TABORU SAMOCHODOWEGO POLICJI I STRAŻY GMINNEJ

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
B.2.2.1. Zakup samochodu dla Straży Gminnej.	1. Zwiększenie mobilności Straży Gminnej.	45 tys.					Budżet gminy	100%	
	2. Skrócenie czasu reagowania na zjawiska patologiczne, a w konsekwencji poprawa bezpieczeństwa.								
	3. Zakupiony samochód.								
B.2.2.2. Zakup radiostacji dla Straży Gminnej.	1. Poprawa komunikacji strażników gminnych.	5 tys.	5 tys.				Budżet gminy	100%	
	2. Usprawnienie działania Straży Gminnej oraz skrócenie czasu reagowania na zjawiska patologiczne, a w konsekwencji poprawa bezpieczeństwa.								
	3. Zakupiona radiostacja.								
B.2.2.3. Zakup samochodu dla Policji.	1. Usprawnienie pracy Policji.		70 tys.				Budżet gminy, budżet miasta Mszana Dolna, budżet gminy Niedźwiedź	33,3%	
	2. Skrócenie czasu reagowania na zjawiska patologiczne, a w konsekwencji poprawa bezpieczeństwa.								
	3. Zakupiony samochód.								
B.2.2.4. Zakup aparatu cyfrowego dla Straży Gminnej.	1. Usprawnienie pracy Straży Gminnej.	1 tys.					Budżet gminy	100%	
	2. Skuteczniejsze dokumentowanie materiałów dowodowych.								
	3. Zakupiony aparat.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Cel Strategiczny: Służby porządkowe i ratownicze dysponujące sprzętem odpowiednim do potrzeb

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

2.3. WPROWADZENIE MONITORINGU WIZYJNEGO W MIEJSCACH PUBLICZNYCH

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu u zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
B.2.3.1. Zakup i montaż monitoringu wizyjnego okolic Gimnazjum w Kasinie Wielkiej, Mszanie Górnej, Kasince Małej.	1. Poprawa bezpieczeństwa dzieci i młodzieży.	20 tys.	20 tys.	20 tys.	20 tys.	80 tys.	Budżet gminy	100%	Dyrektor szkoły, komitet rodzicielski, Policja
	2. Spadek liczby przestępstw, wykroczeń i patologii.								
	3. Zakup systemu monitoringu dla 3 lokalizacji.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Cel Strategiczny: Służby porządkowe i ratownicze dysponujące sprzętem odpowiednim do potrzeb

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

2.4. BUDOWA PRZECIWPÓŻAROWYCH ZBIORNIKÓW WODNYCH

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu u zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
B.2.4.1. Budowa zbiorników przeciwpożarowych w miejscowościach: Lubomierz, Łostówka, Łętowe, Mszana Górna Glisne, Olszówka, Raba Niżna.	1. Poprawa bezpieczeństwa pożarowego w poszczególnych sołectwach.					200 tys.	Budżet gminy	100%	
	2. Zmniejszenie strat spowodowanych pożarami.								
	3. Liczba wybudowanych zbiorników.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Cel Strategiczny: Gmina właściwie zabezpieczona przed skutkami powodzi

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

3.1. USUWANIE NANOSIN Z FILARÓW MOSTOWYCH ORAZ CZYSZCZENIE I KONSERWACJA PROGÓW I ZAPÓR WODNYCH

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu u zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
B.3.1.1. Bieżące usuwanie nanosin z filarów mostów na drogach gminnych oraz w poszczególnych sołectwach.	1. Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego oraz bezpieczeństwa na drogach gminnych. 2. Oddalenie zagrożenia wylania rzek oraz przedłużenie właściwego stanu technicznego obiektów, a co za tym idzie ich żywotności. 3. Liczba przeprowadzonych akcji usuwania nanosin / wydłużenie technicznej żywotności obiektów.	50 tys.	50 tys.	50 tys.	50 tys.	50 tys.	Budżet gminy	100%	
B.3.1.2. Monitoring stanu oraz egzekwowanie od zarządców dróg wojewódzkich i powiatowych usuwania nanosin z filarów mostów na drogach innych niż gminne.	1. Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego oraz bezpieczeństwa na drogach innych niż gminne. 2. Oddalenie zagrożenia wylania rzek oraz przedłużenie właściwego stanu technicznego obiektów, a co za tym idzie ich żywotności. 3. Liczba przeprowadzonych akcji usuwania nanosin / wydłużenie technicznej żywotności obiektów.	Działanie ciągle. Bez dodatkowych kosztów.							
B.3.1.3. Monitoring stanu oraz egzekwowanie od właścicieli czyszczenia i konserwacji progów oraz zapór wodnych.	1. Poprawa bezpieczeństwa powodziowego w korytach rzecznych. 2. Oddalenie zagrożenia wylania rzek oraz przedłużenie właściwego stanu technicznego obiektów, a co za tym idzie ich żywotności. 3. Bieżący monitoring stanu / liczba na bieżąco oczyszczonych progów i zapór / liczba wykonanych konserwacji zapór i progów.	Działanie ciągle. Bez dodatkowych kosztów.							

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Cel Strategiczny: Gmina właściwie zabezpieczona przed skutkami powodzi

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

3.2. BUDOWA UMOCNIEŃ I PROGÓW WODNYCH

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
B.3.2.1. Budowa umocnień potoku w miejscowości Łętowe (1 km).	1. Poprawa zabezpieczenia przeciwpowodziowego. 2. Wzmocnienie brzegów potoku, a w konsekwencji zmniejszenie strat spowodowanych ewentualnym wylaniem potoku. 3. Liczba kilometrów zbudowanych / zmodernizowanych umocnień.	Zgodnie z kalendarzem i budżetem RZGW.					Fundusze zewnętrzne (np. MPRO, Urząd Marszałkowski, RZGW – 90%)	10%	
B.3.2.2. Budowa umocnień potoku w miejscowości Łostówka (2 km).	1. Poprawa zabezpieczenia przeciwpowodziowego. 2. Wzmocnienie brzegów potoku, a w konsekwencji zmniejszenie strat spowodowanych ewentualnym wylaniem potoku. 3. Liczba kilometrów zbudowanych / zmodernizowanych umocnień.	Zgodnie z kalendarzem i budżetem RZGW.					Fundusze zewnętrzne (np. MPRO, Urząd Marszałkowski, RZGW – 90%)	10%	
B.3.2.3. Budowa umocnień potoku w miejscowości Olszówka (2 km).	1. Poprawa zabezpieczenia przeciwpowodziowego. 2. Wzmocnienie brzegów potoku, a w konsekwencji zmniejszenie strat spowodowanych ewentualnym wylaniem potoku. 3. Liczba kilometrów zbudowanych / zmodernizowanych umocnień.	Zgodnie z kalendarzem i budżetem RZGW.					Fundusze zewnętrzne (np. MPRO, Urząd Marszałkowski, RZGW – 90%)	10%	
B.3.2.4. Budowa umocnień potoku w miejscowości Raba Niżna (5 km).	1. Poprawa zabezpieczenia przeciwpowodziowego. 2. Wzmocnienie brzegów potoku, a w konsekwencji zmniejszenie strat spowodowanych ewentualnym wylaniem potoku. 3. Liczba kilometrów zbudowanych / zmodernizowanych umocnień.	Zgodnie z kalendarzem i budżetem RZGW.					Fundusze zewnętrzne (np. MPRO, Urząd Marszałkowski, RZGW – 90%)	10%	

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

B.3.2.5. Budowa umocnień potoku w miejscowości Kasina Wielka (1 km).	1. Poprawa zabezpieczenia przeciwpowodziowego.	Zgodnie z kalendarzem i budżetem RZGW.	Fundusze zewnętrzne (np. MPRO, Urząd Marszałkowski, RZGW – 90%)	10%	
	2. Wzmocnienie brzegów potoku, a w konsekwencji zmniejszenie strat spowodowanych ewentualnym wylaniem potoku.				
	3. Liczba kilometrów zbudowanych / zmodernizowanych umocnień.				
B.3.2.6. Budowa umocnień potoku w miejscowości Lubomierz (1 km).	1. Poprawa zabezpieczenia przeciwpowodziowego.	Zgodnie z kalendarzem i budżetem RZGW.	Fundusze zewnętrzne (np. MPRO, Urząd Marszałkowski, RZGW – 90%)	10%	
	2. Wzmocnienie brzegów potoku, a w konsekwencji zmniejszenie strat spowodowanych ewentualnym wylaniem potoku.				
	3. Liczba kilometrów zbudowanych / zmodernizowanych umocnień.				
B.3.2.7. Budowa umocnień potoku w miejscowości Glisne – Gęsia Szyja (0,5 km).	1. Poprawa zabezpieczenia przeciwpowodziowego.	Zgodnie z kalendarzem i budżetem RZGW.	Fundusze zewnętrzne (np. MPRO, Urząd Marszałkowski, RZGW – 90%)	10%	
	2. Wzmocnienie brzegów potoku, a w konsekwencji zmniejszenie strat spowodowanych ewentualnym wylaniem potoku.				
	3. Liczba kilometrów zbudowanych / zmodernizowanych umocnień.				
B.3.2.8. Budowa progów na potokach w miejscowości Kasinka Mała (os. Dyzmy).	1. Poprawa zabezpieczenia przeciwpowodziowego.	Zgodnie z kalendarzem i budżetem RZGW.	Fundusze zewnętrzne (np. MPRO, Urząd Marszałkowski, RZGW – 90%)	10%	
	2. Wzmocnienie brzegów potoku, a w konsekwencji zmniejszenie strat spowodowanych ewentualnym wylaniem potoku.				
	3. Liczba zbudowanych progów.				
B.3.2.9. Budowa progów na potokach w miejscowości Olszówka (7 sztuk).	1. Poprawa zabezpieczenia przeciwpowodziowego.	Zgodnie z kalendarzem i budżetem RZGW.	Fundusze zewnętrzne (np. MPRO, Urząd Marszałkowski, RZGW – 90%)	10%	
	2. Wzmocnienie brzegów potoku, a w konsekwencji zmniejszenie strat spowodowanych ewentualnym wylaniem potoku.				
	3. Liczba zbudowanych progów.				
B.3.2.10. Budowa progów na potokach w miejscowości Lubomierz (2 sztuki).	1. Poprawa zabezpieczenia przeciwpowodziowego.	Zgodnie z kalendarzem i budżetem RZGW.	Fundusze zewnętrzne (np. MPRO, Urząd Marszałkowski, RZGW – 90%)	10%	
	2. Wzmocnienie brzegów potoku, a w konsekwencji zmniejszenie strat spowodowanych ewentualnym wylaniem potoku.				
	3. Liczba zbudowanych progów.				

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

B.3.2.11. Budowa progów na potokach w miejscowości Łętowe (2 sztuki).	1. Poprawa zabezpieczenia przeciwpowodziowego.	Zgodnie z kalendarzem i budżetem RZGW.	Fundusze zewnętrzne (np. MPRO, Urząd Marszałkowski, RZGW – 90%)	10%	
	2. Wzmocnienie brzegów potoku, a w konsekwencji zmniejszenie strat spowodowanych ewentualnym wylaniem potoku.				
	3. Liczba zbudowanych progów.				
B.3.2.12. Budowa progów na potokach w miejscowości Łostówka (2 sztuki).	1. Poprawa zabezpieczenia przeciwpowodziowego.	Zgodnie z kalendarzem i budżetem RZGW.	Fundusze zewnętrzne (np. MPRO, Urząd Marszałkowski, RZGW – 90%)	10%	
	2. Wzmocnienie brzegów potoku, a w konsekwencji zmniejszenie strat spowodowanych ewentualnym wylaniem potoku.				
	3. Liczba zbudowanych progów.				
B.3.2.13. Budowa progów na potokach w miejscowości Kasinka Mała (2 sztuki).	1. Poprawa zabezpieczenia przeciwpowodziowego.	Zgodnie z kalendarzem i budżetem RZGW.	Fundusze zewnętrzne (np. MPRO, Urząd Marszałkowski, RZGW – 90%)	10%	
	2. Wzmocnienie brzegów potoku, a w konsekwencji zmniejszenie strat spowodowanych ewentualnym wylaniem potoku.				
	3. Liczba zbudowanych progów.				

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Cel Strategiczny: Właściwe zabezpieczenie energetyczne gminy

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

4.1 ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY ENERGETYCZNEJ

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu u zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
B.4.1.1. Budowa linii 110 kW relacji Wola Skrzydlańska - Mszana Dolna.	1. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego na terenie gminy.		2.5 mln	2.5 mln			ENION	0	
	2. Wyeliminowanie przerw w dostawach prądu do mieszkań i przedsiębiorstw.								
	3. Wybudowana linia 110 kW.								
B.4.1.2. Budowa linii średniego napięcia relacji (15 kW) Mszana Dolna – Kasina Wielka.	1. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego na terenie gminy.				350 tys		ENION	0	
	2. Wyeliminowanie przerw w dostawach prądu do mieszkań i przedsiębiorstw.								
	3. Wybudowana linia 15 kW.								
B.4.1.3. Budowa linii średniego napięcia relacji (15 kW) Mszana Dolna – Gronoszowa.	1. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego na terenie gminy.				350 tys		ENION	0	
	2. Wyeliminowanie przerw w dostawach prądu do mieszkań i przedsiębiorstw.								
	3. Wybudowana linia 15 kW.								
B.4.1.4. Budowa stacji trafo SN/NN w Mszanie Górnej (1 szt.), Łostówce (1 szt.), Rabie Niżnej (3 szt.), Olszówce (2 szt.).	1. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego na terenie gminy.		50 tys.	100 tys.	100 tys.	100 tys.	ENION	0	
	2. Wyeliminowanie przerw w dostawach prądu do mieszkań i przedsiębiorstw.								
	3. Liczba wybudowanych stacji trafo.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Cel Strategiczny: Współpraca służb porządkowych z mieszkańcami w zakresie porządku publicznego

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

5.1 OPRACOWANIE PROGRAMÓW PREWENCJI W ZAKRESIE PORZĄDKU PUBLICZNEGO

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
B.5.1.1. Opracowanie diagnozy stanu bezpieczeństwa na terenie gminy Mszana Dolna.	1. Zdiagnozowanie obszarów i zjawisk patologicznych występujących na terenie gminy. 2. Możliwość zapobiegania oraz szybszego reagowania na potencjalne lub występujące zjawiska patologiczne. 3. Opracowany dokument.	W ramach budżetu Straży Gminnej i Policji					Budżet Straży Gminnej i Policji	0	Straż Gminna, Policja, Dyrektorzy szkół, Dyrektor GOPS, sołtysi, proboszczowie
B.5.1.2. Opracowanie programu „Bezpieczna Gmina”.	1. Poprawa bezpieczeństwa na terenie gminy. 2. Zmniejszenie liczby przestępstw i zjawisk patologicznych. 3. Opracowany i wdrożony program	W ramach budżetu Straży Gminnej i Policji					Budżet Straży Gminnej i Policji	0	Straż Gminna, Policja, Dyrektorzy szkół, Dyrektor GOPS, sołtysi, proboszczowie
B.5.1.3. Prowadzenie cyklicznych spotkań / lekcji w szkołach na temat bezpieczeństwa.	1. Kształtowanie właściwych postaw i zachowań dzieci i młodzieży. 2. Kształtowanie wśród dzieci i młodzieży postaw i zachowań zmierzających do unikania zagrożeń, a w konsekwencji poprawa bezpieczeństwa w tej grupie społecznej. 3. Liczba przeprowadzonych lekcji / pogadań / spotkań.	Działanie ciągłe. W ramach budżetu Straży Gminnej i Policji					Budżet Straży Gminnej i Policji	0	Straż Gminna, Policja, Dyrektorzy szkół, proboszczowie
B.5.1.4. Szkolenia i kursy dla mieszkańców gminy z zakresu bezpieczeństwa i zachowań przed-interwencyjnych.	1. Zmniejszenie liczby wypadków oraz ich skutków. 2. Kształtowanie postaw i umiejętności, które pozwolą unikać powstawania sytuacji niebezpiecznych, a w razie ich wystąpienia nauczą właściwego zachowania się i udzielania pomocy do czasu przyjazdu specjalistycznych służb ratowniczych. 3. Liczba zorganizowanych kursów/ liczba osób która przejdzie szkolenia z zachowań przed-interwencyjnych	10 tys.	10 tys.	10 tys.	10 tys.	40 tys.	Budżet Straży Gminnej i Policji, OSP, budżet gminy, PO KL	20%	

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

B.5.1.5. Przygotowanie programu współpracy instytucji zajmujących się młodzieżą ze służbami porządkowymi (zgłaszanie, monitorowanie, procedury).	1. Ograniczenie powstawania zjawisk patologicznych wśród młodzieży.	10 tys.					Budżet Straży Gminnej i Policji, OSP, budżet gminy,	20%	Organizacja pozarządowe pracujące na rzecz młodzieży, parafie, dyrektorzy szkół
	2. Zintegrowanie działań podejmowanych przez różne instytucje i służby porządkowe w odniesieniu do młodzieży, lepsze zdiagnozowanie sytuacji młodzieży, lepsza komunikacja pomiędzy instytucjami i służbami, a w konsekwencji zapobieganie powstawaniu patologiom wśród młodzieży i lepsza pomoc młodzieży, która znalazła się w sytuacjach kryzysowych.								
	3. Opracowany program współpracy.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Cel Strategiczny: Szanse życiowe mieszkańców są wyrównane

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

6.1. POPRAWA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA RODZIN

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu u zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
B.6.1.1. Udzielanie pomocy finansowej dla rodzin, które znalazły się w trudnej sytuacji.	1. Podniesienie standardu życia rodzin, które znalazły się w trudnej sytuacji. 2. Zapewnienie rodzinom w trudnej sytuacji podstawowych warunków do życia poprzez wsparcie finansowe. 3. Liczba rodzin / osób, którym została udzielona pomoc.	6,3 mln.	6,4 mln.	6,6 mln.	6,8 mln.	7 mln.	Budżet gminy, budżet wojewody	30%	Dyrektorzy szkół, Policja, Służba Zdrowia, PCPR, organizacje pozarządowe, kościelne, sąd, prokuratura
B.6.1.2. Program dożywiania dzieci z rodzin ubogich.	1. Prawidłowy rozwój psycho-fizyczny dzieci z rodzin ubogich. 2. Wyrównanie szans rozwojowych dzieci z rodzin ubogich i zaniedbanych. 3. Liczba dzieci objętych dożywianiem.	130 tys.	150 tys.	170 tys.	200 tys.	200 tys.	Budżet gminy, budżet wojewody	30%	Dyrektorzy szkół, Policja, Służba Zdrowia, PCPR, organizacje pozarządowe, kościelne, sąd, prokuratura
B.6.1.3. Program aktywizacji rodzin.	1. Podniesienie standardu życia rodzin, które znalazły się w trudnej sytuacji 2. Ograniczenie liczby osób, które zmuszone są do korzystania z pomocy materialnej. 3. Opracowany program / liczba rodzin i osób objętych programem.	Działanie ciągłe. W ramach budżetu GOPS					Budżet GOPS		Pracownicy socjalni, służba zdrowia, pedagodzy szkolnie, doradcy zawodowi (PUP).

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

B.6.1.4. Włączenie organizacji pozarządowych w system alokacji środków na pomoc społeczną.	1. Budowa społeczeństwa obywatelskiego.	Do ustalenia	Do ustalenia	Do ustalenia	Do ustalenia	Do ustalenia			
	2. Aktywizacja obywateli i organizacji pozarządowych oraz lepsze wydatkowanie środków publicznych.								
	3. Opracowany i wdrożony program przekazywania środków w budżecie gminy na granty dla NGO.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Cel Strategiczny: Szanse życiowe mieszkańców są wyrównane

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:										
6.2. ROZSZERZENIE ZAKRESU USŁUG DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I STARSZYCH ORAZ INTEGRACJA ZE ŚRODOWISKIEM										
Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis:	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu u zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji	
		2008	2009	2010	2011	2012-15				
B.6.2.1. Program integracji osób niepełnosprawnych i starszych ze środowiskiem.	1. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym i starszym pełnego udziału w życiu społecznym.	Działanie ciągłe. W ramach budżetu GOPS					Budżet GOPS		PCPR, organizacje pozarządowe, kościelne, służba zdrowia	
	2. Aktywizacja / włączenie osób niepełnosprawnych i starszych w życie lokalnej społeczności.									
	3. Liczba osób korzystających z programu.									
B.6.2.2. Zapewnienie osobom potrzebującym dostępności usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych w miejscu zamieszkania.	1. Zapewnienie godziwych warunków życia osobom niepełnosprawnym i starszym.		10 tys.	20 tys.	20 tys.	50 tys.	Budżet gminy	100%		
	2. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym i starszym pozostania w swoich środowiskach, przy zapewnieniu właściwej opieki.									
	3. Liczba osób objętych pomocą.									
B.6.2.3. Zapewnienie osobom potrzebującym wsparcia finansowego.	1. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym i starszym godziwych warunków życia.	750 tys.	780 tys.	800 tys.	900 tys.	1 mln.	Budżet gminy, budżet wojewody	30%		
	2. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym i starszym podstawowych warunków życia poprzez wsparcie finansowe (celowe, okresowe, pielęgnacyjne).									
	3. Liczba osób objętych pomocą.									
B.6.2.4. Organizacja ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych (warsztaty terapii zajęciowych, Środowiskowy Dom Samopomocy).	1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.	Do ustalenia	Do ustalenia	Do ustalenia	Do ustalenia	Do ustalenia	Budżet PCPR, budżet gminy, PFRON			
	2. Zapewnienie możliwości spędzania czasu i rozwoju dla osób niepełnosprawnych.									
	3. Liczba podjętych inicjatyw / liczba osób korzystających ze wsparcia.									

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

B.6.2.5. Likwidacja barier architektonicznych.	1. Wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych.	50 tys.	50 tys.	50 tys.	50 tys.	200 tys.	Budżet PCPR, budżet gminy, PFRON		
	2. Umożliwienie szerokiego dostępu osobom niepełnosprawnym do obiektów, a w konsekwencji umożliwienie prowadzenia normalnego trybu życia.								
	3. Liczba przystosowanych obiektów								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Cel Strategiczny: Szanse życiowe mieszkańców są wyrównane

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO: 6.3. ZINTEGROWANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ RODZIN WIELODZIETNYCH, NIEPEŁNYCH I ZAGROŻONYCH PATOLOGIĄ

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
B.6.3.1. Program współpracy GOPS z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i kościelnymi w zakresie wspólnego diagnozowania potrzeb i organizowania pomocy dla rodzin wymagających wsparcia.	1. Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa rodzinom w trudnej sytuacji (wielodzietnych, niepełnych, zagrożonych patologią).	Działanie ciągłe. W ramach budżetu GOPS					Budżet GOPS		Dyrektorzy szkół, Policja, Służba Zdrowia, PCPR, organizacje pozarządowe, kościelne, sąd, prokuratura
	2. Umożliwienie przezwyciężenia tym rodzinom trudnych sytuacji życiowych.								
	3. Liczba rodzin / osób objętych pomocą.								
B.6.3.2. Program współpracy z rodzinami zagrożonymi i pozostającymi w trudnej sytuacji.	1. Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa rodzinom w trudnej sytuacji (wielodzietnych, niepełnych, zagrożonych patologią).	Działanie ciągłe. W ramach budżetu GOPS					Budżet GOPS		Dyrektorzy szkół, Policja, Służba Zdrowia, PCPR, organizacje pozarządowe, kościelne, sąd, prokuratura
	2. Umożliwienie przezwyciężenia tym rodzinom trudnych sytuacji życiowych.								
	3. Liczba rodzin / osób objętych programami wsparcia.								

KARTA ZADANIA – OBSZAR STRATEGICZNY: BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Cel Strategiczny: Opieka zdrowotna w gminie spełniająca najwyższe standardy

PROPOZYCJE zadań, programów, projektów i działań priorytetowych służących realizacji CELU POŚREDNIEGO:

7.1. POPRAWA FUNKCJONOWANIA ZOZ

Nazwa zadania – ZADANIA, PROGRAMU, PROJEKTU, DZIAŁANIA	Opis: 1. cel bezpośredni 2. oczekiwane bezpośrednie korzyści 3. zakładane efekty rzeczowe	Szacunkowe koszty (w układzie harmonogramu)					Potencjalne źródła finansowania (o ile znane)	Udział % środków gminy w sfinansowaniu zadania	Potencjalni partnerzy w przygotowaniu i realizacji
		2008	2009	2010	2011	2012-15			
B.7.1.1. Doposażenie ośrodków zdrowia w celu poprawy świadczenia usług medycznych.	1. Poprawa jakości świadczenia usług zdrowotnych.	Do ustalenia	Do ustalenia	Do ustalenia	Do ustalenia	Do ustalenia			
	2. Możliwość realizowania wszystkich usług medycznych kontraktowanych przez NFZ z zakresu podstawowej opieki medycznej.								
	3. Ilość / wartość zakupionego sprzętu.								
B.7.1.2. Przeprowadzenie bieżących remontów w istniejących Ośrodkach Zdrowia w celu zachowania ich dobrego stanu technicznego.	1. Utrzymanie dobrego stanu technicznego i standardów obiektów służby zdrowia na terenie gminy.	50 tys.	50 tys.	50 tys.	50 tys.	200 tys.	Budżet gminy	100%	
	2. Poprawa stanu technicznego budynków, przedłużenie ich żywotności i świadczenie usług medycznych w odpowiednich warunkach lokalowych.								
	3. Liczba / wartość przeprowadzonych prac remontowych i modernizacyjnych.								

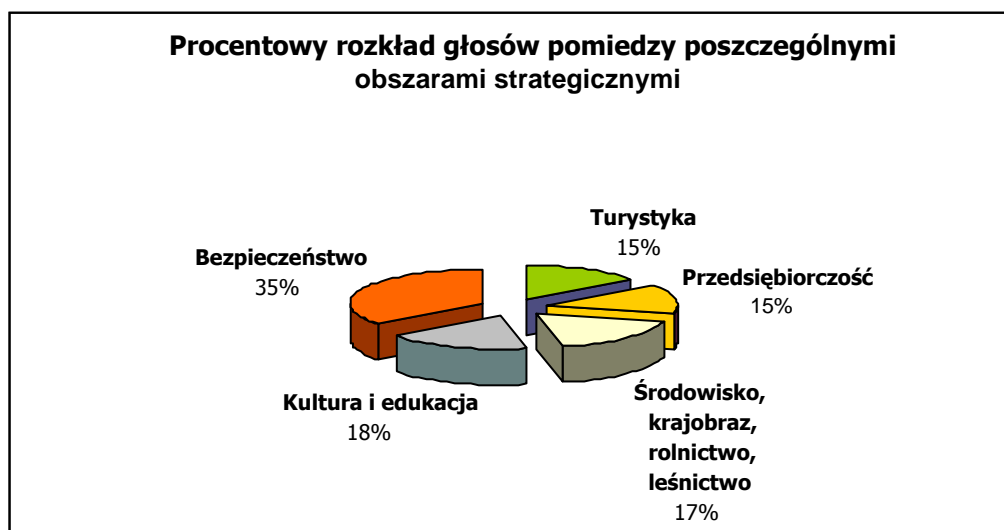
4.4. Hierarchiczny układ celów pośrednich i zadań

Po zakończeniu prac nad sformułowaniem listy zadań mających służyć realizacji podstawowych celów *Strategii* przeprowadzono ich hierarchizację. Dokonano tego poprzez przeprowadzenie ankiety wśród Radnych Gminy Mszana Dolna, a także sołtysów i innych zaproszonych gości na Sesję Rady Gminy Mszana Dolna w dniu 18 lipca 2007 roku. Każdy z 24 uczestników badania miał do rozdysponowania 50 punktów, które mógł rozdzielić pomiędzy zadania uznane przez siebie za priorytetowe. Zasadą było, iż na jedno z zadań nie można przeznaczyć więcej niż 10 punktów. Oznaczało to zatem, iż minimalnie można było wskazać 5 zadań (przydzielając im po 10 punktów), a maksymalnie 50 zadań (przydzielając im po 1 punkcie). Ostatecznie ankietę wypełniły 23 osoby, z czego jedna ankieta została wypełniona niezgodnie z instrukcją i nie była brana pod uwagę przy tworzeniu zhierarchizowanej listy zadań.

Oczywiście z powodu niewielkiej liczby osób biorących udział w ankiecie jej wyniki stanowią jedynie przybliżenie preferencji lokalnej społeczności, z drugiej strony w badaniu brali udział radni i sołtysi wybrani do reprezentowania interesów mieszkańców gminy i w tym znaczeniu wydaje się, iż zhierarchizowana lista zadań bardzo wyraźnie wskazuje na najistotniejsze kwestie, które zdaniem reprezentantów lokalnej społeczności wymagają pilnej realizacji.

Wśród wskazanych przez uczestników sesji strategicznej tzw. obszarów strategicznych rozkład głosów był w miarę równomierny, jednak ze wskazaniem na „Bezpieczeństwo publiczne”, przy czym należy zaznaczyć, iż tak wysoką pozycję obszar ten zawdzięcza umieszczeniu w nim zadań z zakresu modernizacji istniejącej gminnej sieci drogowej, budowy chodników, budowy oświetlenia dróg na terenie gminy oraz budowy umocnień i progów wodnych. Proporcje pomiędzy poszczególnymi obszarami strategicznymi przedstawia poniższy rysunek.

Wykres 18 Procentowy rozkład głosów pomiędzy poszczególnymi obszarami strategicznymi

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych ankiet

Warto też zwrócić uwagę na układ tzw. celów pośrednich. Zdecydowanie najistotniejszą kwestią dla mieszkańców gminy jest zakończenie budowy kanalizacji na obszarze całej gminy. Ma to niewątpliwie związek ze wzrostem świadomości ekologicznej mieszkańców, ale także przekonaniem, iż tylko czyste środowisko, w tym nie zanieczyszczona woda jest jednym z istotniejszych czynników wpływających na rozwój funkcji turystycznej, tak mocno akcentowanej przez mieszkańców gminy. W dalszej kolejności mieszkańcy podkreślają konieczność rozbudowy infrastruktury sportowo-edukacyjnej, jako czynnika, który pozwoli zwiększyć szanse rozwojowe najmłodszego pokolenia mieszkańców Mszany Dolnej. Temu samemu celowi mają służyć także wysoko punktowane zadania z zakresu opracowywania i wdrażania bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, która pozwoli w większym stopniu rozwijać zainteresowania i predyspozycje młodego pokolenia. W następnej kolejności umieszczono podejmowanie działań lobbingowych na rzecz modernizacji głównych szlaków komunikacyjnych przechodzących przez obszar gminy tj. dróg wojewódzkich i powiatowych. W dalszej kolejności znalazł się szereg działań związanych z poprawą komfortu i bezpieczeństwa poruszania się po drogach na obszarze gminy (modernizacja istniejącej sieci dróg gminnych, budowa chodników i oświetlenie dróg), a także działania związane z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym. Bardzo wysoko znalazły się także działania związane z tą dziedziną, na której Mszana Dolna chciałaby budować swój rozwój społeczno-gospodarczy, tj. turystyką i rekreacją. W tym obszarze za najważniejsze uznano działania zmierzające do budowy wspólnej, nowoczesnej oferty usług turystycznych oraz poprawy infrastruktury związanej z uprawianiem sportu i turystyki.

Rzecz, którą warto bardzo mocno zaakcentować jest zauważalna wola współpracy i budowania wspólnej oferty (a nie konkurowania) z sąsiednimi gminami, co z pewnością przyczyni się do zbudowania oferty bardziej kompleksowej, a przez to ciekawszej i łatwiej identyfikowalnej dla osób, które będą podejmowały decyzje o wyborze miejsca na spędzenie czasu wolnego. Kolejna kwestia, na którą zwrócili uwagę biorący udział w badaniu to potrzeba zbudowania mechanizmów pozwalających lepiej wspierać lokalną przedsiębiorczość, w tym przede wszystkim stworzenie systemu profesjonalnej informacji gospodarczej, która pozwoli przedsiębiorcom podejmować istotne decyzje gospodarcze w oparciu o pełniejszą wiedzę dotyczącą bieżących uwarunkowań prowadzenia działalności gospodarczej, możliwości dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania, a także zapewni system szkoleń i doradztwa w tych dziedzinach, w których przedsiębiorcy oczekują pomocy i wsparcia.

Tabela 28 Hierarchizacja według celów pośrednich

Cel pośredni	Liczba punktów przyznanych na zadania wchodzące w skład danego celu
Ś.1.2. Objęcie całej gminy siecią wodno-kanalizacyjną	112
K/E.2.1. Rozwój infrastruktury sportowo-edukacyjnej	99
P.1.1. Poprawa infrastruktury drogowej w gminie	90
B.1.3. Modernizacja istniejącej sieci drogowej zgodnie z obowiązującymi standardami oraz budowa parkingów	88
B.1.1. Budowa chodników na terenie gminy	80
B.1.2. Oświetlenie dróg na terenie gminy	54
B.3.2. Budowa umocnień i progów wodnych	45
K/E.2.2. Bogata oferta atrakcyjnych zajęć pozalekcyjnych prowadzonych przez profesjonalistów	42
T.1.3. Zbudowana wspólna oferta usług turystycznych gminy Mszana Dolna oraz gmin ościennych	39
T.2.2. Rozwinięta infrastruktura związana z uprawianiem sportu i turystyki	38
P.2.2. Stworzenie mechanizmów wspierających rodzimą przedsiębiorczość, w tym systemów informacji gospodarczej	33
B.2.2. Unowocześnienie i wymiana taboru samochodowego Policji i Straży Gminnej	33
T.1.1. Zidentyfikowane obszary, produkty i usługi wokół których zostanie stworzony produkt turystyczny	27
T.1.2. Wypromowane produkty regionalne, gospodarstwa agroturystyczne, oferta turystyczna i drobna wytwórczość	26
Ś.1.3. Dostosowanie gospodarki odpadami do standardów UE	25
K/E.2.3. Edukacja regionalna	25
T.2.1. Rozwinięta sieć szlaków rowerowych, narciarskich, konnych i tematycznych (np. Szlak Papieski) oraz punktów widokowych	24
Ś.1.1. Osiągnięcie dobrego stanu wód zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną	22
P.2.1. Stworzenie systemu zachęt dla rozpoczynających działalność gospodarczą	20

B.2.1. Wymiana sprzętu ratowniczo-gaśniczego w OSP działających na terenie gminy oraz podwyższanie kwalifikacji służb ratowniczych	17
1.3. Wspieranie wydarzeń kulturalnych oraz osób i organizacji zajmujących się kulturą	16
P.1.3. Tworzenie klastrów dla przemysłów nieuciążliwych	14
B.2.3. Wprowadzenie monitoringu wizyjnego w miejscach publicznych	13
Ś.1.4. Zachowanie czystości powietrza (niedopuszczanie do niskiej emisji)	12
B.2.4. Budowa przeciwpożarowych zbiorników wodnych	12
B.4.1 Rozbudowa infrastruktury energetycznej	10
B.1.5. Infrastruktura służąca poprawie bezpieczeństwa na drogach	9
1.1. Stworzenie systemu wsparcia i promocji dziedzictwa kulturowego	8
B.1.4. Oznakowanie dróg i osiedli	8
B.6.1. Poprawa warunków funkcjonowania rodzin	7
T.3.1. Wdrożony system szkoleń i doradztwa	6
Ś.2.5. Poprawa opieki weterynaryjnej	6
P.1.2. Tworzenie stref usług	5
B.5.1 Opracowanie programów prewencji w zakresie porządku publicznego	5
Ś.1.5. Zalesianie gruntów nieużytkowanych rolniczo przy zachowaniu aktualnych walorów krajobrazu	4
Ś.2.4. Tworzenie warunków do rozwoju lokalnego przetwórstwa	4
K/E.2.4. Współpraca gminy, miasta i powiatu w zakresie dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy i popytu na określone usługi edukacyjne	4
B.6.2. Rozszerzenie zakresu usług dla osób niepełnosprawnych i starszych oraz integracja ze środowiskiem	3
T.2.3. Poprawa infrastruktury schronisk górskich oraz gorczańskich szałasów	2
Ś.1.7. Poprawa estetyki i ekonomiki zabudowy na obszarze gminy	2
Ś.2.2. Gospodarka leśna ukierunkowana na ochronę i powiększenie zasobów leśnych	2
Ś.3.1. Podniesienie świadomości ekologicznej hodowców i rolników oraz zacieśnienie współpracy gminy z Gorczańskim Parkiem Narodowym	2
1.2. Założenie profesjonalnych dziecięcych zespołów regionalnych	2
Ś.1.6. Zabudowa uwzględniająca korytarze ekologiczne (migracja zwierzyny)	1
Ś.2.1. Ukierunkowanie produkcji rolnej na produkcję żywności ekologicznej	1
Ś.2.3. Rozszerzenie hodowli owiec i bydła jako tradycyjnego zajęcia mieszkańców	1
B.6.3. Zintegrowanie działań na rzecz rodzin wielodzietnych, niepełnych i zagrożonych patologią	1
B.7.1. Poprawa funkcjonowania ZOZ	1
T.3.2. Wdrożony system certyfikacji	0
B.3.1. Usuwanie nanosin z filarów mostowych oraz czyszczenie i konserwacja progów i zapór wodnych	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych ankiet

W odniesieniu do poszczególnych zadań wskazanych w dokumencie *Strategii* za najistotniejsze uznano podejmowanie działań zmierzających do poprawy dostępności komunikacyjnej gminy, poprzez remont i modernizację głównych szlaków drogowych, nie pozostających pod zarządem gminy. Bardzo wysoko respondenci ocenili potrzebę

wprowadzenia ułatwień dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą. W następnej kolejności przeplatają się działania związane z budowa infrastruktury na terenie gminy (kanalizacji, chodników, dróg gminnych i oświetlenia w poszczególnych sołectwach). Wielu respondentów wskazało też na pilną potrzebę budowy podstawowej infrastruktury służącej rozwojowi turystyki na terenie gminy poprzez wyznaczenie i oznakowanie ścieżek rowerowych na terenie Mszany Dolnej. Działanie to jest tym ważniejsze, że nie wymaga ponoszenia bardzo dużych nakładów na jego realizację, a w istotny sposób przyczynia się do podniesienia atrakcyjności turystycznej gminy.

Tabela 29 Hierarchizacja zadań wg liczby przyznanych punktów

Nazwa zadania	Liczba punktów przyznanych na zadanie
P.1.1.2. Podejmowanie działań na rzecz modernizacji drogi krajowej Wadowice – Przemysł na odcinku Raba Niżna – Kasina Wielka.	21
P.1.1.1. Podejmowanie działań na rzecz modernizacji drogi wojewódzkiej nr 968 Lubień – Mszana Dolna – Zabrzeż.	20
P.2.1.1. Wprowadzenie ulg podatkowych dla firm rozpoczynających działalność gospodarczą (wprowadzenie dolnej stawki podatku dla tej grupy).	20
Ś.1.2.2. Budowa kanalizacji sanitarnej w sołectwach Łętowe i Lubomierz oraz budowa przydomowych oczyszczalni w miejscach gdzie doprowadzenie kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadnione.	19
B.1.1.1. Budowa chodnika wzdłuż drogi wojewódzkiej 968 w Kasince Małej od os. Świątkówka do os. Kalety (5 km).	18
T.2.1.1. Wyznaczenie i oznakowanie terenów pod ścieżki rowerowe w Lubomierzu (Rzeki), w Łostówce (Pod Skałą), w Kasinie Wielkiej (Śnieżnica i Lubogoszcz), w Olszówce i Rabie Niżnej (Luboń).	17
Ś.1.2.4. Drugi etap budowy kanalizacji sanitarnej sołectwa Kasinka Mała oraz budowa przydomowych oczyszczalni w miejscach gdzie doprowadzenie kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadnione.	17
B.1.2.7. Budowa oświetlenia wzdłuż drogi wojewódzkiej od granicy Mszany Górnej do os. Butory w Lubomierzu (2 km).	17
P.1.1.6. Podejmowanie działań zmierzających do budowy linii kolejowej Kraków –Zakopane, przez teren gminy Mszana Dolna.	15
K/E.2.1.15. Modernizacja sali gimnastycznej w ZPO w Kasince Małej.	15
K/E.2.2.4. Organizowanie wyjazdów kolonijnych dla dzieci z rodzin ubogich.	15
P.1.3.1. Zrzeszenie firm z branży przetwórstwa drzewnego (powołanie Klastra Drzewnego) wraz ze opracowaniem i wdrożeniem koncepcji szkolnictwa zawodowego dla tej branży.	14
Ś.1.2.7. Budowa kanalizacji sanitarnej w sołectwach Raba Niżna, Olszówka, Glisne oraz budowa przydomowych oczyszczalni w miejscach gdzie doprowadzenie kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadnione.	14
K/E.2.1.14. Rozbudowa funkcjonujących obiektów użyteczności publicznej w celu nadania im funkcji centrów informatycznych z otwartym dostępem do Internetu – Lubomierz, Łostówka, Olszówka (remiza), Raba Wyżna, Mszana Górna (stara szkoła), Kasina Wielka (stara stołówka).	14
K/E.2.3.2. Tworzenie izb i zespołów regionalnych przy szkołach, w których izby i zespoły jeszcze nie funkcjonują.	14
B.1.1.2. Budowa chodnika wzdłuż drogi wojewódzkiej w Lubomierzu (1 km).	14
P.1.1.7. Podejmowanie działań zmierzających do uregulowania stanu prawnego dróg.	13
P.2.2.2. Organizowanie szkoleń dla przedsiębiorców z terenu gminy.	13
Ś.1.2.5. Budowa kanalizacji sanitarnej w sołectwie Kasina Wielka (zlewnia Kasinczanki) oraz budowa przydomowych oczyszczalni w miejscach gdzie doprowadzenie kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadnione.	13

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

Ś.1.3.1. Doskonalenie systemu selektywnego zbierania odpadów, w tym zakup kontenerów i pojemników do selektywnej zbiórki.	13
B.1.1.8. Budowa chodnika wzdłuż drogi krajowej w Kasinie Wielkiej.	13
B.2.3.1. Zakup i montaż monitoringu wizyjnego okolic Gimnazjum w Kasinie Wielkiej, Mszanie Górnej, Kasince Małej.	13
Ś.1.2.12. Budowa sieci wodociągowej Olszówka – Raba Niżna – Glisne.	12
Ś.1.4.1. Realizacja programu ograniczenia niskiej emisji – pomoc finansowa w zakupie kolektorów słonecznych.	12
K/E.2.1.3. Budowa boiska sportowego w Kasince Małej.	12
B.1.3.5. Modernizacja dróg gminnych oraz osiedlowych w miejscowości Lubomierz (25 km).	12
B.1.3.11. Budowa/modernizacja parkingów w miejscowościach: Mszana Górna (przy stadionie) oraz Kasince Małej i Mszanie Górnej, Kasinie Wielkiej i Lubomierzu (przy ośrodkach zdrowia).	12
B.2.4.1. Budowa zbiorników przeciwpożarowych w miejscowościach: Lubomierz, Łostówka, Łętowe, Mszana Górna Glisne, Olszówka, Raba Niżna.	12
Ś.1.1.1. Ubezpieczenie koryta rzeki Raby (opaska brzegowa) w miejscowości Raba Niżna.	11
K/E.2.1.11. Budowa boiska sportowego w Lubomierzu.	11
B.1.1.3. Budowa chodnika wzdłuż drogi wojewódzkiej w Mszanie Górnej (1 km).	11
B.1.1.4. Budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej w Kasince Małej od cmentarza do os. Cieża (5 km).	11
B.1.3.6. Modernizacja dróg gminnych oraz osiedlowych w miejscowości Kasina Wielka (10 km).	11
B.2.2.1. Zakup samochodu dla Straży Gminnej.	11
T.2.2.4. Budowa kąpielisk na rzekach (przy okazji inwestycji prowadzonych przez RZGW).	10
Ś.1.2.1. Trzeci etap budowy kanalizacji sanitarnej sołectwa Mszana Górna oraz budowa przydomowych oczyszczalni w miejscach gdzie doprowadzenie kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadnione.	10
K/E.1.3.1. Kontynuowanie i rozwijanie dużej, cyklicznej imprezy promującej region i stanowiącej atrakcję turystyczną gminy (Gorczańskie Lato).	10
B.1.2.9. Budowa oświetlenia wzdłuż drogi powiatowej w Kasinie Wielkiej os. Korytki - Chęci (3 km)	10
T.1.1.3. Opracowanie zintegrowanej strategii rozwoju turystyki na obszarze kultury zagórzańskiej i gorczańskiej.	9
T.1.3.1. Utworzenie spółki z ościennymi gminami w zakresie wykorzystanie wód termalnych.	9
T.1.3.2. Powołanie stowarzyszenia rozwoju gmin gorczańskich i zagórzańskich.	9
T.2.2.2. Budowa pełnowymiarowej hali sportowo-widowiskowej i kompleksu rekreacyjno-sportowego na terenie gminy Mszana Dolna.	9
T.2.2.3. Budowa pełnowymiarowego, krytego basenu.	9
P.1.1.3. Podejmowanie działań na rzecz modernizacji drogi wojewódzkiej 964 Dobczyce – Kasina Wielka – Mszana Dolna na odcinku Kaina Wielka – Wiśniowa (5 km).	9
Ś.1.2.3. Drugi etap budowy kanalizacji sanitarnej sołectwa Łostówka oraz budowa przydomowych oczyszczalni w miejscach gdzie doprowadzenie kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadnione.	9
Ś.1.3.7. Likwidacja dzikich wysypiska na terenie gminy.	9
K/E.2.1.8. Budowa sali gimnastycznej i boiska w przy SP nr 2 w Mszanie Górnej.	9
K/E.2.3.1. Opracowanie programu edukacji regionalnej na terenie gminy.	9
B.1.3.1. Modernizacja dróg gminnych oraz osiedlowych w miejscowości Glisne (2 km).	9
B.1.3.7. Modernizacja dróg gminnych oraz osiedlowych w miejscowości Kasinka Mała (25 km).	9
B.2.1.1. Wymiana taboru samochodowego oraz sprzętu ratowniczo-gaśniczego w jednostkach OSP na terenie gminy.	9
B.2.2.3. Zakup samochodu dla Policji.	9
T.1.3.3. Utworzenie wspólnego dla Mszany Dolnej i gmin ościennych centrum informacji turystycznej.	8
K/E.2.2.3. Opracowanie kompleksowych projektów programów zajęć pozalekcyjnych, pod finansowanie z PO KL (w tym a/ zajęcia dla dzieci uzdolnionych, b/ wyrównywanie szans, c/ zajęcia pozalekcyjne).	8
B.1.2.8. Budowa oświetlenia wzdłuż drogi wojewódzkiej od os. Dziedziny do granicy ze Szczawą w Lubomierzu (2 km).	8

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

B.1.3.2. Modernizacja dróg gminnych oraz osiedlowych w miejscowości Olszówka (6 km).	8
B.1.3.3. Modernizacja dróg gminnych oraz osiedlowych w miejscowości Łostówka (12 km).	8
B.1.3.8. Modernizacja dróg gminnych oraz osiedlowych w miejscowości Raba Niżna (5 km).	8
B.1.4.1. Oznakowanie nazw osiedli i przysiółków na terenie wszystkich sołectw wchodzących w skład gminy.	8
B.2.2.2. Zakup radiostacji dla Straży Gminnej.	8
B.3.2.4. Budowa umocnień potoku w miejscowości Raba Niżna (5 km).	8
T.1.1.1. Inwentaryzacja istniejącej bazy turystyczno-wypoczynkowej wg przyjętych standardów.	7
T.1.2.2. Opracowanie portalu internetowego promującego szeroko rozumianą ofertę turystyczną gminy, który będzie funkcjonował w ramach oficjalnej strony Mszany Dolnej pod adresem www.mszana.pl .	7
P.1.1.4. Podejmowanie działań na rzecz modernizacji drogi powiatowej Teczyn – Glisne – Mszana Dolna.	7
Ś.1.2.6. Budowa kanalizacji sanitarnej w sołectwie Kasina Wielka (zlewnia Słomki) oraz budowa przydomowych oczyszczalni w miejscach gdzie doprowadzenie kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadnione.	7
K/E.2.1.7. Budowa boiska sportowego w Rabie Niżnej.	7
K/E.2.2.2. Opracowanie programu zajęć pozalekcyjnych dla wszystkich dzieci na terenie gminy.	7
B.1.1.7. Budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej w Glisnem (500 m).	7
B.1.2.1. Budowa oświetlenia wzdłuż drogi powiatowej w Kasince Małej od cmentarza do ośrodka zdrowia (1 km).	7
T.1.2.6. Promocja starej linii kolejowej Rabka - Mszana Dolna – Kasina Wielka jako atrakcji turystycznej.	6
T.1.3.4. Zagospodarowanie terenów nad Mszanką i Rabą pod funkcje turystyczne we współpracy z miastem Mszana Dolna.	6
T.2.2.5. Wyznaczenie i zagospodarowanie terenów pod miejsca postojowe (postojów leśnych, parkingów samochodowych).	6
Ś.2.5.1. Zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej.	6
K/E.2.1.1. Budowa boiska sportowego w Glisnem.	6
K/E.2.1.4. Budowa sali gimnastycznej w przy SP nr 1 w Lubomierzu.	6
K/E.2.1.9. Budowa boiska sportowego w Olszówce.	6
K/E.2.2.6. Opracowanie programu wypoczynku dla dzieci na ferie zimowe i wakacje	6
B.3.2.13. Budowa progów na potokach w miejscowości Kasinka Mała (2 sztuki).	6
T.1.1.6. Monitoring ruchu turystycznego gminy – stworzenie systemu (coroczny lub sezonowy).	5
T.1.2.4. Promocja oferty turystycznej gminy (szlaków rowerowych, szlaków pieszych, szlaków konnych, tras narciarskich) – budowa oznakowania na terenie gminy (mapy uliczne, kierunkowskazy), udział w branżowych targach i pokazach, wsparcie lokalnych inicjatyw promujących walory turystyczne gminy.	5
P.1.1.5. Podejmowanie działań na rzecz budowy drogi powiatowej Olszówka – Poręba Wielka.	5
P.2.2.5. Kreowanie wśród mieszkańców gminy klimatu przyjaznego przedsiębiorcom i ich działalności (organizowanie szkoleń i konkursów, których celem jest zmiana społecznych postaw wobec przedsiębiorców i ich inwestycji).	5
P.2.2.6. Przygotowanie programów wspierających przedsiębiorców (np. udział w targach i wystawach, promocja produktu, wizyty studyjne).	5
Ś.1.2.10. Budowa sieci wodociągowej Lubomierz – Mszana Górna – Łętowe – Łostówka.	5
K/E.2.2.5 Organizacja zajęć z zakresu bezpieczeństwa drogowego (pomoc w uzyskaniu karty rowerowej dla dzieci).	5
B.1.2.3. Budowa oświetlenia wzdłuż drogi powiatowej w Olszówce od przejazdu kolejowego do istniejącego oświetlenia (2 km).	5
B.1.3.10. Stabilizacja i usuwanie skutków osuwisk - Lubomierz, Kasinka Mała, Łętowe.	5
B.1.5.1. Wyznaczenie i przygotowanie (w tym oświetlenie) przejść dla pieszych na drogach gminnych oraz oznakowanie miejsc szczególnie niebezpiecznych.	5
B.2.1.2. Rozbudowa systemów wykrywania i ostrzegania przeciwpożarowego w tym usprawnienie łączności na numer 112.	5
B.2.2.4. Zakup aparatu cyfrowego dla Straży Gminnej.	5

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

B.3.2.6. Budowa umocnień potoku w miejscowości Lubomierz (1 km).	5
B.3.2.7. Budowa umocnień potoku w miejscowości Glisne – Gęsia Szyja (0,5 km).	5
B.4.1.4. Budowa stacji trafo SN/NN w Mszanie Górnej (1 szt.), Łostówce (1 szt.), Rabie Niżnej (3 szt.), Olszówce (2 szt.).	5
B.6.1.1. Udzielanie pomocy finansowej dla rodzin, które znalazły się w trudnej sytuacji.	5
T.1.1.4. Identyfikacja możliwości współpracy w zakresie budowania wspólnej oferty turystycznej polegającej na prezentowaniu tradycyjnych zajęć gospodarskich – domowych, rolniczych i rzemieślniczych. Poszukiwanie charakterystycznych produktów turystycznych dla każdego sołectwa. Docelowo stworzenie tras prezentujących tradycyjne gospodarstwa tego regionu wraz z prezentacją stosowanych niegdyś technik produkcji i wyrobu podstawowych dóbr życia codziennego w układzie sołectw.	4
T.1.2.7. Rozszerzenie i intensyfikacja współpracy z regionalną prasą i telewizją w celu promocji oferty turystycznej.	4
T. 2.1.4. Wyznaczenie i budowa platform widokowych na Lubogoszczy, Śnieżnicy, Ćwilinie, Kudłaniu, Polanie Gorc , Jasieniu, Luboniu Wielkim, Szczebłu.	4
T.2.2.1. Dokonanie zmian w Planie Zagospodarowania Przestrzennego, które wskazywać będą tereny z preferowaną funkcją sportowo-rekreacyjną (w szczególności związane z uprawianiem narciarstwa).	4
P.1.2.1. Wskazanie i wykup terenów z przeznaczeniem pod strefę usług (łąčna powierzchnia ok. 10 ha, w pięciu różnych lokalizacjach).	4
P.2.2.1. Uruchomienie w Urzędzie Gminy Lokalnego Okienka Przedsiębiorczości.	4
P.2.2.3. Opracowanie i wdrożenie systemu wymiany informacji gospodarczej na terenie gminy (baza danych o ofertach inwestycyjnych, informacje o dostępnym doradztwie i szkoleniach).	4
K/E.2.1.12. Adaptacja pomieszczeń szkolnych wcześniej nieużytkowanych do celów noclegowych z przeznaczeniem na wymianę międzyszkolną uczniów.	4
K/E.2.1.16. Budowa w każdym sołectwie profesjonalnych ogródków jordanowskich i placów zabaw.	4
B.1.1.6. Budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej w Łostówce (2 km).	4
B.1.5.2. Zakup jednego fotoradaru wraz z przygotowaniem 6 stanowisk do jego montażu.	4
B.3.2.10. Budowa progów na potokach w miejscowości Lubomierz (2 sztuki).	4
T.1.3.5. Lobbying i reaktywacja oraz zagospodarowanie linii kolejowej z Rabki przez Mszanę Dolną do Kasiny Wielkiej, we współpracy z miastem Mszana Dolna i Rabką.	3
T.1.3.7. Opracowanie koncepcji wspólnego oznakowania turystycznego i promocji walorów turystycznych miasta i gminy Mszana Dolna oraz Niedźwiedzia.	3
Ś.1.1.2. Ubezpieczenie koryta potoku Łostówka (opaska) w miejscowości Łostówka.	3
Ś.1.1.5. Program szczególnej ochrony wód w strefach ochronnych i obszarach chronionych.	3
Ś.1.2.11. Budowa sieci wodociągowej Kasina Wielka – Kasinka Mała.	3
Ś.1.5.1. Zalesianie gruntów nieużytkowanych rolniczo (ok. 5 ha rocznie).	3
Ś.2.4.1. Pomoc w uzyskaniu dotacji na działalność gospodarczą dotyczącą przetwórstwa produktów rolnych z terenu gminy.	3
K/E.1.1.5. Rozbudowa portalu internetowego gminy o część poświęconą regionalizmowi wraz z „forum zagórzańsko-gorczańskim”.	3
K/E.1.3.3. Włączenie organizacji pozarządowych w system alokacji środków przeznaczonych na cele kulturalne.	3
K/E.2.4.2. Stworzenie instytucjonalnych ram współpracy pomiędzy Gminą, Miastem i PUP w celu dostosowywania oferty edukacyjnej szkolnictwa zawodowego do zdiagnozowanych potrzeb rynku pracy.	3
B.1.3.4. Modernizacja dróg gminnych oraz osiedlowych w miejscowości Mszana Górna (10 km).	3
B.1.3.9. Modernizacja dróg gminnych oraz osiedlowych w miejscowości Łętowe (10 km).	3
B.2.1.2. Organizacja szkoleń i ćwiczeń podnoszących kwalifikacje strażaków i promocja zawodu.	3
B.3.2.2. Budowa umocnień potoku w miejscowości Łostówka (2 km).	3
B.3.2.3. Budowa umocnień potoku w miejscowości Olszówka (2 km).	3
B.3.2.8. Budowa progów na potokach w miejscowości Kasinka Mała (os. Dyzmy).	3
B.3.2.9. Budowa progów na potokach w miejscowości Olszówka (7 sztuk).	3
B.3.2.12. Budowa progów na potokach w miejscowości Łostówka (2 sztuki).	3
B.4.1.1. Budowa linii 110 kW relacji Wola Skrzydlańska - Mszana Dolna.	3
B.5.1.1. Opracowanie diagnozy stanu bezpieczeństwa na terenie gminy Mszana Dolna.	3

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

T.1.1.2. Identyfikacja produktów i usług turystycznych.	2
T.1.2.1. Przygotowanie oferty produktów regionalnych.	2
T.2.1.2. Wyznaczenie tras narciarstwa biegowego oraz szlaków pieszych (np. dla nordic walking) – Śnieżnica, Łętowe, Lubomierz-Rzeki.	2
T.2.3.3. Nawiązanie współpracy z właścicielami schronisk i szałasów - identyfikacja możliwych obszarów współpracy zakresie wspólnej promocji, potrzeb szkoleniowych i inwestycyjnych a także pomocy w poszukiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania rozwoju (pomoc w przygotowaniu projektów i wniosków o finansowanie zewnętrzne).	2
T.3.1.1. Nawiązanie kontaktów w celu wymiany doświadczeń w zakresie tworzenia i promocji oferty turystycznej z gminami o podobnym profilu rozwoju.	2
T.3.1.4. Programy „edukacyjne” dla mieszkańców (całych rodzin) w zakresie historii regionu i promocji okolicznych atrakcji.	2
Ś.1.1.3. Zabudowa systematyczna potoku Kasinka w miejscowości Kasina Wielka.	2
Ś.1.1.4. Remont zapory przeciwrumowiskowej na potoku Jasień w miejscowości Lubomierz.	2
Ś.1.2.9. Zewidencjonowanie sieci wodociągowej będącej własnością osób indywidualnych wraz z badaniem zasobności źródeł.	2
Ś.1.3.3. Kontynuacja realizacji planu usuwania wyrobów zawierających azbest.	2
Ś.1.7.3. Inwentaryzacja miejsc szpecących, estetyzacja gminy, wraz z programem zadrzewiania miejsc psujących krajobraz.	2
K/E.1.1.2. Identyfikacja osób i środowisk kultywujących sztukę ludową i rzemiosło tradycyjne.	2
K/E.1.2.1. Stworzenie zespołu dziecięcego przy istniejącym zespole ludowym „Kasinianie – Zagórzanie” w Kasinie Wielkiej oraz organizacja zespołu w Mszanie Górnej wraz z ich wyposażeniem (zakup strojów).	2
K/E.1.3.2. Stworzenie programu wsparcia dla instytucji kultury z terenu gminy (organizacja szkoleń i doradztwa).	2
K/E.2.1.2. Nadbudowa Gimnazjum w Mszanie Górnej.	2
K/E.2.1.10. Budowa boiska sportowego w Mszanie Górnej.	2
K/E.2.3.3. Przygotowanie i organizacja corocznego konkursu wiedzy o regionie (wspólnie z i gminami ościennymi) pod patronatem wójtów gmin i dyrektora parku narodowego.	2
B.1.1.5. Budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej w Łętowym (2 km).	2
B.1.2.2. Budowa oświetlenia wzdłuż drogi powiatowej w Kasince Małej od os. Płoskonki do os. Cieża (2 km).	2
B.1.2.4. Budowa oświetlenia wzdłuż drogi powiatowej w Łostówce (3 km).	2
B.1.2.5. Budowa oświetlenia wzdłuż drogi gminnej Pod Skałą w miejscowości Łostówka (1,5 km).	2
B.3.2.5. Budowa umocnień potoku w miejscowości Kasina Wielka (1 km).	2
B.5.1.2. Opracowanie programu „Bezpieczna Gmina”.	2
B.6.1.2. Program dożywiania dzieci z rodzin ubogich.	2
B.6.2.3. Zapewnienie osobom potrzebującym wsparcia finansowego.	2
T.1.2.3. Sporządzenie katalogu przepisów kuchni regionalnej i wydanie w formie zwartej publikacji „Zagórzańskie i gorczańskie przysmaki” wraz z jego coroczną aktualizacją.	1
T.1.2.5. Przygotowanie i publikacja map, ulotek uwzględniających atrakcje turystyczne gminy (w układzie wspólnym oraz promującym poszczególne branże oraz atrakcje turystyczne).	1
T.1.3.6. Działania na rzecz integracji gminy Mszana Dolna z miastem Mszana Dolna oraz gminą Niedźwiedź.	1
T.2.1.3. Przedłużenie szlaku papieskiego i modernizacja istniejącego w Lubomierzu – Rzekach.	1
T.3.1.2. Podnoszenie kwalifikacji personelu branży turystycznej w zakresie obsługi ruchu turystycznego.	1
T.3.1.3. Nawiązanie współpracy zagranicznej z gminami o podobnym charakterze w celu wymiany doświadczeń.	1
P.1.2.2. Przygotowanie wniosku wraz ze studium wykonalności do MRPO na infrastrukturę stref.	1
P.2.2.4. Stworzenie i uruchomienie w ramach strony internetowej Urzędu Gminy portalu promującego lokalną przedsiębiorczość.	1
P.2.2.7. Rozbudowa Systemu Elektronicznej Administracji w Małopolsce.	1

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

Ś.1.1.6. Program zabezpieczenia tras komunikacyjnych oraz planowanego składowiska odpadów komunalnych i niebezpiecznych przed zanieczyszczeniem wód.	1
Ś.1.2.8. Budowa osiedlowych oczyszczalni.	1
Ś.1.3.2. Prowadzenie akcji edukacyjnej promującej selektywną zbiórkę odpadów komunalnych.	1
Ś.1.5.2 Organizacja szkoleń propagujących korzystanie z ekwiwalentu zalesieniowego.	1
Ś.1.6.3. Budowa i zabezpieczenie korytarzy ekologicznych w miejscach ich przejścia przez drogi.	1
Ś.2.1.1. Promowanie tworzenia gospodarstw ekologicznych (poprzez organizowanie szkoleń i systemu doradztwa).	1
Ś.2.2.1. Kontynuacja programu odbudowy drzewostanu.	1
Ś.2.2.2. Opracowanie aktualnych, uproszczonych planów urządzania lasów.	1
Ś.2.3.1. Wspieranie hodowli owiec i bydła w gospodarstwach indywidualnych poprzez dopłaty do materiału zarodowego i towarowego.	1
Ś.2.4.3. Zawarcie porozumienia i opracowanie koncepcji zagospodarowania placu targowego.	1
Ś.3.1.2. Wdrożony system szkoleń dla rolników i leśników.	1
Ś.3.1.3. Przygotowanie i prowadzenie programów edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży.	1
K/E.1.1.1. Zorganizowanie „okrągłego stołu” dotyczącego miejsca kultury w gminie, którego celem będzie identyfikacja potrzeb mieszkańców poszczególnych sołectwach w dziedzinie kultury.	1
K/E.1.1.3. Stworzenie monografii sołectw gminy Mszana Dolna.	1
K/E.1.1.4. Program współpracy samorządu ze szkołami i parafiami w zakresie promocji tradycji regionalnych.	1
K/E.1.3.4. Stworzenie corocznego konkursu na najbardziej twórczego i aktywnego mieszkańca gminy Mszana Dolna.	1
K/E.2.1.6. Budowa boiska sportowego w Łostówce.	1
K/E.2.2.1. Badania uzdolnień i predyspozycji dzieci z terenu gminy w celu właściwego dostosowania oferty zajęć pozalekcyjnych (dzieci w wieku lat 6).	1
K/E.2.4.1. Zapoznanie młodzieży szkół gimnazjalnych z zasadami poruszania się na rynku pracy oraz z bieżącą sytuacją na rynku pracy (zawody/specjalności deficytowe).	1
B.4.1.2. Budowa linii średniego napięcia relacji (15 kW) Mszana Dolna – Kasina Wielka.	1
B.4.1.3. Budowa linii średniego napięcia relacji (15 kW) Mszana Dolna – Gronoszowa.	1
B.6.2.1. Program integracji osób niepełnosprawnych i starszych ze środowiskiem.	1
B.6.3.1. Program współpracy GOPS z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i kościelnymi w zakresie wspólnego diagnozowania potrzeb i organizowania pomocy dla rodzin wymagających wsparcia.	1
B.7.1.2. Przeprowadzenie bieżących remontów w istniejących Ośrodkach Zdrowia w celu zachowania ich dobrego stanu technicznego.	1
B.1.2.10. Budowa oświetlenia przy drodze prowadzącej do Szkoły Podstawowej nr 2 w Mszanie Górnej	1
T.1.1.5. Identyfikacja historycznej „specyfiki” dla każdej z miejscowości w celu budowania wzajemnie uzupełniających się produktów turystycznych w trakcie sezonu turystycznego (w tym identyfikacja tradycji zbójceckich, myśliwskich, pasterskich, kupieckich, poszukiwanie legend, obrzędów, zwyczajów).	0
T.1.3.8. Opracowanie wspólnej oferty gorczańsko-zagórzańskich jarmarków dla mieszkańców i turystów miasta i gminy Mszana Dolna, a także innych okolicznych gmin.	0
T.2.1.5. Podejmowanie działań na rzecz wyznaczenia ścieżek konnych wpisujących się w system szlaków Górskiej Turystki Jeździeckiej – PTKK.	0
T.2.3.1. Diagnoza potrzeb i ocena stanu schronisk górskich i gorczańskich szałasów.	0
T.2.3.2. Analiza stanu prawnego szałasów górskich i możliwości ich wykorzystania jako produktu turystycznego.	0
T.3.1.4. Szkolenia w zakresie prowadzenia gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych.	0
T.3.2.1. Opracowanie i wdrożenie systemu certyfikacji usług turystycznych	0
P.1.3.2. Opracowanie programu wspólnej promocji Klastra Drzewnego (strona internetowa, katalog wyrobów).	0
P.1.3.3. Inicjowanie powstania lokalnego samorządu gospodarczego.	0
Ś.1.3.4. Budowa Gminnego Punktu Gromadzenia Odpadów z Punktem Gromadzenia Odpadów Niebezpiecznych wraz z budową systemu obsługi.	0

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

Ś.1.3.5. Wprowadzenie programu gospodarowania odpadami wielkogabarytowymi.	0
Ś.1.3.6. Monitoring zagospodarowania odpadów produkcyjnych.	0
Ś.1.4.2. Realizacja programu ograniczenia niskiej emisji – pomoc finansowa w wymianie kotłów CO na kotły ekologicznie czyste (gaz, eko-groszek, palety).	0
Ś.1.4.3. Promocja programu ograniczenia niskiej emisji poprzez zachęcanie do budownictwa pasywnego (ulotki i broszury informacyjne).	0
Ś.1.6.1. Zabezpieczenie korytarzy ekologicznych przed zabudową w planie zagospodarowania przestrzennego.	0
Ś.1.6.4. Budowa przy obiektach hydrotechnicznych przepławek umożliwiających swobodną migrację ryb.	0
Ś.1.7.1. Przygotowanie wytycznych do planu zagospodarowania.	0
Ś.1.7.2. Przygotowanie katalogów preferowanych projektów budowlanych dla obszaru gmin gorceńskich.	0
Ś.1.7.5. Przygotowanie systemu zachęt i kar preferujących zwartą zabudowę poprzez właściwe zapisy w planie.	0
Ś.1.7.5. Zapewnienie rolnikom dojazdu do pól poprzez właściwe zapisy w planie	0
Ś.2.3.2. Zachęcenie hodowców z Mszany do promocji jagnięciny na rynku krajowym (udział w realizowanych projektach dotyczących hodowli owiec).	0
Ś.2.4.2. Wypracowanie wraz z Urzędem Miasta wspólnej koncepcji (wraz ze wskazaniem lokalizacji) miejsca organizacji targów rolno-regionalnych.	0
Ś.2.4.4. Zagospodarowanie miejsca na organizowanie cotygodniowych (także weekendowych) targów rolno-regionalnych oraz utworzenie koniecznej infrastruktury (w ramach jednej ze stref usług wskazanych w zadaniu P.1.2.1.).	0
K/E.1.1.6. Wydawanie dodatku zagórzeńsko-gorceńskie do gazety „Nasza Gmina”.	0
K/E.2.1.5. Budowa hali sportowej w Łętowie.	0
K/E.2.1.13. Zwiększenie zasobów informatyczno-audiowizualnych w szkołach.	0
K/E.2.1.17. Budowa małej infrastruktury sportowej przy szkołach (np. streetball).	0
B.1.2.6. Budowa oświetlenia wzdłuż drogi powiatowej w miejscowości Łętowe (800 m).	0
B.3.1.1. Bieżące usuwanie nanosin z filarów mostów na drogach gminnych oraz w poszczególnych sołectwach.	0
B.3.1.2. Monitoring stanu oraz egzekwowanie od zarządców dróg wojewódzkich i powiatowych usuwania nanosin z filarów mostów na drogach innych niż gminne.	0
B.3.1.3. Monitoring stanu oraz egzekwowanie od właścicieli czyszczenia i konserwacji progów oraz zapór wodnych.	0
B.3.2.1. Budowa umocnień potoku w miejscowości Łętowe (1 km).	0
B.3.2.11. Budowa progów na potokach w miejscowości Łętowe (2 sztuki).	0
B.5.1.3. Prowadzenie cyklicznych spotkań / lekcji w szkołach na temat bezpieczeństwa.	0
B.5.1.4. Szkolenia i kursy dla mieszkańców gminy z zakresu bezpieczeństwa i zachowań przed-interwencyjnych.	0
B.5.1.5. Przygotowanie programu współpracy instytucji zajmujących się młodzieżą ze służbami porządkowymi (zgłaszanie, monitorowanie, procedury).	0
B.6.2.2. Zapewnienie osobom potrzebującym dostępności usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych w miejscu zamieszkania.	0
B.6.2.4. Organizacja ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych (warsztaty terapii zajęciowych, Środowiskowy Dom Samopomocy).	0
B.6.2.5. Likwidacja barier architektonicznych.	0
B.6.3.2. Program współpracy z rodzinami zagrożonymi i pozostającymi w trudnej sytuacji.	0
B.7.1.1. Doposażenie ośrodków zdrowia w celu poprawy świadczenia usług medycznych.	0
Ś.1.4.4. Prowadzenie monitoringu stanu powietrza i upublicznianie pozyskanych informacji.	0
Ś.1.6.2. Prowadzenie zalesień w korytarzach ekologicznych.	0
Ś.3.1.1. Edukacja ekologiczna rolników (organizacja szkoleń, foldery, przewodniki dobrych praktyk).	0
K/E.2.4.3. Diagnostyka predyspozycji zawodowych młodzieży z terenu gminy.	0
B.6.1.3. Program aktywizacji rodzin.	0
B.6.1.4. Włączenie organizacji pozarządowych w system alokacji środków na pomoc społeczną.	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych ankiet

Podjęcie do przyznawania punktów w powyższym badaniu przez respondentów było bardzo różne – część osób wskazywała bardzo wiele zadań, przyznając im niewielkie wartości punktowe - jeden lub dwa punkty, część skupiała się na wybraniu najistotniejszych priorytetów - przyznając im maksymalne wartości dziesięciu punktów, i wskazując tym samym tylko 5 zadań. Sytuacja taka miała najczęściej miejsce w przypadku bardzo partykularnych decyzji w odniesieniu do sołectwa, z którego dana osoba pochodziła – w takiej sytuacji zaznaczane były wyłącznie zadania związane z jednym, określonym sołectwem. Stąd warto spojrzeć także na powyższy ranking nie tylko przez pryzmat liczby punktów przypisanych danemu zadaniu, ale także częstotliwości z jaką dane zadanie było wskazywane przez respondentów. W oczywisty sposób w przypadku wielu zadań oba rankingi się pokrywają, ale pojawiają się także zadania o dużej liczbie wskazań, które jednak w rankingu punktowym znalazły się na odleglejszych pozycjach. Wydaje się zatem, iż poniższe zestawienie pozwoli zidentyfikować zadania, które wielu uczestników badania uznało za istotne dla rozwoju gminy, bądź uregulowania określonych kwestii, a przy ich wskazaniu nie kierowali się partykularnym interesem danego sołectwa. Warto zatem zwrócić uwagę na kilka zadań, które w tym rankingu znalazły się zdecydowanie wyżej, niż w rankingu punktowym, są to m.in. działania zmierzające do uregulowania stanu prawnego dróg, a także szereg zadań związanych z rozwojem funkcji turystycznej gminy:

- kontynuowanie i rozwijanie cyklicznej imprezy promującej gminę w okresie wakacyjnym „Gorczańskie Lato”;
- opracowanie zintegrowanej strategii rozwoju turystyki gminy jak wstępu do systemowego zajęcia się kwestiami związanymi z jednym z podstawowych kierunków rozwoju gminy;
- budowę naturalnych kąpielisk na rzekach i potokach;
- inwentaryzację istniejącej bazy turystyczno-wypoczynkowej;
- promocję starej linii kolejowej Rabka – Mszana Dolna – Kasina Wielka, jako atrakcji turystycznej.

W poniższym zestawieniu umieszczono uszeregowane zadania, które zostały wskazane przez co najmniej 4 osoby.

Tabela 30 Hierarchizacja zadań wg liczby wskazań

Nazwa zadania	Liczba wskazań danego zadania
P.1.1.2. Podejmowanie działań na rzecz modernizacji drogi krajowej Wadowice – Przemysł na odcinku Raba Niżna – Kasina Wielka.	9
P.1.1.1. Podejmowanie działań na rzecz modernizacji drogi wojewódzkiej nr 968 Lubień – Mszana Dolna – Zabrzeż.	9
Ś.1.2.2. Budowa kanalizacji sanitarnej w sołectwach Łętowe i Lubomierz oraz budowa przydomowych oczyszczalni w miejscach gdzie doprowadzenie kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadnione.	9
B.1.1.1. Budowa chodnika wzdłuż drogi wojewódzkiej 968 w Kasince Małej od os. Świątkówka do os. Kalety (5 km).	9
T.2.1.1. Wyznaczenie i oznakowanie terenów pod ścieżki rowerowe w Lubomierzu (Rzeki), w Łostówce (Pod Skałą), w Kasinie Wielkiej (Śnieżnica i Lubogoszcz), w Olszówce i Rabie Niżnej (Luboń).	9
B.1.1.2. Budowa chodnika wzdłuż drogi wojewódzkiej w Lubomierzu (1 km).	9
B.2.4.1. Budowa zbiorników przeciwpożarowych w miejscowościach: Lubomierz, Łostówka, Łętowe, Mszana Górna Glisne, Olszówka, Raba Niżna.	9
Ś.1.2.4. Drugi etap budowy kanalizacji sanitarnej sołectwa Kasinka Mała oraz budowa przydomowych oczyszczalni w miejscach gdzie doprowadzenie kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadnione.	8
P.1.1.7. Podejmowanie działań zmierzających do uregulowania stanu prawnego dróg.	8
P.2.1.1. Wprowadzenie ulg podatkowych dla firm rozpoczynających działalność gospodarczą (wprowadzenie dolnej stawki podatku dla tej grupy).	7
Ś.1.2.5. Budowa kanalizacji sanitarnej w sołectwie Kasina Wielka (zlewnia Kasinczanki) oraz budowa przydomowych oczyszczalni w miejscach gdzie doprowadzenie kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadnione.	7
B.1.1.3. Budowa chodnika wzdłuż drogi wojewódzkiej w Mszanie Górnej (1 km).	7
Ś.1.2.1. Trzeci etap budowy kanalizacji sanitarnej sołectwa Mszana Górna oraz budowa przydomowych oczyszczalni w miejscach gdzie doprowadzenie kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadnione.	7
K/E.1.3.1. Kontynuowanie i rozwijanie dużej, cyklicznej imprezy promującej region i stanowiącej atrakcję turystyczną gminy (Gorczańskie Lato).	7
T.1.1.3. Opracowanie zintegrowanej strategii rozwoju turystyki na obszarze kultury zagórzańskiej i gorczańskiej.	7
P.1.1.6. Podejmowanie działań zmierzających do budowy linii kolejowej Kraków –Zakopane, przez teren gminy Mszana Dolna.	6
K/E.2.2.4. Organizowanie wyjazdów kolonijnych dla dzieci z rodzin ubogich.	6
B.1.3.11. Budowa/modernizacja parkingów w miejscowościach: Mszana Górna (przy stadionie) oraz Kasince Małej i Mszanie Górnej, Kasinie Wielkiej i Lubomierzu (przy ośrodkach zdrowia).	6
Ś.1.1.1. Ubezpieczenie koryta rzeki Raby (opaska brzegowa) w miejscowości Raba Niżna.	6
B.1.1.4. Budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej w Kasince Małej od cmentarza do os. Cieże (5 km).	6
T.2.2.4. Budowa kąpielisk na rzekach (przy okazji inwestycji prowadzonych przez RZGW).	6
T.1.3.3. Utworzenie wspólnego dla Mszany Dolnej i gmin ościennych centrum informacji turystycznej.	6
T.1.1.1. Inwentaryzacja istniejącej bazy turystyczno-wypoczynkowej wg przyjętych standardów.	6

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mszana Dolna na lata 2007-2015

T.1.2.6. Promocja starej linii kolejowej Rabka - Mszana Dolna – Kasina Wielka jako atrakcji turystycznej.	6
B.1.2.7. Budowa oświetlenia wzdłuż drogi wojewódzkiej od granicy Mszany Górnej do os. Butory w Lubomierzu (2 km).	5
Ś.1.2.7. Budowa kanalizacji sanitarnej w sołectwach Raba Niżna, Olszówka, Glisne oraz budowa przydomowych oczyszczalni w miejscach gdzie doprowadzenie kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadnione.	5
K/E.2.1.14. Rozbudowa funkcjonujących obiektów użyteczności publicznej w celu nadania im funkcji centrów informatycznych z otwartym dostępem do Internetu – Lubomierz, Łostówka, Olszówka (remiza), Raba Wyżna, Mszana Górna (stara szkoła), Kasina Wielka (stara stołówka).	5
K/E.2.3.2. Tworzenie izb i zespołów regionalnych przy szkołach, w których izby i zespoły jeszcze nie funkcjonują.	5
Ś.1.3.1. Doskonalenie systemu selektywnego zbierania odpadów, w tym zakup kontenerów i pojemników do selektywnej zbiórki.	5
Ś.1.4.1. Realizacja programu ograniczenia niskiej emisji – pomoc finansowa w zakupie kolektorów słonecznych.	5
B.2.2.1. Zakup samochodu dla Straży Gminnej.	5
T.1.3.1. Utworzenie spółki z ościennymi gminami w zakresie wykorzystanie wód termalnych.	5
T.1.3.2. Powołanie stowarzyszenia rozwoju gmin gorczańskich i zagorzańskich.	5
T.2.2.2. Budowa pełnowymiarowej hali sportowo-widowiskowej i kompleksu rekreacyjno-sportowego na terenie gminy Mszana Dolna.	5
Ś.1.3.7. Likwidacja dzikich wysypiska na terenie gminy.	5
K/E.2.3.1. Opracowanie programu edukacji regionalnej na terenie gminy.	5
K/E.2.2.3. Opracowanie kompleksowych projektów programów zajęć pozalekcyjnych, pod finansowanie z PO KL (w tym a/ zajęcia dla dzieci uzdolnionych, b/ wyrównywanie szans, c/ zajęcia pozalekcyjne).	5
Ś.2.5.1. Zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej.	5
K/E.2.1.4. Budowa sali gimnastycznej w przy SP nr 1 w Lubomierzu.	5
B.1.1.8. Budowa chodnika wzdłuż drogi krajowej w Kasinie Wielkiej.	4
B.2.3.1. Zakup i montaż monitoringu wizyjnego okolic Gimnazjum w Kasinie Wielkiej, Mszanie Górnej, Kasince Małej.	4
Ś.1.2.12. Budowa sieci wodociągowej Olszówka – Raba Niżna – Glisne.	4
B.1.3.5. Modernizacja dróg gminnych oraz osiedlowych w miejscowości Lubomierz (25 km).	4
T.2.2.3. Budowa pełnowymiarowego, krytego basenu.	4
P.1.1.3. Podejmowanie działań na rzecz modernizacji drogi wojewódzkiej 964 Dobczyce – Kasina Wielka – Mszana Dolna na odcinku Kaina Wielka – Wiśniowa (5 km).	4
Ś.1.2.3. Drugi etap budowy kanalizacji sanitarnej sołectwa Łostówka oraz budowa przydomowych oczyszczalni w miejscach gdzie doprowadzenie kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadnione.	4
K/E.2.1.8. Budowa sali gimnastycznej i boiska w przy SP nr 2 w Mszanie Górnej.	4
B.1.3.1. Modernizacja dróg gminnych oraz osiedlowych w miejscowości Glisne (2 km).	4
B.1.3.7. Modernizacja dróg gminnych oraz osiedlowych w miejscowości Kasinka Mała (25 km).	4
B.2.1.1. Wymiana taboru samochodowego oraz sprzętu ratowniczo-gaśniczego w jednostkach OSP na terenie gminy.	4
B.2.2.3. Zakup samochodu dla Policji.	4
B.1.3.2. Modernizacja dróg gminnych oraz osiedlowych w miejscowości Olszówka (6 km).	4
B.1.4.1. Oznakowanie nazw osiedli i przysiółków na terenie wszystkich sołectw wchodzących w skład gminy.	4

B.2.2.2. Zakup radiostacji dla Straży Gminnej.	4
T.1.2.2. Opracowanie portalu internetowego promującego szeroko rozumianą ofertę turystyczną gminy, który będzie funkcjonował w ramach oficjalnej strony Mszany Dolnej pod adresem www.mszana.pl .	4
Ś.1.2.6. Budowa kanalizacji sanitarnej w sołectwie Kasina Wielka (zlewnia Słomki) oraz budowa przydomowych oczyszczalni w miejscach gdzie doprowadzenie kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadnione.	4
K/E.2.2.2. Opracowanie programu zajęć pozalekcyjnych dla wszystkich dzieci na terenie gminy.	4
T.2.2.5. Wyznaczenie i zagospodarowanie terenów pod miejsca postojowe (postojów leśnych, parkingów samochodowych).	4
T.1.1.6. Monitoring ruchu turystycznego gminy – stworzenie systemu (coroczny lub sezonowy).	4
P.2.2.5. Kreowanie wśród mieszkańców gminy klimatu przyjaznego przedsiębiorcom i ich działalności (organizowanie szkoleń i konkursów, których celem jest zmiana społecznych postaw wobec przedsiębiorców i ich inwestycji).	4
K/E.2.2.5 Organizacja zajęć z zakresu bezpieczeństwa drogowego (pomoc w uzyskaniu karty rowerowej dla dzieci).	4
B.1.3.10. Stabilizacja i usuwanie skutków osuwisk - Lubomierz, Kasinka Mała, Łętowe.	4
B.2.1.2. Rozbudowa systemów wykrywania i ostrzegania przeciwpożarowego w tym usprawnienie łączności na numer 112.	4
B.3.2.6. Budowa umocnień potoku w miejscowości Lubomierz (1 km).	4
K/E.2.1.16. Budowa w każdym sołectwie profesjonalnych ogródków jordanowskich i placów zabaw.	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych ankiet

4.5. Monitoring i aktualizacja Strategii

Pomyślny proces planowania strategicznego wymaga stałego monitorowania realizacji zamierzonych osiągnięć i porównywania ich z założonym planem. W celu sprawnego monitorowania postępu realizacji warto wskazać w Urzędzie Gminy zespół (komórkę), która będzie odpowiedzialna za śledzenie osiągania celów i rezultatów założonych w przyjętym dokumencie. Z uwagi na otwarty (partycypacyjny) proces powstawania niniejszego dokumentu warto do takiego zespołu zaprosić także liderów lokalnej społeczności.

Proces monitoringu powinien dotyczyć następujących elementów:

- postępu w realizacji każdego z zadań strategii zgodnie z założonym harmonogramem;
- nakładów przeznaczanych na realizację danego zadania w porównaniu z pierwotnie przyjętą alokacją;
- zmian osób/instytucji, które mogą wpływać na możliwość realizacji zaplanowanych zadań;
- zmian zachodzących w czynnikach zewnętrznych, które mogą pociągnąć za sobą konieczność wprowadzenia zmian/korekt do przyjętego planu strategicznego;
- oceny rezultatów osiągniętych dzięki realizacji przyjętych zadań.

Warto, aby ocena taka została dokonana raz w roku (po zakończeniu roku budżetowego) i w prosty, tabelaryczny sposób opisywała zrealizowane zadania zgodnie z przyjętymi założeniami w danym roku, a także określała wielkości środków przeznaczonych w danym roku budżetowym na realizację poszczególnych zadań i celów *Strategii* w odniesieniu do poziomu założonego w przyjętym dokumencie.

Niniejszy dokument skonstruowany jest w taki sposób, że umieszczone w nim zadania są wymierne (punkt 3 „Zakładane efekty rzeczowe” w kolumnie „Opis” Karty zadania) i ich realizacja może być łatwo monitorowana. Trudniejsze może okazać się zmierzenie na ile realizacja danego zadania przyczyniła się do zrealizowania celów strategicznych wyznaczonych w przyjętym dokumencie. Stąd też do celów strategicznych, w ramach uzgodnionych obszarów strategicznych, przypisano „miary sukcesu”. Ich analiza i postęp w osiągnięciu, pozwoli odpowiedzieć na pytanie jaki jest postęp realizacji *Strategii* i czy zmierza on w pożądanym kierunku.

Niezwykle istotną funkcją monitoringu jest – poprzez śledzenie zmian zachodzących w otoczeniu gminy – dostosowywanie się do zachodzących zmian otoczenia i co szczególnie ważne – zmieniających się możliwości finansowania zadań zapisanych w *Strategii*. Odpowiedzią na istotne zmiany, które zaszły lub mogą zajść w otoczeniu gminy, może być zasygnalizowanie władzom gminy potrzeby dokonania zmian czy aktualizacji w przyjętym dokumencie.

Z uwagi na długi okres, który przyjmuje się w procesie planowania strategicznego (w tym przypadku lata 2008 – 2015) ważne jest, aby poprzez proces monitoringu i aktualizacji dokument pozostawał „żywy” i adekwatny do potrzeb i oczekiwań lokalnej społeczności, także w zmieniających się warunkach otoczenia.

Spis Tabel

Tabela 1 Liczba turystów odwiedzających Gminę Mszana Dolna w latach 2000 do 2006	26
Tabela 2 Baza żywieniowa w poszczególnych sołectwach.....	27
Tabela 3 Struktura mieszkańców Gminy Mszana Dolna.....	28
Tabela 4 Bezrobocie w gminie Mszana Dolna w latach 1996-2006.....	32
Tabela 5 Bezrobocie w powiecie limanowskim w latach 1996-2006	32
Tabela 6 Struktura branż na terenie Gminy Mszana Dolna w 2006 roku	35
Tabela 7 Działalność przetwórcza na terenie Gminy Mszana Dolna.....	37
Tabela 8 Struktura hodowli	38
Tabela 9 Struktura użytkowania gruntów w gminie Mszana Dolna.....	38
Tabela 10 Struktura zagospodarowania gminy - lasy.....	39
Tabela 11 Struktura zagospodarowania gminy – rolnictwo.....	39
Tabela 12 Struktura terenów rolnych	39
Tabela 13 Liczba gospodarstw w gminie (dane za 2005 rok).....	40
Tabela 14 Struktura własności gruntów na terenie Gminy Mszana Dolna – dane za rok 2006	41
Tabela 15 Uczniowie w gimnazjach funkcjonujących na terenie Gminy Mszana Dolna	42
Tabela 16 Sieć kanalizacyjna w Gminie Mszana Dolna w 2000 roku	45
Tabela 17 Sieć kanalizacyjna w Gminie Mszana Dolna w 2006 roku	45
Tabela 18 Zdarzenia na terenie Gminy Mszana Dolna w latach 2000-2006 w	47
Tabela 19 Wydatki inwestycyjne na ochronę środowiska w 2005 r. w gminach powiatu limanowskiego	49
Tabela 20 wydatki inwestycyjne na gospodarkę wodną w 2005 r.	49
Tabela 21 Dochody budżetowe z lat 2000 i 2006 według źródeł.....	53
Tabela 22 Zestawienie wydatków w podziale na działy w latach 2000 i 2006	53
Tabela 23 Powierzchnia Gminy Mszana Dolna na tle innych gmin powiatu limanowskiego.....	54
Tabela 24 Zaludnienie w Gminie Mszana Dolna na tle pozostałych gmin powiatu limanowskiego	55
Tabela 25 Przyrost naturalny w Gminie Mszana Dolna na tle innych gmin powiatu limanowskiego.....	55
Tabela 26 Podmioty gospodarcze - powiat limanowski z podziałem na gminy	56
Tabela 27 Rodzaje działalności gospodarczej w powiecie limanowskim	56
Tabela 28 Hierarchizacja według celów pośrednich	158
Tabela 29 Hierarchizacja zadań wg liczby przyznanych punktów.....	160
Tabela 30 Hierarchizacja zadań wg liczby wskazań.....	168

Spis wykresów

Wykres 1 Baza noclegowa w Gminie Mszana Dolna w latach 2000 i 2006.....	25
Wykres 2 Liczba miejsc noclegowych w poszczególnych sołectwach gminy Mszana Dolna w latach 2000 i 2006.....	26
Wykres 3 Liczba mieszkańców Gminy Mszana Dolna w latach 2000 do 2006.....	27
Wykres 4 Struktura wieku mieszkańców Gminy Mszana Dolna w latach 2000 do 2006.....	29
Wykres 5 Liczba urodzeń i zgonów w gminie Mszana Dolna w latach 2000-2006.....	30
Wykres 6 Liczba ludności w sołectwach gminy Mszana Dolna w latach 2000 i 2006.....	30
Wykres 7 Bezrobocie w Gminie Mszana Dolna i w powiecie limanowskim	31
Wykres 8 Struktura wieku osób bezrobotnych	33
Wykres 9 Struktura wykształcenia osób bezrobotnych	34
Wykres 10 Struktura branż w Gminie Mszana Dolna w roku 2006.....	35
Wykres 11 Liczba podmiotów gospodarczych w powiecie limanowskim	36
Wykres 12 Liczba nowozarejestrowanych i wyrejestrowanych przedsiębiorstw w latach 1995 do 2006	36
Wykres 13 Zestawienie struktury gruntów.....	38
Wykres 14 Gospodarstwa w poszczególnych sołectwach	40
Wykres 15 Liczba uczniów w szkołach podstawowych Gminy Mszana Dolna w latach 2000 i 2006.....	41
Wykres 16 Zdarzenia w podziale na kategorie w latach 2000 i 2006	47
Wykres 17 Bezpieczeństwo w ruchu drogowym na terenie Gminy Mszana Dolna.....	48
Wykres 18 Procentowy rozkład głosów pomiędzy poszczególnymi obszarami strategicznymi	157

Spis rysunków

Rysunek 1 Mapa Gminy Mszana Dolna.....	12
Rysunek 2 Wskaźnik przedsiębiorczości- liczba firm na 1000 mieszkańców	34
Rysunek 3 Aktywność gospodarcza w powiecie limanowskim	37

Rysunek 4 Stan czystości rzeki Raby na terenie Gminy Mszana Dolna wg wskazań punktu pomiarowego w Kasince Małej	50
Rysunek 5 Klasa czystości wód w punktach pomiarowych na terenie powiatu limanowskiego	51
Rysunek 6 Wskaźnik emisji zanieczyszczeń pyłowych dla poszczególnych powiatów	52
Rysunek 7 Wskaźnik emisji zanieczyszczeń gazowych dla poszczególnych powiatów	52

Dokument opracowany został przez **Urząd Gminy w Mszanie Dolnej** przy współpracy **InterRegio Konsorcjum** w składzie:

- ProRegio Consulting Grzegorz Godziek
- esconsulting Ewa Sołek-Kowalska
- Biuro Analiz Strategicznych Monika Karlińska

Koordinacja prac z ramienia Urzędu Gminy: **Stanisława Myszołąd**

Analiza stanu wyjściowego gminy Mszana Dolna: **Ewa Sołek-Kowalska**

Prowadzenie warsztatów oraz redakcja dokumentu: **Monika Karlińska, Ewa Sołek-Kowalska, Grzegorz Godziek**

Konsultacja dokumentu: **Stefania Wojciaczyk, Tadeusz Patalita**

Konsultacja listy zadań w poszczególnych obszarach:

Przedsiębiorczość – **Józef Duda**

Turystyka – **Magda Polańska**

Środowisko, Krajobraz, Rolnictwo, Leśnictwo – **Józef Pajdzik, Małgorzata Bierówka, Helena Niedośpiał**

Kultura i Edukacja - **Magda Polańska, Danuta Nowak**

Bezpieczeństwo – **Mirosław Skowronek, Elżbieta Gruszkowska**

Mszana Dolna, lipiec 2007 roku